

డాక్టర్, శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి

బెజవాడ వారి

అనుపానకల్పవల్లి.

మా వైద్యశాల నిమిత్తమే స్వయముగ నిర్మింపబడిన స్వంతభవనము.

తృతీయముద్రణము 3000 ప్రతులు.

బెజవాడ వాణి ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రించబడినది.

Copy-right Registered)

1933.

(Price 0-6-0.

శ్రీ వేమన గ్రంథాలయము

ప్రముఖము

సామాన్య విషయములు.

1. బ్రాంచిస్ (శాఖలు) ఇవ్వవలయునని అనేకమంది కోరుచున్నారు. డబ్బుపుచ్చుకొనకుండగ మందులను ముందుగమేము సప్లయి చేయము. కాని మా బ్రాంచిగ పెట్టికొని విరివిగనమ్మువారికి వర్తక నియమములో 8 వ పేరాలో వ్రాసినదానికంటె కొంత హెచ్చు కమీషన్ మినహాయించి సప్లయిచేయుచుందుము.

2. మా కేట్లాగులో నుడవారింపబడిన మందులను మాపుస్తకములను గాక యితరములా వేసిని మేము సప్లయిచేయము.

3. రోగులు తమయొక్క రోగలక్షణములను వివరముగ వ్రాసి పంపినచో ఏమందుపుచ్చుకొనదగినదియు మొదలగు సంగతులు వివరముగవ్రాసి పంపగలము. ఇచ్చటకు స్వయముగ వచ్చినను అన్ని సంగతులు చెప్పగలము.

4. మేము చేసినమందులన్నియు మాచే ప్రకటింపబడిన ఆయుర్వేదావధరత్నాకరము, ఆంధ్రభైషజ్యరత్నావళి, భస్మప్రకాశి, చరికము, ఈగంధముల ననుసరింపయే తిరుచుచేయబడును.

5. అన్నిమందులను మేము దగ్గరవుండి స్వయముగ తయారు చేయించెదము.

6. మామందులయందు ఏవిధమగుదోషమున్నదని తోచినను వెంటనే మాకు తెలుపును. అటులు చేసినచో ఉప్పుయున్న యెడల సర్దుకొనుటగాని లేనియెడల దానికీతగిన సంజాయిషీ వ్రాయుటగాని చేయగలము. తెలిసికూడ వ్రాయనియెడల లోకమును మోసగించిన వారగుదురు.

7. రోగులు వ్రాసినజాబులన్నియు రహస్యముగనుంచబడును.

8. రోగినిచూచుటకు మమ్ములనుఇంటికిరమ్మనికోరేయెడల బెజవాడయందైనచో రు1-0-0 ను; పొరుగుూరులయినచో 2-3 గంటలకు తిరిగివచ్చేయెడల రు5-0-0 లును, ఒకపూట అయ్యేయెడల రు10-0-0 లును, ఒకరోజుఅయ్యేయెడల రు20-0-0 లును ఫీజుతీసుకొందుము. ప్రయాణఖర్చులను తీసుక వెళ్ళేవారే భరింపవలయును. పనులతోందరచే పొరుగుూరు ప్రయాణమొక్కొకప్పుడు మానవలసి వచ్చుచుండును.

స్వ విషయము.

— ❦ —

మేమిదివరలో అనేకవిధములగు స్వవిషయములను వ్రాసియుంటిమి. నిష్క-
 షముగ పనిచేయుటయే ప్రధానముగాని అట్టివి విశేషించి వ్రాయుట అనవసర
 నయే మా అభిప్రాయము. సంపాదించబూనచో అనేకవిధములగు బంగారు
 శకములు మొదలగువానిని సంపాదించియుండుము. మాకుగల అవకాశము ఎవరి
 లేదనియే మానమ్మిక. కాని అట్టివి సంపాదించి వ్రాయుములు చేయుటయం
 గాని, అయ్యచి ముగ పచ్చినవానినినైనను ప్రకటించుటకుగాని మామనస్సు
 మాత్రమును అంగీకరింపదు. అవకాశమున్నంతవరకు వైద్యసేవచేయుటయే
 మమని మాముఖ్యాభిప్రాయము. మేము వ్రాసినగ్రంథములే ఇందు కుదావార
 ముగనుండగలవు. తుదకు మాకేట్లాగునందెనను అనవసరమగు విషయములను
 వ్రాయక అందరికిని ఉపయోగకరమగు వికృద్విషయమునో వ్రాయుచువచ్చితిమి. మేము
 గ్రంథపుండి ప్రతిమఃదును స్వయముగ అయ్యచేయించెదము. అట్లు కానిచో మం
 తులు సరిగ తెయ్యుకొవలయు మానమ్మిక. అందుచేతనే మేము అనేకపదవులను వదలు
 కొని, తుదకు వైద్యమునుకూడ మానుకొని, మందులను చేయించుటమాత్రమే
 విధానవిషయముగా పెట్టుకొంటిమి. మామందులను అనేకమంది వాడుచు మాకు
 విమర్శముగు ప్రోత్సాహమును కలిగించుచున్నారు. అందుచే మావైద్యశాల ఆంధ్ర
 ప్రదేశముందలి ప్రధాన వైద్యశాలలలో నొకటిగనున్నది. రాజవ్యాధులచే పీడింపబడు
 మిన్న అనేకమంది ధర్మశోగులు దూరదేశములనుండినూ మావద్దకువచ్చి చికిత్సను
 పొందుచున్నారు. అట్లు రాజశాలక యున్నవారలు విషయములను పోస్టుద్వారా
 తెలిపి చికిత్సను పొందుచున్నారు.

మేము మలనాథ, పంజాబు మొదలగు అనేక దూరదేశములనుండి మూలక
 లు మొదలగు వానిని తెప్పించి అనేకవిధములగు పరిశోధనలు చేయుచు మందు
 లను అయ్యచేయించుచున్నాము. తాలూకాబోర్డు మొదలగు సంస్థలకుమేము మం
 దులను సప్లయిచేయుచున్నాము. ఆంధ్రులింకను మాకు ప్రోత్సాహమును కలిగించి
 నచో దానికి తగినట్లు పనిచేయుటకువే ము సంసిద్ధులుగ నున్నాము. వైద్యసేవనిమి
 త్తమై మాకిదివరలో కలుగజేసిన అవకాశమునకై ప్రీమధ్యస్థ తరీకిని ఆంధ్రసోద
 రులకును అనేక వందనశతంబు లర్పించుచు న్నారము.

ది 15—5—1933,
 బె జ వా డ . }

ఇట్లు
 వైద్యశాలాధికారి,
 శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి.

బాలసుధ (రిజష్ట్రు.)

మా బాలసుధ అనేక సంవత్సరములనుండి అనేకమంది గొప్పవారిచే అనేక యోగ్యతాపత్రములను పొందుచున్నది. పసిపిల్లలకు గలగు సమస్త వ్యాధులను అమోఘముగా పనిచేయుచున్నది. దీనిని మొదటినుండియునుకూడ మేము ప్రవాసినవిధమునవాడినచో పసిపిల్లలకు ఏవిధమగు వ్యాధులును కలుగనేరవు. తల్లిపాలను గాక యింక ఆహారములను వాడు పసిపిల్లలకు దీనిని తప్పక వాడవలసి యుండును. అజీర్ణము, బుబు, పడిశెము, అజీర్ణవిరేచనములు, కడుపుబ్బరము, మలబంధము మొదలగు వ్యాధులను దరికేరకుండు చేసి వుష్టివంతులుగను ఆరోగ్యవంతులుగను నుండునట్లు చేయును. అనేకవిధములగు దీర్ఘవ్యాధులకూడ దీనివలన చికిత్సముగ నశించుచున్నవి. స్త్రీలకూడ దీనిని స్వయముగ వాడుకొనవచ్చును. చక్కని వస్త్రపులతో తయారు చేయబడినదగుటచే ఏవిధమగు వికృతి కలిగింపక చక్కగ పని చేయును. మోతాగు, అసానము, పథ్యము వగైరాలన్నియు అతి వివరముగ తెలుపు కాగితము నుండి నీసాతోమాడ పంపబడును.

మాత్రము 50 కల నీసా 1కి రు 1-0-0.

ఆర్యా! వందనములు. ఇప్పటిక మీ బాలసుధ + నీసాలు నేను తెప్పించి యుంటిని. రెండు నీసాలు మా పిల్లకే వాడితిని. వాటిగుణ మమోఘము. చంటిపిల్లల పాలిటి వరప్రసాదియగు 3 బాలసుధను కనిపెట్టిన మహా భగవంతుడు తోడ్పడుచుండుగాక. దయచేసి 3 బాలసుధనీసాలు వి. పి. పోస్టుద్వారా పంపించ ప్రార్థన.

8—3—31.

మర్ల వెంకట్రావు, హైద్రాబాదు,

తాళ్ళబురిడి, వికాఖిల్లుం జిల్లా.

అయ్యా! అజీర్ణమునకు అజీర్ణవిరేచనములకు నా పిల్లవానికి నేను ఈయని యింగ్లీషుమందు లేదు. పనిచేసిననుండు వీదియు లేదు. మీ బాలసుధ అమోఘముగా పనిచేసినది. మగల 2 నీసాలు పంపించ కొర్తాను.

వి. జగన్నాథరావు, బి. ఎ., లాండుల్డ్,

1-9-31

పెదమద్దాలి, కృష్ణాజిల్లా.

అయ్యా! తమవద్దనుండి రప్పించినబాలసుధ వాడిచూడగా అమోఘముగా పనిచేసినందున నేను ఆభ్యర్థమును పొందితిని. మాదిం అప్పలస్వామి,

21—10—32

నేటివ్ డాక్టరు, కాండాగ్గే, రంగూన్.

అయ్యా తమరు పంపిన బాలసుధ చాలా బాగుగా పనిచేసినది.

సి. హెచ్. వెంకటసుబ్బారావు,

లోకల్ ఫండు ఆయుర్వేదిక్ డిస్పెన్సరీ డాక్టరు,

10—12—32

నక్రికల్, గుంటూరుజిల్లా.

యోగ్యతాపత్రములు.

3

అయ్యా! బాలసుధ నీసా ఒకటి అర్జుణుగాపంపవలయును. ఇదివరకు తాను పంపిన నీసా చాల బాగుగాపనిచేసినందున మరల వ్రాసినాను.

పేట మస్తాన్ సాహెబు,

14—11—32

సిద్ధవరం, నెల్లూరు జిల్లా.

అయ్యా! తమ బాలసుధ అమానుషముగా పనిచేయుచున్నదని వినియుంటిని. పి. రామకృష్ణశర్మరావు, లోకరథుడు ఆయుర్వేదిక్ డిస్పెన్సరీ డాక్టరు, కమిడి చెన్ల, గుంటూరుజిల్లా.

30—11—32

అయ్యా! మీ ఆంధ్రభైషజ్యరత్నావళిని భస్మప్రకాశకను చూచితిని. చాల సంతోషమును కలిగించినది. మద్దిరాల నాగరాజు, తామరాడ, తూర్పుగోదావరి జిల్లా.

10—11—31.

ఘనతలెందిన అయ్యా! తమ భస్మప్రకాశక, ఆయుర్వేదావధ రత్నాకరము మొదలగు గ్రంథములన్ని తెప్పించి చూచినాను. చాలా బాగున్నవి. పి. వి. లింగారెడ్డి తాలూకాబోర్డు ఆండ్ డిస్పెన్సరీ బోర్డు మెంబరు, రెడ్డివారిజంటులదిన్నె, కర్నూల్ జిల్లా.

30-9-31

అయ్యా! నాముపంపిన జావధములు (చంద్రోదయం వగైరాలు) అంది వాటిని వినియోగించుచుంటిని. చక్క-గ పనిచేయుచున్నవి. క. వీరభద్రరావు, ఆయుర్వేదిక్ డాక్టరు, మెంటాడ, విశాఖపట్నం జిల్లా.

16-12-31

అయ్యా! నేను చ్యవనప్రాశతేహ్యం వగైరాలను ఆర్డరుయిచ్చి బెజవాడ మీనద్దకు పంపినాను. వారు మీయొద్దనుండి కొనితెచ్చి వాడినారు. చాలా బాగుగా గుణమిచ్చినది. అయిలూరి సిద్దయ్య, ఆయుర్వేదవైద్యులు, అత్తలి, పల్లి గోదావరిజిల్లా.

24—9—31

అయ్యా! మీరు యిదివరలో పంపిన పుస్తకం చూచి చాలా సంతోషించితిని. శ్రీ. విజయసారథి, నేటివ్ డాక్టరు, బూరుగుపల్లి, పల్లి గోదావరిజిల్లా.

6-11-31

అయ్యా! తమవద్ద యిదివరలో కొన్ని మందులు తెప్పించి వాడుకచేసితిని. అవి బాగుగా పనిచేసినవి. పే. శ్రీరాములు, బోడ్డున్నూలు హెడ్క్వాట్రు ఆండ్ పోస్టుమాస్టరు, బయ్యనగూడెం, పల్లి గోదావరిజిల్లా.

28-9-31

అయ్యా! తమనుండి ఆంధ్రభైషజ్యరత్నావళిని తెప్పించి చూడగా చాలా సంతోషం అయినది.

8-11-31

నలి వీరభద్రయ్య,
యాడికి, అనంతపురంజిల్లా.

అయ్యా! తమయొక్క భ్యాతని ఆవుషధముల గుణములవల్లను నా స్నేహితులవలన తెలిసికొంటిని.

4-9-31

యస్. శ్రీరాములు,
రంపావీధి, బరంపురం, గంజాంజిల్లా.

అయ్యా! మీరుపంపిన ఆయుర్వేదౌషధరత్నాకరం చేరినది. గ్రంథము, విమర్శగా వ్రాసినందుకు చాలా సంతసించితిమి.

11-6-32

టి. నూర్యనారాయణయ్య,
ఆయుర్వేదిక్ డాక్టరు, కడప.

అయ్యా! మీరుపంపినపుస్తకములు చేరినవి. చాలాగావున్నవి.

6-6-32

కె. వి. నరసింహ్వరం,
నంద్యాల, కర్నూల్ జిల్లా.

అయ్యా! ఇదివరలో భస్మప్రకాశిక నేను తెప్పించుకొని వుంటిని. ఇమ అనుగ్రహమువల్ల అనేకయోగములు లభించినవి.

8-10-32

కాకర్ల వీరభద్రయ్య,
కొణిజేడు, గుంటూరుజిల్లా

అయ్యా! తమపుస్తకములన్నియు చదువగా మనస్సుకుచాలా సంతోషమయినది.

20-9-32

టి. ఆహోబలశాస్త్రి,
నంద్యాల, కర్నూల్ జిల్లా.

అయ్యా! తమరు అంపిననుండులు బాగావర్కుచేస్తాయన్నవి.

1-10-32

నైలాడ మారయ్య,
అయ్యన్నపేట, వికాఖపట్నం జిల్లా.

అయ్యా! డి. వాస దేవంగార్కి తమరు సిద్ధమకరధ్వజమున్ను సిద్ధామృతమున్ను పంపియున్నారు. అది చాలా గుణముచేసికట్లు నిన్నటిరోజున వారు నాతో చెప్పియున్నారు.

25-12-32

అయల సోమయాజుల శ్రీరాములుగారు,
పార్వతీపురం, వికాఖపట్నం జిల్లా.

అయ్యా! మీరు పంపించిన భైషజ్యరత్నావళి చూడగలండాసంతోషమైనది.

30-1-33

నేటివ్ డాక్టరు, చింకపాటి కందాళ కృష్ణమాచార్యులస్వామి,
పిమారుపాలెం, నెల్లూరు జిల్లా.

అయ్యా! నాకు మీరుయిచ్చివున్న ఆయుర్వేదౌషధరత్నాకరమున్ను, భస్మప్రకాశికయున్ను చూచి చాలా సంతోషించినాము.

17-1-33

బి. అప్పయ్యారెడ్డి,
పల్లరాళ్ళపల్లె, కడప జిల్లా.

ఔషధానుక్రమణిక.

రసౌషధములు.

(వంటకజ్వలి ఔషధములు)

పే. నెం. వ. నెం. పేరు పరిమాణం రు.

15- 39	అగ్ని పుమారము	1 తు	1
44-174	అజీర్ణగజకేశరి	,,	2
16- 43	అనందభైరవి	,,	1½
40-154	కనకబాలనూర్యోదయము	6	
41-157	కనకమందరరసము	,,	4
54-235	కఫచింతామణి	,,	10
13- 33	కాలకూటము	,,	3
4- 5	కాంతవల్లభగసము	,,	4
41-160	కృమికుతారము	,,	1½
54-207	కృమిముద్గరరసము	,,	1½
8- 17	క్రమవృద్ధిమహాలక్ష్మివిలాసం	8	
42-103	జ్వరాంకుశము	,,	1½
,,-162	తరుణార్కము	,,	16
53-232	తామలోహరసాయనము,	4	
30-152	త్రైలోక్యచింతామణి	,,	24
43-168	ద్విగుణసిందూరము	,,	3
14- 37	నవగ్రహి	,,	4
42-105	నవలోహచింతామణి	,,	10
43-170	పంచలోహరసాయనం	,,	4
54-236	పాపాణవాతరాక్షసము	,,	8
2- 3	పూర్ణచంద్రోదయము	,,	12
16- 46	పైత్యంతకము	,,	1
55-238	ప్రతాపలక్ష్మకేశ్వరము	,,	3
41-1 1	ప్రదరాంజికరసము	,,	2
50-249	ప్రదరాంజికరసము	,,	3
10- 25	బాల నూర్యోదయము	,,	2
2- 2	మకరధ్వజము	,,	20
53-234	మహాకామసంజీవనరసము	16	

పే. నెం. వ. నెం. పేరు పరిమాణం రు.

43-169	మహాపైత్యంతకము	,,	1½
10- 23	మహామేహంతకము	,,	8
40-155	మహాలక్ష్మివిలాసము	,,	8
42-164	మహాలోకనాథము	,,	4
6- 10	మహావాతవిధ్వంసి	,,	4
9- 19	మహాసిందూరభూషణము,	,,	8
14- 30	మేహవంగరాజీయము	,,	2
6- 12	రజత చంద్రోదయము	,,	4
53-233	రజతమేహవంగరాజీయము	5	
11- 27	రజాలోహ రసాయనం,	,,	4
12- 29	రసభూపతి	,,	2
,,- 30	రసరాట్	,,	2
41-159	రాజమృగాంకరసము	,,	8
9-20	లఘుకవ్యాధి	,,	2
10- 22	లఘుమేహంతకము	,,	2
8- 16	లఘులక్ష్మివిలాసరసము	,,	1
,,- 18	లఘుసిందూరభూషణము,	,,	2
7- 13	లఘునూర్యావర్తి	,,	2
12- 32	లోకనాథము	,,	2
,,- 31	లోహరసాయనము	,,	2
3- 4	వసంతపసుమాకరము	,,	20
43-171	వంగేశ్వరరసము	,,	2
11- 20	వంటబాల నూర్యోదయము	4	
7- 15	వంటనువర్ణ నూర్యావర్తి,	,,	8
6- 11	వాతగజాంకుశము	,,	1
5- 7	వాతరాక్షసము	,,	4
6- 9	వాతవిధ్వంసి	,,	2
42-166	వాతాగ్ని పుమారము	,,	3
15- 41	వైష్ణవీరసము	,,	1
56-250	వ్యాధిహరణరసము	,,	4
16- 44	శీతాంశురసము	,,	1
43-173	కూలగజకేశరి	,,	2

పే.నెం.వ. నెం. పేరు పరిమాణం రు.	పే.నెం.వ.నెం. పేరు పరిమాణం రు.
41-158 శేష్మచింతామణి ,, 8	21- 63 గవ్వలభస్మ ,, ౩
56-248 శేష్మవిభస్మంసి ,, 3	20- 55 తామ్రభస్మ ,, 4
42-167 శ్వాసకాశేశ్వరము ,, 2½	45-180 తారమాక్షికభస్మ ,, 1
41-156 శ్వాసకుతారము ,, 2	,,-183 తాళకసిందూరము ,, 2
13- 35 వడ్డుణము ,, 4	44-177 త్రివంశభస్మ ,, 3
16-45 సన్నిపాతభైరవి ,, 1½	21- 60 పగడపుమారభస్మ ,, ½
1- 1 సిద్ధమకరభస్మము ,, 4½	45-179 పగడభస్మ ,, 2
14-38 సింహాపతిపాలనము 10 మా 1	18- 50 మాందూరభస్మ ,, 2
5 - 6 నువర్ణ కాంతవల్లభరసము 1రు 6	45-182 మువ్వపుమారభస్మ ,, 20
9 - 21 నువర్ణకాశ్యాది ,, 4	19- 54 మువ్వభస్మ ,, 40
11- 28 నువర్ణధూపతి ,, 10	,,- 53 రజతభస్మ ,, 5
10- 24 నువర్ణమాల్యవసాతము ,, 10	22- 65 రసభస్మ ,, 4
55-247 నువర్ణమేహవంగ రాజీయము 12	46-185 రాతివారభస్మ ,, ౩
6- 8 నువర్ణహారాక్షసం ,, 8	18- 51 లోహాభక సిందూరము ,,
7-14 నువర్ణసూర్యావర్తి ,, 6	20- 57 వంగభస్మ ,, 2
40-153 సూతికాభరణము ,, 20	,,- 58 వైకృంతభస్మ ,, 2
15- 42 స్వచ్ఛన్నము ,, 1	21- 61 శంఖభస్మ ,, ౩
13- 34 స్వర్ణవంగము ,, 2	45-181 కుక్కుభస్మ ,, ౩
15- 40 హుతాశనము ,, 1	55-244 శృంగిభస్మ ,, ½
43-172 క్షయకుతారము ,, 6	45-178 పత్తుభస్మ ,, 1½
	20- 56 సీసభస్మ ,, 4
	19- 52 నువర్ణభస్మ ,, 45
	46-186 సూరకారభస్మ ,, ౩
	,,-187 స్పటికభస్మ ,, ౩
	22- 64 హేమమాక్షికభస్మ ,, 1½

భస్మలు

17- 47 అభకభస్మ 1రు 4	
44-175 అయస్కాంతభస్మ ,, 4	
45-184 ఇంగిలీక సిందూరము ,, 1	
55-239 కంచుభస్మ ,, 3	
21- 59 కర్పూరశిలాజతుభస్మ ,, ౩	
18- 49 కాంతిలోహభస్మ ,, 3	
44-176 కాంతాభకసిందూరము ,, 4	
21- 62 కాసీససిందూరము ,, ½	
17- 48 ఖడ్గలోహభస్మ ,, 4	
22- 66 గంధకభస్మ ,, 1	

చూర్ణములు

47-193 అగ్నిముఖచూర్ణము 1పా 3	
24-74 ఆశ్వగంధాదిచూర్ణము ,, 4	
25- 84 అవిపత్తికరచూర్ణము ,, 4	
,,- 81 ఆకారకరభాదిచూర్ణము ,, 4	
,,- 79 ఏలాదిచూర్ణము ,, 5	
,,- 80 గంగాధరచూర్ణము ,, 4	
47-192 గోక్షురాదిచూర్ణము ,, 3	

శ్లో. సం. వ. సం. పేరు పరిమాణం	రు
24- 77 చందీనాదిచూర్ణము	4
46-190 చాతుర్జాతచూర్ణము	5
24- 78 జాతీఫలాదిచూర్ణము	3
22- 67 తాలీసాదిచూర్ణము	6
46-189 త్రికటుచూర్ణము	4
,,-188 త్రిజాచూర్ణము	6
24- 75 త్రిఫలాచూర్ణము	2
23- 71 త్రివృత్చూర్ణము	4
,,- 72 దాడిమాప్తకచూర్ణము	4
25- 83 ఫిరంగాదిచూర్ణము	4
24- 76 పుష్యామగచూర్ణము	5
23- 69 భాస్కరలవణచూర్ణము	4
25- 82 మహాద్రాక్షాదిచూర్ణము	6
55-240 సారస్వతచూర్ణము	5
22- 68 సింహాలాదిచూర్ణము	6
24- 73 మదర్శనచూర్ణము	3
46-191 స్థాలీచూర్ణము	4
47-194 స్ఫటికాదిచూర్ణము	3
23- 70 హింక్వప్తకచూర్ణము	4

మాత్రలు.

27- 91 అగ్నితుండివటి	50 మా	$\frac{3}{4}$
56-245 అశ్వేనాదివటి	,,	1
26- 86 అశ్వేవటి	,,	$1\frac{1}{2}$
48-199 ఇచ్చాభేది	,,	$\frac{3}{4}$
51-221 కర్పూరాదివటి	,,	1
28- 95 కస్తూరిమాత్రాలు	100 మా.	1
47-197 కైశోరగుగ్గులు	50 మా.	$\frac{3}{4}$
,,-196 గోక్షురాదిగుగ్గులు	,,	1
29- 96 చందనాదివటి	,,	1
28- 93 చంద్రద్రవభావటి	,,	$1\frac{1}{4}$
29- 97 చిత్రకాదిమాత్రలు	,,	$\frac{3}{4}$
47-195 తాంబూలవటి	,,	$\frac{3}{4}$
,,-198 త్రిఫలాగుగ్గులు	,,	$\frac{3}{4}$
26-88 మహాయోగరాజగుగ్గులు	,,	2

శ్లో. సం. వ. సం. పేరు పరిమాణం	రు
26- 87 యోగరాజగుగ్గులు	$\frac{3}{4}$
29- 98 రజతసవనతమాత్రలు	25 మా. 1
27- 92 విషూచివటి	50 మా. 1
26- 85 వీర్యస్తంభనవటి	,, 1
48-200 శంఖవటి	,, $\frac{3}{4}$
27- 90 సరజీవవటి	,, $\frac{3}{4}$
20- 89 నుఖవిరేచనవటి	,, $1\frac{1}{2}$
28- 94 మూరికామాత్రలు	5 మా. 1

ఆనవారిష్టలు

32-114 ఆభయారిష్టము	1 పా	$1\frac{1}{4}$
29-100 ఆశోకారిష్టము	,,	$1\frac{1}{2}$
30-105 అమృతారిష్టము	,,	$1\frac{1}{2}$
31-109 ఆహిశేనానవము	,,	8
,,-111 అర్జునారిష్టము	,,	$1\frac{1}{2}$
,,-108 అశ్వగంధారిష్టము	,,	$1\frac{1}{2}$
49-208 ఉశీరానవము	,,	$1\frac{1}{4}$
31-112 కనకానవము	,,	$1\frac{1}{4}$
,,-110 కర్పూరానవము	,,	6
43-201 కిరాతారిష్టము	,,	$1\frac{1}{4}$
31-106 మటలారిష్టము	,,	$1\frac{1}{2}$
49-205 కుమార్యానవము	,,	$1\frac{1}{4}$
,,-209 ఖదిరారిష్టము	,,	$1\frac{1}{4}$
30-101 చందనానవము	,,	$1\frac{1}{4}$
48-202 జీరకాద్యారిష్టము	,,	3
49-206 తక్రారిష్టము	,,	$1\frac{1}{4}$
,,-207 దశమూలారిష్టము	,,	3
29- 99 ద్రాక్షారిష్టము	,,	$1\frac{1}{2}$
48-203 పునర్నవారిష్టము	,,	$1\frac{1}{4}$
32-115 బలారిష్టము	,,	$1\frac{1}{4}$
31-107 బబ్బూలారిష్టము	,,	$1\frac{1}{4}$
48-204 భృంగిరాజానవము	,,	$1\frac{1}{4}$
55-241 రోహితీకారిష్టము	,,	$1\frac{1}{2}$
30-104 లోహానవము	,,	$1\frac{1}{2}$

శ్రీనాథ కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి, బెజవాడ.

పే. నెం.వ. నెం. పేరు పరిమాణం రు		
30-103	వా సారస్వతము	1 1/4
,,-102	సారస్వతారస్వము	2 1/2
32-113	సారస్వతారస్వము	1 1/2

ఘృతములు.

32-118	అశ్వగంధఘృతము	1 1/2
49-210	అజ్జినఘృతము	1 1/4
,,-211	అశ్వగంధఘృతము	1 1/2
33-120	కల్యాణఘృతము	1 1/4
56-246	త్రిఫలాఘృతము	1 1/4
33-119	పంచగవ్యఘృతము	1 1/4
32-117	పంచతిక్తగుగ్గులఘృతము	1 1/4
,,-116	బ్రాహ్మి (సారస్వత)ఘృతము	1 1/2

తైలములు.

34-128	అమృతామలక తైలము	4 ఔ
33-121	అర్కక్షీర తైలము	3/4
50-212	కేతక్తైలము	1
33-122	చందనాది తైలము	1 1/2
50-214	ఛాగమాష తైలము	1 1/4
33-123	నారాయణ తైలము	1 1/4
50-216	నిర్గుండ్యాది తైలము	1
34-125	పిండి తైలము	1
,,-129	బలా తైలము	1
50-215	భృంగరాజ తైలము	1
34-126	భృంగామలక తైలము	3/4
,,-124	మాష తైలము	1
35-130	రాస్నాది తైలము	3/4
34-127	విషమష్టి తైలము	1
50-213	హింగుత్రిసుణ తైలము	1

లేహములు.

36-135	అశ్వగంధాదిలేహము	1 పా 3
36-133	అమలక లేహము	2
36-136	కూష్మాండ లేహము	2
,,-139	శ్యవసప్రాశ లేహము	3
35-131	త్రివృల్లేహము	2

పే. నెం.వ. నెం. పేరు పరిమాణం రు		
50-217	నారసింహ (శతమూలికాది) లేహము	5
55-132	పాలసుగంధిలేహము	2
36-138	శీరంగాదిలేహము	3
35-134	మదనకామేశ్వరిలేహము	0
55-242	మహాభల్లాతక లేహము	3
36-137	వాసావ లేహము	2

ఇతరౌషధములు.

38-148	అజమోదార్కము	24 ఔ 1/2
52-220	అమృతభల్లాతికి	1 శే 2
37-143	కర్ణామృతము	1 ఔ 1/4
38-145	గంధకరసాయనము	20 మా 3/4
37-140	గంధక పుష్పము	1 రు 1/2
52-224	గోమూత్రశిలాజతు	,, 0
51-219	జంబీరాది పానకము	4 ఔ 3/4
55-243	తామర తైలము	నీ 1 కి 3/4
39-151	తాలకాదివర్తి	12 కని 3/4
38-149	తామ్రమేసము	1 రు 3/4
,,-147	తిప్పసతు	,, 3/8
52-225	నారకేశాంజనము	1 నీసా 1 1/2
37-144	నేత్రబిందు	1 ఔ 1/4
51-218	పంచతిక్త పానకము	4 ఔ 3/4
51-222	పంచవక్త్రాసం	50 మా 3/4
39-151	బాలనాథ	50 మా 1
37-141	భావనకరక్కాయ	1 శే 1
52-227	భావనజీలకర్ర	1 శే 1 1/2
,,-228	భావనశుగ్రి	1 శే 1 1/4
,,-229	భాగదవము	1 రు 0
37-142	మాదీఫలరసాయనము	4 ఔ 3/4
51-223	మాణిక్యరసము	1 రు 1 1/2
53-231	మధూచ్చిష్టాదిలేపము	1 డబ్బా 1/2
,,-230	యవాన్యర్కము	24 ఔ 3/4
38-146	రసోత్తమాదిలేపము	1 పా 6
51-220	శంఖద్రావకము	1 ఔ 1

1000

శ్రీమద్భగవద్గీతా ప్రకాశము
శ్రీమద్భగవద్గీతా ప్రకాశము

ఓమ్
శ్రీరస్తు.
ఆర్యగృహస్తు.

శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి శాస్త్రి, బెజవాడ వారి

సుప్రసిద్ధాపధముల ప్రకటనము.

ర సౌ ష ధ ము లు.

— * 1 సిద్ధమక రిధ్వజము. * —

సిద్ధమక రిధ్వజము నెడి పేరును వినినతోడనే దీనియొక్క ప్రభావము అందరికిని హృన్తోఽరమగుచునే యుండును. అందుచేదీని గూర్చి మేము విశేషించి వ్రాయదలచుకొనలేదు. ఇందుబంగారమధికముగ కలయును. కావున క్షయ, దగ్గు, ఆయాసము, అతిమాత్రము, మధుమేహము, శుక్లశస్త్రము, నపుంసకత్వము మొదలగు వ్యాధులను నిశ్చయముగ నశింపజేయును. మరియు పక్షవాతము, జీర్ణించిన గవాయివ్యాధులు, జీర్ణించిన సెగవ్యాధులు, బలహీనత, వాతవ్యాధులు, ఉన్మాదము, అజీర్ణము, శుష్కించుట మొదలగు వ్యాధులను నశింపజేయును. రక్తి శుద్ధిని జేయును. శరీరమునకు కాంతిని ముఖమునకు లేజస్సును కలిగించును. ఇంతయే ల? సహస్రవ్యాధులను నశింపజేయుననుటలో నెంతమాత్రము సందేహములేదు. ఇనుకపలెరజనుగనుండు దానియందు బంగారము కలసియుండుటను ఎంతమాత్రము అవికాశములేదు. కాన మేము కుప్పెడదుగు ననుండు బంగారమును సింహారమును కలికినూరిపంపెదము. అందుచే మోఘముగా పనిచేయును. మేము శాస్త్రప్రకారముగ జాగరూకతో వండుటచే వడిచేయుట మొదలగు దుర్లక్షణముల నెంతమాత్రము కలిగింపక బహుచక్కగ పనిచేయును.

దీనిని $\frac{1}{4}$ తులము, 35 మొదలు 45 పొట్లములవరకుకట్టి ఉదయ మొకపొట్లము, సాయంకాల మొకపొట్లము, లేనతోగాని, నేతితోగాని, పంచదారతోగాని, నీవింపవలయును. లేక $\frac{1}{4}$ తులమును కలుబందరసముతోగాని పన్నీరుతోగాని 1, 2 రోజులు బాగుగ ముట్టించి 35, 45 మాత్రల చేసి ఉదయము, సాయంకాలము ఒక్కొక్క మాత్రచొప్పున నేవింపవలయును. దీనిని రాక్షాపదముగ నేవించునెడల నీమాత్రము భోజనమైన పొటనే త్రాఁబూలముతో నేవింపవలయును. కొందరు చంద్రదోదయమునకుగాని ఇతరములకుగాని, చెప్పబడిన అనుపానములను చేర్చివాడెదరు. మేము కేవలమందునే పైవిధముగ వాడెదము. ఇది నాడిక పుష్టిని కలిగించును. రక్తివృద్ధిని రక్తి శుద్ధిని చేసి సరములకు బలమును కలిగించుటలో శ్రేష్ఠమయినదగుటచే శుక్రదోషములను ఆర్తకదోషములను పోగొట్టి సంతానములేనవారికి కూడ సత్సంతానమును కలిగించును. సవాయిగాని సెగగాని జీర్ణించుటచే కలిగిన ఋతుకుల, గర్భస్రావములు, నేత్ర

ములు ఎర్రగనుండుట, శరీరము వెచ్చగనుండుట, చేతులునల్లగనుండుట, గర్భములు తరుచు పోవుట, పుట్టినపిల్లలు తరుచు మృతినొందుచుండిట, మొదలగునవి నొప్పుండేహముగా నశించును. దీనిని నేవించుట మానినపిదపగూడ చక్కని గుణములను కొంతకాలమువరకు కలిగించుచునేయుండును. దీనియొక్క ప్రభావమునుబట్టి ఈయొక్క మందునుగూర్చియే మేమొక ప్రత్యేక కేట్లాగును వ్రాసియున్నాము. కొవల సినవో దానిని చూచినయెడల యిది సమస్తవ్యాధులను ఎట్లునశింపజేయునదియు తెలియగలదు. తు 1 కి రు 40-0-0.

—* 2 మకరధ్వజము. *

ఆరురెట్లు గంధకము చేర్చబడి మూడుసార్లు వంటబడినది. అందుచేబహు ఆశ్చర్యముగ పనిచేయును. అట్లు వంటబడుటచే వడ్డణబలిజాతిమకరధ్వజమసికూడ చెప్పబడును. సిద్ధమకరధ్వజము చెప్పబడినగుణములయందు అమోఘముగ పనిచేయును. బంగారముకలిపి నూరబడియే పంపబడును. మోతాదు అనుపాసము మొదలగువానిని సిద్ధమకరధ్వజము చెప్పబడినవిధముననే పరీక్షింపకొనవలయును. ఆరురెట్లు గంధకముతో చాలవంటలు చేయబడుటచే జీర్ణించిన సవాయివ్యాధులు, చర్మవ్యాధులు, రక్తవ్యాధులు, ఉడుకువ్యాధులు మొదలగు వ్యాధులయందు చక్కని గుణములనిచ్చును. రక్తవృద్ధిని చేయును. అకలిని పుట్టించును. నిస్త్రాణ (బలహీనత)ను వెంటనే తగ్గించును. నరములకు పుష్టిని కలిగించును. మందునేవించుచున్నపుడుకంటె మౌనపిదపకూడ చక్కని గుణములను కలిగించుచుండును. జ్వరము మొదలగు సమస్త వ్యాధులనుగూడ కొందరు యామకరధ్వజనే వాడెదరు. తు 1 కి రు 20-0-0.

—* 3 పూర్ణచంద్రోదయము *

దీనిని నేవించువారు వేరుగ పచ్చకర్పూరము, కస్తూరి, మొదలగునస్తువులు జేర్చకొన నవసరములేకుండగ మేమే జేర్చిపంపెదము. ఈవస్తువులు శాస్త్రప్రకారముగను, అచుభవపూర్వకముగను, జేర్చబడియుండుటచే “పూర్ణచంద్రోదయము వేడి చేసినది. మందముజేసినది” మొదలగు అపవాదలు మాచంద్రోదయమున కేమియు గలుగనేరవు. శాస్త్రవిహితములగు అనుపాసములందు జేర్చబడియుండుటచే వేరుగ నేమియు జేర్చనవసరములేకుండ తేనెతోగాని, నేలీతోగాని, పంచదారతోగాని తాంబూలముతోగాని, సమస్తవ్యాధులయందు నుపయోగింపవచ్చును. ఇది తుయ, శుక్లనప్తము, బలహీనత, దగ్గు, ఆయాసము, గుండెదడ, రక్తముచెడుట, వధుమేహము, అతిమాత్రము, మూర్చి, అపస్మారము, ఉస్మాదము, పక్షవాతము, జీర్ణించిన సవాయివ్యాధులు, జీర్ణించినసెగివ్యాధులు, జీర్ణజ్వరము, అజీర్ణము, కాళ్ళుచేతులుమంటలు, కళ్ళుతిరుగుట, నడమనొప్పులు, ప్రమేహవ్యాధులు మొదలగువానియందమోఘముగ పనిచేయును. రక్తవృద్ధిని, రక్తశుద్ధినిచేసి శరీరమునకు కొంతనిగలిగించును. నరములకు పటుత్వమును సంతోషకృష్ణవృద్ధినిరచును. దీనియొక్క గుణములు అందరికి తెలిసియుండుటచే నింకకంటె వివరించి వ్రాయలేదు. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చిన్నంమొదలు $\frac{1}{2}$ చిన్నం వరకు తు 1 కి రు 12-0-0.

—* 4 వసంతకుసుమాకరము *

ఇందు సుందరిమ్యము భస్మ, బంగారుభస్మ మొదలగు విలువగల భస్మములు చేరియున్నవి. ఒకవరాజీయాది గ్రంథములయందు కొద్దిపుష్పములచేతనే భావన చెప్పబడియున్నను “ఇందు శనగగింజల నుంచినచో మొలకలెత్తవలె” ననెడి సాంప్రదాయ వాక్యమున కర్థమును గ్రహించి అనేకవిధములగు పుష్పరసములు పోసి తయారుచేస్తారు. (1) తుంగగడ్డలు, మర్రిచెక్క, వెలగవేళ్ళు, దానిమ్మ కాయబెరళ్ళు, కొడిశపాలవిత్తులు, వీనియొక్క కషాయముతో సేవించినయెడల దీర్ఘకాలమునుండియున్న తెల్లవసుమ, ఎర్రకుసుమ, గ్రహణివ్యాధులు, రక్తవిరేచనములు, ఇవి వెంటనే నశించును. (2) వసంతకుసుమాకరం 1/4 తు, బాజికాయలు 1/4 తు, తిప్పనత్తు 1/4 తు, నల్లమంగు 1/4 తు, నేరేడుబప్పు 1/4 తు, చింతగింజలలోనిపప్పు 1/4 తు, వీనిని నేరేడుచెక్క - కషాయముతో నూరి 31 మాత్రలు కట్టి ఒక్కొక్కమాత్రచొప్పున ఉదయము ఎండుభిక్షూరపుకాయకషాయముతో డను, సాయంకాలముమేడిచెక్క కషాయముతో డను, సేవించినయెడల మధుమేహము, అతిమాత్రము, దగ్గు, ఆయాసము, శుక్లవర్ణము, శీఘ్రస్థలసము, ఎర్యము పలచిగనుండుట, కాళ్ళలాగుట, నడుమునొప్పులు, సమస్తమును ప్రమేహవ్యాధులు మొదలగునవి నిశ్చయముగ నశించును. శైగవ్యాధి 5-6 మోతాదులకే మాయమగును. ఇందు 1/4 తులము అర్ధకమునకూడ చేర్చినచో మిక్కిలి గుణవంతిరముగ నుండును. కొన్ని తత్వములను నల్లమన్నును నరిపడదని తోచినయెడల దానిని మానవలెను. మిగతావస్తువులనే చేర్చవలెను () త్రిఫలములు, రావిచెక్క, వట్టివేళ్ళు, సుగంధిపాల వీనియొక్క - కషాయముతో సేవించినయెడల దీర్ఘకాలమునుండియున్న నోటిపూత, రక్తపిత్తము, కండ్ల ఎర్రగనుండుట మొదలగు నేత్రవ్యాధులు, కాళ్ళు చేతులు మంట, రక్తదోషములు, చర్మవ్యాధులు, సవాయివ్యాధులుగాని నెగవ్యాధులుగాని జీర్ణించుటచే కలిగిన వ్యాధులు, ఇవి నూర్యరక్తిచే చీకటివలె పారిపోవును. ముఖమునకు లేచున్నను, శరీరమునకు కాంతియు కలుగును. ఇందు జీలకర్రనకూడ కలిపినచో వైత్యవ్యాధులకూడ నశించునని వేలగ వ్రాయుచుక్కరలేదు. (1) చాతుర్జాతకములు, చెంగల్వకొప్పు, తివక్షిరి, వీనియొక్క చూర్ణము 1 తు, వసంతకుసుమాకరము 1/4 తు, వీనిని గలిజేరురసముతో నూరి 41 మాత్రలుకట్టి ఉదయము సాయంకాలము, కొద్దిగవటికబెల్లపు చూర్ణము వేయబడిన ఆవుపాలతో సేవించినయెడల తయ, శరీరము శుష్కించుట, పొండుపు, కామిర్లు, బలహీనత, గుండెదడ, ఉరఃతీతము, కళ్ళతోకూడిన దగ్గు, ఆయాసము, తిమ్మెర్లు, ఇవి నిశ్చయముగ శాంతించును. (5) సరస్వతీయాకు రసముతో 2-3 నెలలు విడువక సేవించుచు మా అమృతామలకలైలము శిరస్సుకు మర్దించుచు ఉదయము సాయంకాలము శిరస్సుకు ఐన్నిటిస్నానమును బాగుగ చేయించినయెడల మేహఉడుకుచేగాని వైత్యముకుచేకాని కలిగిన ఉష్ణాదము, అపస్మారము, మూర్ఛ, జ్ఞాపకశక్తి సరిగలేకపోవుట, మొదలగు మొదడువ్యాధులు

మొదలంట నశించును. మరియు నిద్ర సరిగపట్టుకపోవుట, శిరస్సుపోటు, పా
ర్శ్వపునోపి, కండ్లు ఎర్రగనుండి నిర్దుకారుచుండుట, మొదలగువ్యాధులు
కడు ఆశ్చర్యముగ వారించును. మనోవికాసతయు, నేత్రనైర్మల్యమును, కలుగు
ను. (6) నేల తాడి, పెన్నెరు, పిల్లి తేగలు, నేలగుమ్మడి, రూ
మ్యానుస్తకి, వీనియొక్క చూర్ణము $\frac{1}{4}$ తు, వసంతికుసుమాకరము
 $\frac{1}{4}$ తు, వీనిని నేలగుమ్మడి కషాయముతోనూరి 30 మాత్రలుకట్టి ఉదయము సాయం
కాలము ఆవుపాలతో నేవింపవలెను. ఇట్లు 1-2 నెలలు నేవించినయెడల తరుచుగర్భ
ములు పోవుచుండుట, జనించినసంతానము నిరసముగనుండుట, స్తన్యము సరిగ
లేకుండుట, యోనిదోషములు మొదలగు స్త్రీలకుకలుగు వ్యాధులన్నియు నశించును.
గొడ్డురాలుకూడ గర్భవతియగును. అధికమగు సంతానమును కోరినవారు దీనినిట్లు
కొంతకాలము నేవించినచో ఫలసిద్ధిని పొందగలరు. దీనిని రాజౌషధముగ 2-3
నెలలు నేవించినయెడల శరీరమందలి ఉడుపు సమశీలమునకు వచ్చి తత్వము ఫిరా
యించి (మారి) సమస్తవ్యాధులు నశించునటలో నతిశయోక్తి ఇసుమంతయులేదు.
మరియు దీని నేవనచే అధికమగు పీడ్యవృద్ధిని కామోదేకమునుపొంది స్త్రీని ఏనుగు
వలె రమించును. పురుషులకు గలుగు శుక్లదోషముచేకూడ సంతానము లేకుండును.
శుక్రదోషములను నశింపజేయుటలో నిది యగ్రగణ్యమైనది. కాన సంతానములేని
ప్రతిమనుష్యుడును తప్పక నేవింపవలసి యుండును. మరియు శరీరము ముడుతిలు
పడుట, వెంట్రుకలు నెరయుట, మొదలగు అక్షణములతగ్గి యావనవంతుడై నూరు
సంవత్సరములు జీవించును. దీనియందు యోగవాహి యనెడి మహాశక్తిగలదనియు
అనుపానభేదములచే వాతపిత్తశ్లేష్మవ్యాధుల నన్నిటినిగూడ నశింపజేయుననియు
శాస్త్రములయందు చెప్పబడియున్నది. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చిన్నం మొదలు $\frac{1}{2}$ చిన్నంవరకు.

తు 1 కి రు 20-0-0

—* 5 కాంతవల్లభరసము *—

క్రమప్రకారము ఏడురోజులు పండబడినది. దీనియందు శాస్త్రములయందు
మహామహిమ కలదిగ చెప్పబడిన గోమూత్రశిలాజతు చేర్పబడినది. అందుచే బహు
చక్కగ పనిచేయును. (1) తాలీసపత్రి, శుంఠి, మిరియాలు, నాగకేసరాలు, దాసె
నచెక్క వీనియొక్క చూర్ణము $\frac{1}{4}$ తు, కాంతవల్లభరసము $\frac{1}{4}$ తు, వీనిని 15 పొట్ల
ములుకట్టి ఉదయము సాయంకాలము వేడిపిటితో నేవించినయెడల పొండుపు, నంజా,
కొమిష్ణు, అబీర్లము, తిమ్మెరు, ఉదరవ్యాధులు, యకృత్ వ్యాధులు, ప్లిహవ్యాధులు,
జీర్ణజ్వరము, అగ్నిహింద్యము మొదలగు వ్యాధులు దగ్ధమగును. (2) తాలీసపత్రి,
చెంగల్వకోష్ఠ, తనజ్జీరి, ఏలక్కాయలు, అవంగాలు, మిరియాలు, వీనియొక్క
చూర్ణము $\frac{1}{4}$ తు, కాంతవల్లభరసము $\frac{1}{4}$ తు, వీనిని 15 పొట్లములుకట్టి ఉదయము
సాయంకాలము ముడుపొట్లమునకు రెట్టింపు పటికిబెల్లపు చూర్ణము కలిపి నేవించిన
యెడల క్షయ, దగ్ధ, ఆయాసము, గుండెవ్యాధులు, శ్లేష్మవ్యాధులు, (3) సన్నరాన్న
ము, వాయుఅవంగాలు, గంటుభారంగి వీనియొక్క చూర్ణమును సమానముగ చేర్చి

తేనెతో నేవించినయెడల పక్షవాతము, చచ్చువాతము, సర్వాంగవాతము, అర్దితవాతము, నూరికావాతము, మొదలగు సమస్తవాతములు, (4) పంచకోలచూర్ణము రెట్టింపుచేర్చి వేడిపిటితో నేవించినచో ఋతుకూల, బహిష్టు సరిగా కావండుట, ఋతుదోషము, రక్తగుల్మము, (5) తేనెతో నేవించినయెడల దీర్ఘకాలగతమగు గ్రహణి, అతిసారము, అమవిరేచనములు, స్థూల్యరోగము, (శరీరములావు పొరుట) (6) రెట్టింపుమేడికాయలచూర్ణముతో నేవించి వెలగవేళ్ళ కషాయమును త్రాగినయెడల వాతతత్వమునకుగాని శ్లేష్మతత్వమునకుగాని కలిగిన మధుమేహము, అతిమూత్రము, ప్రమేహవ్యాధులు, ఇవిశ్చయముగ నీంహస్వస్నముచే ఏమగు నశించునీతి నశించును. సామాన్యమగు మలబంధము కలవారు సమస్తవ్యాధులయందు 2, 3 రెటు త్రిఫలాచూర్ణముతోడను, అధికమగు మలబంధముకలవారు రెట్టింపు రెల్లతెగడో చూర్ణముతోను నేవించి కొద్దిగ వేడిపిటిని త్రాగినయెడల విరేచనము చక్కగనగుచు వ్యాధులన్నియు నశించును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు. తు 1 కి రు 4-0-0

—* 6 సువర్ణకాంతవల్లభరసము *

గుణములు, అమపానములు, మొదలగు కానికి కాంతవల్లభరసమునకు వలెనే చూపుకొనుడు. ఇందు బంగారము, వెండి, తామ్రము మొదలగునవి కలయుటచే కాంతవల్లభరసముకంటె బహుమరుగుగ నమోఘముగ పుచ్చేయును. తు 1 కి రు 6-0-0

—* 7 వాతరాక్షసము *

దీనిని (1) శుంఠి, పిప్పళ్ళు, గంటుభారంగి, వీనియొక్క చూర్ణము సమానముగ చేర్చి చిత్రమాలరసముతో నూరి కందిగించి జలువలె మాత్రలుచేసి వేడిపిటితో నుపయోగించినయెడల చచ్చువాతము, ధనుర్వాతము, అక్షేపకవాతము, పక్షవాతము మొదలగు సమస్తవాతవ్యాధులు, (2) అద్దెసరమును నీటిఆవిరిగొవ ఉడికించి రసముపిండి యారసముతో నుపయోగించినచో ఆయాసము, దగ్గు, త్వచు, మొదలగు చంటిపిల్లలకు కలుగు ఎగరొప్పు, శ్లేష్మవ్యాధులు, (3) కాలకూటము మొదలగువాటితో కలిపి నూరి తులసియాకు లేక తషలపావరసముతో నూరి మాత్రలు కట్టి అల్లపురసముతోడను వేడిపిటితోడను సమయానకూలముగ ఉపయోగించినచో దోషజ్వరములు, వాతజ్వరములు, స్నిగ్ధపాతజ్వరములు, శ్లేష్మజ్వరములు, నూరికాజ్వరములు మొదలగు కఠినజ్వరములు, (ఈ జ్వరములు కొంచెము శీతగతగనున్నచో నీమాత్రలయందుకొద్దిగ కస్తూరికూడకలుపుకొనుటమంచిది) (4) తేనెతో రెండవూటలయందు పనిగించినచో తిమ్మిష్ట, చాలాజ్వరము, వడలునొప్పులు, జలుబు, కీళ్ళనొప్పులు, మొదలగు వ్యాధులు రామబాణముచే గావణునియొక్క శిరస్సులువలె ఖండింపబడును. ఇందు తామ్రము లోహము మొదలగు వస్తువులు కలవుగాన చక్కగ వేడిచేయుచు వాతశ్లేష్మ వ్యాధులనన్నిటిని కూలద్రోయును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు. తు. 1 కి రు 4-0-0.

—*9 సువర్ణ వాతరాక్షసము. *—

ఇది వాతరాక్షసముయొక్క గుణములను గలిగియుండుటయేగాక సువర్ణభస్మము మొదలగు ననేకవస్తువులు ఇందు చేరియుండుటచే ఇంకను అనేక విధములుగ పని చేయును. అనుపానము మొదలగు దానిని వాతరాక్షసమునకు వలెగ్రహింపుడు.

తు 1 కి రు 8-0-0

—*9 వాతవిధ్వంసి *—

దీని (1) కమలపానరసముతో నూరి కందిగింజలవలె మాత్రలుచేసి వేడిపిటితో నుపయోగించినయెడల కంపవాతము, సర్వాంగవాతము, మొదలగు వాతవ్యాధులు, (2) సన్నిపాతజ్వరవి మొదలగువానితో కలిపి మునగచెక్క రసముతోనూరి కందిగింజలవలె మాత్రలుచేసి వ్యాధిననుసరించి అల్లపురసముతో నుపయోగించినయెడల నూరికొజ్వరములు, దోషజ్వరములు, స్నైహికజ్వరము మొదలగుజ్వరములు (3) శుంఠికరసముతో నుపయోగించినయెడల జ్వరమునందు విరేచనములగుచుండుట, అజీర్ణవిరేచనములు, అజీర్ణము (4) తులసాపరసముతో నుపయోగించినయెడల చంటిపిల్లలకు కలుగు ఎగబొప్ప, అజీర్ణవిరేచనములు, జలుబు, జ్వరము, దగ్గు, మొదలగు వ్యాధులు వెంటనే హరించును. కొందరు దీనిని నూరికొభరణమునకు బదులుగ వాడుచుందురు. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి|| మొ|| $\frac{1}{2}$ చి|| వరకు తు 1 కి రు 2—0—0

—* 10 మహావాతవిధ్వంసి *—

ఇందు నాభిమొదలగు తీవ్రగుణముగల వస్తువులధికము చేరియుండుటచే వెంటనే అధికమగు వేడివీచేయును. కాన నూరికొజ్వరము మొదలగువానియందు వెంటనే పనిచేయును. జాగ్రతగ వాడవలయును మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి|| మొ|| $\frac{1}{2}$ చి|| వరకు. తు 1 కి రు 4—0—0

—* 11 వాతగజాంకుశము *—

ఇందు ముపిణిగింజలు కలయును కావున అనేకవ్యాధులుమీద పనిచేయును. దీనిని నూరి పొట్లములుకట్టి (1) లేనతో నేవించినయెడల ఊరుస్తంభము, కంపవాతము, పక్షవాతము, తిమ్మిరవాతము, అద్భుతవాతము, ఆత్మేపకవాతము, మొదలగువాతములును, గుండెవ్యాధులును, నరములబలహీనతయు, (2) శుంఠికరసముతో అజీర్ణము, మలబంధము, అకలి సరిగలేకపోవుట, మొదలగునవియు నశించును. మాత్రలుగకట్టి వేడిపిటితో కూడ నుపయోగించవచ్చును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి|| మొ|| 1 చి|| వరకు. తు 1 కి రు 1—0—0

—* 12 రజతచంద్రోదయము *—

ఇందధికమగు వెండి చేరియున్నది. అందుచే శుద్ధదోషములమీద బహుచక్కగ పనిచేయును. (1) చాతుర్జాతకచూర్ణమును రెట్టి పుకలిపి వెన్నతో నేవించినయెడల శుక్లనవ్వు, శుక్లము నిరువలెనుండుట, బలహీనత, (2) అతిమధురము, నాగకేశరములు, తపక్షిరి, వీనియొక్కచూర్ణమును రెట్టింపుకలిపి పంచదారతో నేవించినచో

ఉడుకు, దగ్గు, ఆయాసము, నడుమనొప్పలు, కాళ్లలాగుట, గుండెదడ (3) చలవ (తోక) మిరియాలు, అతిమధురము, తెల్లచిండినము పొట్టు, వీసియొక్క చూర్ణమును సమానముగ చేర్చి నేవించినయెడల నెగవ్యాధులు, మూత్రకృచ్ఛము, మూత్రాఘాతము, నోటిపూత (+) తిఫలాచూర్ణము, తిప్పెత్తు, నేరేడుపప్పు, వీసిమాడురెట్లుజేర్చి బియ్యపుకడుగుతో నేవించినచో శ్వేతప్రదరము, రక్తప్రదరము, మధుమేహము, అతిమూత్రము, ప్రమేహములు, వెంటనే నశించును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు తు 1 కి రు 1—0—0

—* 13 లఘుసూర్యవర్తి *—

ఇది (1) మాదీఫలరసాయనముతో ఆరుచి, నోటనిరూరుట, పసరువాంతి అగుట, వికారముగనుండుట, ఛర్ది, ఎక్కిళ్ళు, గుండెదడ, నడలుతిరుగుట, నోరు అసహ్యముగనుండుట (2) అల్లపురసముతో ఆజీర్ణము, ఆకలి సరిగ లేకపోవుట, దద్దురు, అలనొప్పి, మలబంధము, తలతిరుగుట, (3) రెడ్డింపు పంచదారతో ఉడుకు, దగ్గు, ఆయాసము, శ్వేతప్రదరము, రక్తప్రదరము, (-) ద్రాక్షపండ్లరసముతో తిమ్మర్లు, ఉన్మాదము, దద్దురు, శరీరతాపము, మూర్ఛ, అపస్మారము, వీసియందమోఘముగ పనిజేయును. పైత్యముచేతను, వేడిచేతను కలిగిన వ్యాధులయందు చక్కగపనిజేయును. లేనచో గాని మాదీఫలరసాయనముతో గాని యుపయోగించినయెడల గర్భిణీ స్త్రీలకుకలుగు వ్యాధులన్నిటిని నివారించజేయును. దీనిని గర్భిణీస్త్రీకు తరుచువాడుట అనేకవిధముల మంచిది. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు తు 1 కి రు 2—0—0

—* 14 సువర్ణ సూర్యవర్తి *—

ఇందు కస్తూరియు బంగారమును చేరియున్నది. అందుచే పైలక్షణములయందు, పైఅనుపానములతో బహుచక్కగను చురుకుగను పనిచేయును. కాని పైలక్షణములు మేహవాతములచేగాని వాతపిత్తములచేగాని కలిగినప్పుడే బహుచక్కగపనిచేయును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు తు 1 కి రు 6—0—0.

—* 15 వంటసువర్ణ సూర్యవర్తి *—

ఈయోగము అధికమగు వ్యయప్రయాసలతో సంపాదించబడినది. ఇందనేకములగు భస్మములచేరియున్నది. అందుచే సమస్తవిధములగు పైకృత్యాధులను అమోఘముగ శాంతింపజేయుటయేగాక క్షయ, ప్రమేహములు, మధుమేహము, మొదలగు వ్యాధులను కూడ నస్సంజేహముగ వెంటనే నశింపజేయును. ఇది (1) ఎండుఖరారపుకాయగంధముతో నోటిపూత, తలతిరుగుట, మధుమేహము, ఉడుకు, ప్రమేహవ్యాధులు, కాళ్ళుచేతులుమరిట, శరీరతాపము, దగ్గు, ఆయాసము (2) అల్లపుగంధముతో ఆరుచి, నోటనిరూరుట, ఆజీర్ణము, అగ్నిమాంద్యము, ఎక్కిళ్ళు, దద్దురు, కామిర్లు, వాంతి, (3) ద్రాక్షపండ్లరసముతో గుండెదడ, (4) వెన్నతో క్షయ, (5) సారస్వత ఘృతముతో ఉన్మాదము, అపస్మారము, మూర్ఛ, జ్ఞాపకశక్తితక్కువగనుండుట, (6) పంచదారతో శ్వేతరక్తప్రదరములు, రక్తపిత్తము, కుక్షనప్తము,

కాళ్ళులాగుట, దాహమధికముగ నుండుట, బలహీనత, శరీరముశుష్కించుట, వీనిని చిత్రముగ నశింపజేయును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి|| మె|| $\frac{1}{2}$ చి|| వరకు తు 1కి రు 8-0-0

—* 16 లఘులక్ష్మీవిలాసరసము *—

దీనిని (1) తేనెతోనిచ్చినయెడల పసిపిల్లలకు కలుగు దగ్గు, జలుబు, ఎర్రొప్పు, ఉడుకు, వాంతి మొదలగునవియు (2) ద్రాక్షపండ్లరసముతోనిచ్చినయెడల పెద్దవారలకు కలుగు కాళ్ళుచేతులు మంటలు, ఉడుకువ్యాధులు, ప్రైత్యవ్యాధులు, (3) తేనెతో ఇచ్చినయెడల వాతవ్యాధులు మొదలగునవియు నశించును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి|| మె|| $\frac{1}{2}$ చి|| వరకు తు 1కి రు 1-0-0.

—* 17 క్రమవృద్ధి మహాలక్ష్మీ విలాసరసము *—

ఇందు నువర్ణభస్మ, సీసభస్మ, పగడభస్మ, ముత్యభస్మ, మొదలగు దివ్యములైన భస్మలు భాగోత్తరవృద్ధిగ చేరియున్నవి. ఉడుకువ్యాధులను నశింపజేయుటలో నింతటి బౌషధరాజము వేరొకటిలేదు. (1) పెన్నెరు, నేలగుమ్మడి, ఏలక్కాయలు, తాలీసపత్రి, అడ్డసరపువేళ్లు, వీనియొక్క రెట్టింపుచూర్ణముతో తయారు, దగ్గు, ఆయాసము, శరీరబలహీనత, శుష్కించుట, ఉర్రుతము, (2) అడ్డసరపురసముతో రక్తిపిత్తము (3) ధమ్యాలరసముతో ప్రైత్యవ్యాధులు, (4) జీలకర్ర రసముతో అరుచి, నోరు అసవ్యాముగ నుండుట, (5) బాజికాయ, బాపత్రి, సమానమగు వీనియొక్కచూర్ణము, తేనె వీనితో నోరుదుర్బలముగ నుండుట, (6) నేలతాడి, బూరగబంక, మగఁధిపాల, వీనియొక్కచూర్ణమును రెట్టింపు కలిపి పంచదారతో నేవించినయెడల శుక్లశబ్దము, శ్వేతప్రదరము, రక్తప్రదరము, ప్రమేహములు, శుక్రము క్షీణించుట, శుక్రము నిరుపలెనందుట, నాడి నిరసముగ నుండుట, (7) రెట్టింపు త్రిఫలాచూర్ణము కలిపి చప్పటితో నేవించినయెడల నోటి పూత, శరీర మెల్లప్పుడు వచ్చునుండుట, దీర్ఘకాలమునుండి యున్న గ్రహణివిరేచనములు, రక్తాతిసారము, మొదలగువానిని నశింపజేయును. ఉడుకువలన కలిగిన వ్యాధులను నశింపజేయుటలో నింతటిమందు లేదని స్వానుభవముగ చెప్పగలము. దీనినే ఏకోత్తరవృద్ధి మహాలక్ష్మీవిలాసరసమనియు, భాగవృద్ధి మహాలక్ష్మీ విలాసరసమనియుకూడ అనెదగ. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి|| మె|| $\frac{1}{2}$ చి|| వరకు తు 1కి రు 8-0-0.

—* 18 లఘుసిందూరభూషణము *—

ఇది (1) రెట్టింపు సితోపలాచిచూర్ణము చేర్చి పటికబెల్లపుచూర్ణముతో నేవించినచో పొడిదగ్గు, ఆయాసము, కాళ్ళు చేతులు మంటలు, (2) రెట్టింపు త్రిఫలాచూర్ణముతో నోటిపూత, శుక్లశబ్దము, గుండెదడ, కడుపులోమంట, కాళ్ళులాగుట, బలహీనము, శరీరమువెచ్చగనుండుట, ఇరువది ప్రమేహములు, రక్తార్బుణు, రక్తాతిసారము, (3) సమానమగు త్రివరగభస్మ, రెట్టింపు దాసెనచిక్కచూర్ణము, కలిపి మిగడతో నేవించినచో శ్వేతప్రదరము, రక్తప్రదరము, నెగవ్యాధులు, మాత్రకృచ్ఛము మొదలగు ఉడుకుగుంబంధముగు వ్యాధులను మెంటనే నశింప జేయును.

(2)

రసావధములు.

(4) మాదీఫలరసాయనముతో గర్భిణీస్త్రీలకు కలుగు సమస్తవ్యాధులను - సకింప జేయును. మరియు మఖప్రసవమును చేయును. గర్భములు తర్చుపోవునారు. గర్భము వచ్చినది మొదలు దీనిని 2-3 నెలలు సేవించుట అనేకవిధముల మంచిది. మోతాదు $\frac{1}{2}$ చి|| మొ|| $\frac{3}{4}$ చి|| వరకు. తు 1కి రు 2-0-0.

—* 19 మహా సిందూరభూషణము *—

ఇందు బంగారుభస్మ మొదలగునవి కలిపినవి. (1) చ్యవనప్రాశతో క్షయలు, దగ్గు, ఆయాసము, బలహీనత, (2) త్రిఫలాచూర్ణముతో శుక్లనష్టము, నోటిపూత, మధుమేహము, అతిమాత్రము, రక్తవమనము, కాశ్యుచేతులు మంటలు, ఇరువది ప్రమేహములు, (3) రెట్టింపు సుగంధిపాలచూర్ణముతో శరీరతాపము, రక్తదోషములు, (4) నేరేడుచెక్క - కషాయముతో స్త్రీలకు కలుగు రక్తప్రదరము, శ్వేతప్రదరము, గర్భప్రాసవము, (5) జీలకర్రరసముతో పైత్యవ్యాధులు, (6) గొబ్బరికాయ నీటితో సెగవ్యాధులు, మూత్రనాళమంగలి మంట, మూత్రము ఆగిఆగివచ్చుట, మొదలగువ్యాధులను వెంటనే మొదలంట త్రుంపివేయును. దీనిని సువర్ణసిందూర భూషణమనికూడ యందురు.

మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి|| మొ|| $\frac{1}{2}$ చి|| వరకు.

తు 1 కి రు 8-0-0.

—* 20 లఘు కృన్వాది *—

కాస్త్రప్రకారము భావనలన్నియు యధావిధిగా చేయబడినది. అజీర్ణములను సకింపజేయుటలో సత్యుత్తమమైనదని అందరికిని తెలిసినవిషయమే. దీనిని (1) 3-4 తులముల పుల్లనిమజ్జిక, $\frac{1}{2}$ తులము సైంధవలవణము, దీనితోకలిపి భోజనమైన వెంటనే సేవించినయెడల కఠినమైన అజీర్ణము, అగ్నిమాంద్యము, పుల్లని త్రేణు పులు, కడుపుబ్బరము, శ్రేగులరచుట, ఉదరవ్యాధులు, అరుచి,వాంతి, (2) వాము రసముతో సమస్తకూలలు (3) శుంఠిరసముతో ఆమవిరేచనములు, (4) అల్లపురసముతో తలతిరుగుట మొదలగు పైత్యవ్యాధులు, తిమ్మెళ్లు, ఇవి వెంటనేనశించును. ఇందు తామ్రభస్మ మొదలగు తీక్షణగుణముగల వస్తువులు కలియుటచే కొందరికి కొద్దిగ వేడిని చేయును. కాన నోటిపూత మొదలగు ఉడుగులక్షణములుకల అజీర్ణ వ్యాధులయందు వేడిచేయకుండుటకై సమానమగు పైత్యాంశకమునుగాని అభ్రకభస్మ నుగాని కలిపివాడవలయును. దీనిని సేవించునప్పుడు రాత్రులయందైననూ భోజనము మాని త్వరలో జీర్ణమగు జావలు, పాలు మొదలగువానిని తీసికొనుట శ్రేష్టము. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి|| మొ|| $\frac{1}{2}$ చి|| వరకు తు 1కి రు 2-0-0.

—* 21 సువర్ణక్రవ్యాది *—

ఇందు సువర్ణభస్మ మొదలగు కొన్నిభస్మలు అధికముగ కలియుటచే కొంత యధికముగ పనిచేయును. గుణములు, అనుపానములు, మొదలగువానికి లఘు క్రవ్యాదికివలెనే తెలిసికొనుడు. తు 1కి రు 4-0-0

—* 22 లఘుమేహంతకము *—

(1) దాసెనచెక్క, వీలక్కాయలు, వీనిచూర్ణమును మూడురెట్లుచేర్చి పంచ దారతో నేవించినచో సెగవ్యాధి, శుక్లనప్తము, మూత్రకృచ్ఛము, నోటిపూత, ఇరువదిమేహములు, (2) రెట్టింపు పుష్కానుగచూర్ణముతో స్త్రీలకుగలుగు యోనిదోషములు, శ్వేతప్రదరము, రక్తప్రదరము, నడుమునొప్పులు, కాళ్ళులాగుట, (3) రెట్టింపు త్రిఫలాచూర్ణముకలిపి మిగడతో నేవించినచో కడుపులోమంట, శరీర మెల్లప్పుడును వెచ్చగనుండుట, కళ్ళుమంటలు, కాళ్ళుమంటలు, నిస్సత్తువ, శరన్నువేడిగనుండుట, (4) నాల్గురెట్లు పటికబెల్లపు చూర్ణముతో నేవించినచో పొడిదగు, ఇవి శీఘ్రముగ హరించును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{3}{4}$ చి॥ వరకు తు 1కి రు 2-0-0.

—* 23 మహామేహంతకము. *—

ఇందు సువర్ణాభకమాక్తికాది భస్మములు గలవు. (1) చందనంపొట్టు, కురువేరు, తుంగగడ్డలు, వీనియొక్క రెట్టింపుచూర్ణము వెన్న వీనితో ఇక్కుమేహము, అతిమూత్రము, మధుమేహము, నురామేహము, వసామేహము, హరిదామేహము, శుక్లమేహము, (2) యష్టిమధుకము, శేలగుమ్మడి, అడ్డసరి పువేళ్ళు, వీనియొక్క మూడురెట్లుచూర్ణము, తేనె, వీనితో పొండుపు, రాజయత్నము, కృశించుట, ఆయాసము, దగ్గు, దొర్బల్యము, ఉత్థాపనశక్తి లేకపోవుట, రక్తపిత్తము, కాళ్ళుచేతులు మంటలు, (3) మిరియాలు, జీలకర్ర, వాయువిడంగములు, వీనియొక్క రెట్టింపు చూర్ణముకలిపి అరటిదుంపరసముతో రలనాదు, నడుమునొప్పులు, మూత్రమునకు పోవునపుడు మంట, జీర్ణజ్వరము, అజీర్ణము, రక్తార్శస్సు, గ్రహణి, ప్రదరములు, వీనిని హరింపజేయును. దీనిసేవనచే శరీరకౌంతి, బుద్ధిబలము, ఇంద్రియబలము కలుగును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు తు 1కి రు 8-0-0.

—* 24 సువర్ణ మాల్యవసంతము *—

ఇది ఉడుకువలన కలిగినవ్యాధులనన్నిటిని నశింపజేయుననిఅందరికిని తెలిసిన విషయమే. (1) రెట్టింపు పిప్పళ్ళచూర్ణము, తేనె వీనితో తుయ, దగ్గు, ఆయాసము, జీర్ణజ్వరము, ధాతుగతజ్వరము, జీర్ణాతిసారము, (2) రెట్టింపు ఉసిరికపప్పుచూర్ణము, వెన్న, వీనితో రక్తాతిసారము, రక్తార్శస్సు, రక్తదోషములు, ప్రైత్యవ్యాధులు, ప్రదరములు, నేత్రవ్యాధులు, (3) తెక్కలిపుష్పరసముతో గర్భిణీస్త్రీలకు కలుగు సమస్తవ్యాధులు, (4) తేనెతో పసిపిల్లలకుకలుగు సమస్తఉడుకువ్యాధులు, వీనిని హరింపజేయును. గర్భమునకు బలమునిచ్చును. శరీరపుష్టిని, శరీరకౌంతిని, ఇంద్రియ బలమును చేయును. శుక్రమునుచిక్కపరచును. పాలుచిలకగ వచ్చినవెన్నతో దీనిని వాడుట శ్రేష్టము. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు తు 1కి రు 10-0-0.

—* 25 బాలసూర్యోదయము *—

ఇది (1) తేనెతో జీర్ణజ్వరము, దగ్గు, ఆయాసము, వాంతి, పొండుపు, పీహ వ్యాధులు, తుయ (2) శుంఠిరసముతో గుల్మము, అజీర్ణము, ఉదరవ్యాధులు, (3) రెట్టింపు

పు తానిక్కాయబెరళ్ళచూర్ణముతో ప్రదరములు, యోనిదోషములు, లింగదోషములు వీనిని హరింపజేయును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు తు 1కి రు 2-0-0.

—* 26 వంటబాల సూర్యోదయము *—

ఇది ఉడుకువ్యాధులను ప్రదరవ్యాధులను హరింపజేయుటలో శ్రేష్టమైనది. (1) పిప్పళ్ళు, జీలకర్ర, వీనియొక్క-రెట్టింపుచూర్ణముతో జీర్ణజ్వరములు, పురాణజ్వరములు, దగ్గు, ఆయాసము, పైత్యవ్యాధులు, శ్లేష్మపుడుకువ్యాధులు, (2) మేడిచెక్క, త్రిఫలములు, వీనియొక్క రెట్టింపుచూర్ణము, పంచదార, వీనితోనోటిత్రాత, సమస్తమగు ప్రదరవ్యాధులు, యోనిదోషములు, మాత్రకృచ్ఛము, శుక్లస్రావము, మధుమేహము, శుష్కించుట, శరీరమెల్లపుడు వెచ్చగనుండుట, బలహీనత, కాళ్ళులాగుట, నడుమునొప్పులు, కాళ్ళు చేతులునుంటలు, (3) ఎండు ఖమ్మారపుకాయలరసముతో బాలురకు కలుగుఉడుకువ్యాధులు వీనిని వెంటనే హరింపజేయును.

మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు

తు 1కి రు 4-0-0.

—* 27 రజతలోహర సాయనము *—

ఇందు వెండియు లోహము అధికముగ చేరియుండును. అందుచే మేహవాతవ్యాధులన్నిటిమీదను బహుచక్కగపనిచేయును. (1) రెట్టింపు త్రికటుచూర్ణముతో జీర్ణము, పాండువు, జీర్ణజ్వరము, సంజు, తిమ్మిష్ట, (2) లవంగాలు, సన్నరాన్నము, తనక్కిరి వీనియొక్క చూడురెట్లుచూర్ణము, లేనె, వీనితోదగ్గు, ఎగరొప్పు, గుండెలోబరువు, శ్లేష్మవ్యాధులు, కంఠమందు వుండవలయుండుట, తుయ, శరీరము లావుపారుట, (3) రెట్టింపు త్రిబాణకచూర్ణముతో ప్రదరవ్యాధులు, శుక్లనప్తము, గుండెవ్యాధులు, కామిష్ట, సంభకామిల, (4) సమానమగు త్రిఫలాచూర్ణముతో పక్షవాతము, అర్ధిరవాతము, హనుగ్రహము మొదలగు వాతవ్యాధులు (5) తులసియాకు మొదలగువానియొక్క రసముతో చంటిపిల్లలకు కలుగు ఎగరొప్పు మొదలగు శ్లేష్మవ్యాధులు, వీనిని వెంటనే నశింపజేయును. రక్తివృద్ధిని చేయును. దీనిని మేహసంజా, శ్లేష్మవ్యాధులు, వాతముతోకూడిన ప్రదరవ్యాధులు శుక్లనప్తముతోకూడిన పాండువు, ప్రసవమైనపిదప కలుగు సంజు, పాండువు, అజీర్ణము, ఆయాసము, వాతవ్యాధులు మొదలగువానియందు ఆయా అనుపాసములతో వాడెదరు.

మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు

తు 1కి రు 4-0-0.

—* 28 సునర్ణభూపతి *—

ఇందధికమగు బంగారము కలదు. కాన క్షయలయం దమోఘముగా పనిచేయును. (1) వాకుకునేళ్ళు, పిప్పళ్ళు, రెట్టింపు వీనియొక్కచూర్ణము, లేనె వీనితో తుయలు, దగ్గు, ఆయాసము, (2) సమానమగు త్రికటుచూర్ణముతో అజీర్ణము, గుల్మము, తిమ్మిష్ట, సంజా, ఆధ్యవాతము, పంగువాతము, సర్వాంగవాతము కూలలు, కడుపుబ్బరము (3) రెట్టింపు పిండిగొండచూర్ణముతో అశ్మరి, మాత్రబంధము (4) శుక్లరసముతో స్త్రీహవ్యాధులు, మకృద్వ్యాధులు, ఉదరవ్యాధులు, (5) జంబీరాదిపాన

కముతో కామిర్లు, సంభకామిల (6) గుంటకలగరరసముతో పాండువు, శిరోవారము, జీర్ణజ్వరము ఇవి “విష్ణుచక్రముచే రాక్షసులువలె” నశించును.
మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు తు 1కి రు 10-0-0.

—* 29 రసభూపతి *—

ఇది (1) రెట్టింపు తాలీసాదిచూర్ణముతో దగ్గు, ఆయాసము, (2) రెట్టింపు నాగకేసరాలచూర్ణము, అల్లపురసము, వీనితో అజీర్ణము, అగ్నిమాంద్యము, నంజా, పాండువు, తిమ్మెర్లు, జీర్ణజ్వరము, గుండెవ్యాధులు, (3) అడ్డసరపురసముతో, శ్లేష్మవ్యాధులు (4) ఆషజెముడాకు లేక తులసియావరసముతో చంటిపిల్లలకు కలుగు దగ్గు, ఎగరొప్పు, ఆయాసము, జలుబు, అజీర్ణము వీనిని వెంటనే ఖండించును.
ఇందు తామ్రభస్మ కలయుటచే తీవ్రముగ పనిచేయును.
మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు తు 1కి రు 2-0-0.

—* 30 రసరాట్ *—

ఇది (1) సమానమగు లవంగాలచూర్ణముతో దగ్గు, ఆయాసము, తుయ, పాండువు, జీర్ణజ్వరము, (2) రెట్టింపు గంటభారంగి చూర్ణముతో వాతవ్యాధులు, తిమ్మెర్లు, నంజా, శ్లేష్మవ్యాధులు (3) శుంఠి, మిరియాలు, పంచలవణములు, వీనియొక్క మూడురెట్లచూర్ణముతో అజీర్ణము, గుల్మము, స్తీహవ్యాధులు, యకృద్వాధులు, మలబంధము, గుండెలో బరువుగనుండుట (4) తెల్లజిల్లేడుచేక్క రసము లేక ఆషజెముడాకులరసముతో శ్లేష్మము ఎదుర్కొనట, చంటిపిల్లలకు కలుగు ఎగరొప్పు, దగ్గు, జలుబు, చంటిబిడ్డగుణము, వీనిని వెంటనే “నూర్యరక్తి మంచునువలె” హరింపజేయును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ వరకు తు 1కి రు 2-0-0.

—* 31 లోహారసాయనము *—

ఇందధికమగు లోహముకలదు. (1) సమానమగు గలిజేరువేళ్లచూర్ణము, లేన వీనితో ఆయాసము, దగ్గు, తుయ, పాండువు, నంజా, కామిర్లు, (2) నల్లేరుచూర్ణము, పసుపు, సమానమగు వీనితో శ్లేష్మవ్యాధులు, మలబంధము, గుల్మములు, ఉదరములు, స్తీహవ్యాధులు, యకృద్వాధులు, శూలలు (3) లేనతో తిమ్మెర్లు, వాతవ్యాధులు, అజీర్ణము వీనిని వెంటనే ఖండించును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు. తు 1కి రు 2-0-0.

—* 32 లోకనాధము *—

ఇది (1) రెట్టింపు గుంటకలగరాకు చూర్ణము, లేన, వీనితో అజీర్ణము, జీర్ణజ్వరము, నంజా, తిమ్మెర్లు, కామిర్లు, దగ్గు, ఆయాసము, గుండెవ్యాధులు, (2) రెట్టింపు లవంగాలచూర్ణము, లేన వీనితో తుయ, జలుబు, శ్లేష్మవ్యాధులు, వాంతి, వీనిని కడుశీఘ్రముగ హరింపజేయును. జాతరదీప్తిని కలిగించును.
మోతాదు $\frac{1}{2}$ చి॥ మొ॥ 1 చి॥ వరకు. తు 1కి రు 2-0-0.

—* 33 కాలకూటము *—

ఇది (1) అల్లపురసముతో పదమాడు సన్నిపాతములు, దోషజ్వరములు, విషజ్వరములు, సమస్తజ్వరములు, శ్లేష్మజ్వరము, (2) వెల్లులి లేక మునగచెక్క- రసముతో నూతికొజ్వరములు, కఫమెదుర్కొనుచున్న జ్వరములు, మాంద్యజ్వరములు, వీనిని వెంటనే హరింపజేయును. దీనిని వాతరాక్షసము, సన్నిపాతభైరవి, మొదలగు వానితో కలిపివాడు సాంప్రదాయము కలదు. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి|| మొ|| $\frac{1}{2}$ చి|| వరకు
కు 1 కి రు 3-0-0.

—* 34 స్వర్ణవంగము (హేమసుందరరసము) *—

ఇది (1) చలవమిరియాలు, నుగంధిపాలపొట్టు, ఏలక్కాయలు, దాసెనచెక్క- వీనియొక్క- మూడురెట్లచూర్ణము పంచదార వీనితో సెగవ్యాధులు, మాత్రవ్యాధి మందలి మంట, పొడిదగ్గు, పొడిఆయాసము, (2) శండనంపొట్టు, వట్టివేళ్లు వీనియొక్క రెట్టింపుచూర్ణము, వెన్న వీనితో శరీరతాపము, కాళ్లుచేతులు మంటలు, కండ్లుమంటలు, శుక్లనష్టము, ఇరువది ప్రమేహములు, (3) ఉసిరిపప్పు, వట్టివేళ్లు, కర్పూరశిలాజతుభస్మ వీనియొక్క మూడురెట్లచూర్ణము పంచదార వీనితో నోటిపూత, రక్తజనునము, ప్రైత్యవ్యాధులు, దప్పిక, (4) లొద్దుగచెక్క, మంజిష్టి, వీనియొక్క రెట్టింపుచూర్ణము, చిత్రికూర రసము, వీనితో ప్రదరవ్యాధులు, యోనిశూల, గర్భస్రావములు, గుండెదడ, బలహీనత, నడుమునొప్పులు, కాళ్ళులాగుట, సోమరోగము, వీనిని కడు శీఘ్రముగ హరింపజేయుటలో ఎంత మాత్రము సందేహములేదు. దీనియొక్క గుణములు అందరికిని తెలియును కాన ఇంతకంటే వ్రాయలేదు. కొందరు చర్మవ్యాధులను రక్తవ్యాధులను కూడ వాడెదరు. దీనిని మేము బహుచక్కగ తయారు చేయుచున్నాము.

మోతాదు $\frac{1}{2}$ చి|| మొ|| $\frac{3}{4}$ చి|| వరకు.

కు 1 కి రు 2-0-0.

పటికవేసి స్వచ్ఛమైన రంగులో తయారుచేయబడినది.

కు 1కి రు 3-0-0.

మరలవండి బంగారపురంగులో తయారుచేయబడినది.

కు 1కి రు 4-0-0.

—* 35 పద్మణము. *—

ఇది అరురెట్లగంధకము చేర్చబడి శాస్త్రప్రకారము వండబడినది. ఉడుకువ్యాధులయంద మోఘముగ పనిచేయును. (1) నుగంధిపాలపొట్టు, కరక్కాయబెరళ్ళు, నేలగుమ్మడి, తుంగగడ్డలు వీనియొక్క మూడురెట్లచూర్ణము, పంచదారవీనితో నోటి పూత, శరీర మెల్లప్పుడు వెచ్చగనుండుట, జ్వరమున సవాయివ్యాధులు, జ్వరమున సెగ వ్యాధులు, (2) మిరియాలు, తాలీసపత్రి, వీనియొక్క రెట్టింపుచూర్ణము, పటికబెల్లపు చూర్ణము వీనితో పొడిదగ్గు, ఆయాసము, మేహక్షయ, నోటరక్తముపడుట, (3) పిల్లిలేగలు, పెన్నేరు, అతిమధురము, వీనియొక్క మూడురెట్లచూర్ణము, వెన్న, వీనితో శుక్లనష్టము, శుక్లము సలచగనుండుట, ఇరువది ప్రమేహములు, శరీరము శుష్కించుట, ప్రైత్యవ్యాధులు, ప్రదరవ్యాధులు, (4) గుమ్మపాలతో పసిపిల్లలకు కలుగు శరీరము శుష్కించుట, అజీర్ణము, ఉడుకు, కాసక్వాసలు, బలహీనత, నరముల పటు

త్వములేకపోవుట వీనిని వెంటనే సకింపజేయును. అరురెట్లగంధకముతో వండబడుటచే రక్తశుద్ధి బాగుగ చేయును. కాన సమస్తచర్మవ్యాధులయందును రక్తవ్యాధులయందును సవాయివ్యాధులయందును వాడనగును. సరియైన వడ్డణమును 2-3 నెలలు వాడినచో ఉడుకుతగ్గి రక్తశుద్ధియు రక్తవృద్ధియు శరీరపుష్టియుకలిగి తత్వముఫీరాయించి (మార్పుజేంది) ఉడుకువలనకలిగిన వ్యాధులన్నియు మొదలంట తగ్గగలవు. 12సంవత్సరములకులొబడిన వయస్సుకల బాలురకుకలుగు బాలవ్యాధులయందు దీనినే మేము ప్రధానముగ వాడెదము. మూడుసార్లు వండి అరురెట్ల గంధకమును జీర్ణింప చేయుటచే వెల యంతకంటె తగ్గించుటకు వీలు కలుగలేను. ఇట్టి వడ్డణము లభించుట దుర్లభము. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి|| మొ|| $\frac{1}{2}$ చి|| వరకు. తు 1కి రు 4-0-0.

—* 36 మేహవంగరాజేయము. *—

ఇది (1) సమానముగు పిప్పళ్ళచూర్ణము, తేనె, వీనితో ఇరువది ప్రమేహములు, మేహక్షయ, కాసశ్వాసలు, (2) రెట్టింపుత్రిఫలాచూర్ణము, కలుబందరసము వీనితో శుక్లనష్టము, కాళ్లుచేతులునుంట, నోటిపూత, శుక్లము నీరువలెనుండుట, ప్రదరవ్యాధులు, (3) రెట్టింపు త్రిజాతచూర్ణముతో అరుచి, నోగు దుర్గంధముగనుండుట, శరీరతాపము, లింగతాపము, వీనిని వెంటనే సకింపజేయును.

మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి|| మొ|| $\frac{1}{2}$ చి|| వరకు.

తు 1కి రు 2-0-0.

—* 37 నవగ్రహి *—

ఇందు తీవ్రగుణముగల విషవస్తువులు కలియును. వెంటనే వేడిచేయును. శ్లేష్మమును తగ్గించును. నాడికి పుష్టినిచ్చును. కరపాదశీతలమును తగ్గించును. (1) అల్లపురసముతో అరగదీసి యిచ్చినయెడల కఠినస్థితియందున్న సన్నిపాతజ్వరములు, దోషజ్వరములు, విషమజ్వరములు, ఏకాహికద్వ్యాహిక త్ర్యాహిక చాతుర్థికజ్వరములు, (2) తేనెతో అరగదీసి యిచ్చినయెడల సూతికాజ్వరములు, వాతవ్యాధులు, శ్లేష్మవ్యాధులు, (3) జిట్టవరగోగురసముతో అరగదీసి యిచ్చినయెడల కరపాదశీతలము, రోగికి స్పృహతప్పట, నాడి నీరసగతిగనుండుట, కఫమెదుర్కొనుట, (4) చనుపాలతో ఇచ్చినచో చంటిపిల్లలకు గలుగు శ్లేష్మజ్వరము, ఎగరొళ్లు, ఆయాసము, పొట్టఉబ్బరము, మగత, (5) తేనెతో అరగదీసి యిచ్చినయెడల జీర్ణించిన సవాయివ్యాధులు, చర్మదోషములు, దగ్ధమైపోవును. జాగ్రతగవాడనలెను. దీనిని జీర్ణించిన సవాయివ్యాధులయందుకూడ ప్రధానముగ వాడెదరు. మరియు జీర్ణించిన చలిజ్వరమందుకూడ వాడెదరు. మోతాదు $\frac{1}{8}$ చి|| మొ|| $\frac{1}{4}$ చి|| వరకు. తు 1కి రు 4-0-0.

—* 38 సింహప్రతిపాలనము. *—

ఇందు గరిశమధికముగ కలదు. అందుచే బహుతీవ్రముగ పనిచేయును. సన్నిపాతజ్వరము, దోషజ్వరము, సూతికాజ్వరము, విషాది (కలరా) వీనియందు కరపాదశీతలము, మగత, ఏర్పడి నాడి నీరసగతిగనున్నప్పుడు 2 మాత్రలు చొప్పున చనుపాలతో 1-2 రెండుగంటలకొకసారి చొప్పున బాగుగ వేడి వచ్చువరకు నుపయోగింపవలయును. కి ఫమెదుర్కొనుచున్నచో తమలపాకులు లేక తులసాకులు

రసముతో ఇయ్యవలయును. దోషజ్వరములయందు వీనిని కొందరు మొదటినుండి యుకూడ అప్పుడప్పుడు వాడుచుందురు. ఇందు గరళము కలుగు. కాన మాత్రము రసములో కలుపునపుడు అప్రేరికి ఏవిధమగు పుండును పుండకూడదు. అపుండు గుండ గరళము మాత్రకలుపువాని శరీరలోనికెక్కి ప్రమాదమును కలిగింపవచ్చును. మోతాదు 1-2 మా|| రు 1 కి 10 మాత్రలు.

—* 39 అన్ని కుమారము. *—

ఇది (1) వాము లేక శుంఠిరసముతో సమస్తాజ్ఞేములు, కడుపుబ్బరము, అగ్నిమాంద్యము, ప్రేగులరచుట, కడుపునొప్పి (2) అల్లపురసముతో అజీర్ణజ్వరము, ప్రేత్యజ్వరము, వాతజ్వరము, (3) దాసేనచెక్క, వాము, మిరియాలు, వీనియొక్క రసముతో విషూచి (కలరా), అజీర్ణవిరేచనములు, వాంతులు, నిశ్శవిరేచనములు, (4) వాయువిడంగములరసముతో క్రిమివ్యాధులు (5) చనుపాలు లేక తమలపాకుల రసముతో చంటిపిల్లలకు కలుగుజ్వరము, అజీర్ణము, జలుబు, దగ్గు, మొదలగువానిని వెంటనే నశింపజేయును. మోతాదు $\frac{1}{2}$ చి|| మొ|| 1 చి|| వరకు తు 1 కి రు 1-10.

—* 40 వాయుతాశనము *—

ఇది (1) శుంఠిరసముతో ప్రేగుపులు, కడుపుబ్బరము, అజీర్ణము, (2) అల్లపు రసముతో అరుచి, వాంతి, జ్వరము, తలనొప్పి, మలబంధము, (3) శుంఠి, దాసేన చెక్క, వీనియొక్కరసముతో అజీర్ణవిరేచనములు, గ్రహణిరేచనములు, (4) వామురసముతో గుల్మము, ఉదరము, యకృద్వ్యాధులు, (5) మిరియాలు, మిరిపకాయ లలోని గింజలు, వీనియొక్క కషాయముతో విషూచి (కలరా) (6) భోజనమైన వెంటనే పుల్లనివజ్జగ, సైంధవలవణము వీనితో పరిణామకూల, (7) చనుపాలతో గాని వేడినీటితోగాని చంటిపిల్లలకు కలుగు అజీర్ణము, అజీర్ణజ్వరము, మందజ్వరము, మలబంధము, (8) లేనతో కఫవ్యాధులు, వీనిని వెంటనే నశింప జేయును. అజీర్ణములమీద తీవ్రముగ పనిచేయును. మోతాదు $\frac{1}{2}$ చి|| మొ|| 1 చి|| వరకు. తు 1 కి రు 1—10—10.

—* 41 వైష్ణవీరసము *—

ఇది (1) అల్లపురసముతో సమస్తజ్వరములు, ప్రేత్యజ్వరములు, ద్వంద్వజ్వరములు, సన్నిపాతజ్వరములు, విషమజ్వరములు, పురాణజ్వరములు, (2) లేనతో జ్వర మందు విరేచనములగుచుండుట, చంటిపిల్లల సమస్తజ్వరములు, వీనిని వెంటనే శుం డించును. మోతాదు $\frac{1}{2}$ చి|| మొ|| 1 చి|| వరకు. తు 1 కి రు 1—10—10.

—* 42 స్వచ్ఛన్నము. *—

ఇది (1) తమలపాకులు లేక తులసియాకురసముతో చంటిపిల్లలకు కలుగు జలుబు, దగ్గు, జ్వరము, కడుపుబ్బరము, వాంతి, అజీర్ణము, విరేచనములు, ఎగరొ ప్పు (2) తుమ్మిలెవ్వల రసము లేక అల్లపురసముతో విషూచి (కలరా), సన్నిపాత జ్వరము, విషమజ్వరము, జలుబు, దగ్గు, జ్వరములు, (3) శుంఠిరసము, లేన వీనితో

అజీర్ణము, అతిసారము, వాంతులు, శిరోవ్యాధులు, వీనిని నశింపజేయును.

మోతాదు $\frac{1}{2}$ చి|| మొ|| 1 చి|| వరకు.

తు 1కి రు 1-0-0.

—* 43 ఆనందభైరవి *—

ఇది (1) అల్లపురసముతో సన్నిపాతజ్వరము, విషమజ్వరము, పైత్యవ్యాధులు, అజీర్ణము, తలనొప్పి, (2) తేనెతో జ్వరమందు విశేషనములగుచుండుట, దగ్గు, ఆయాసము, కడుపుబ్బరము, ప్రేగులరచుట, (3) రెట్టింపు కొడికపాలగింజలచూర్ణము, తేనె, వీనితో అతిసారము, గ్రహణి, జగటువిశేషనములు, రక్తాతిసారము, (4) 2, 3 తులముల చవ్యపు కషాయము, $\frac{1}{2}$ తు సైంధవలవణము, వీనితో గుల్మము, కౌల, పరిణామకౌల, ఉదరవ్యాధులు వీనిని నశింపజేయును. దోషజ్వరములు, జలుబు, శిరోభారము, తలనొప్పి మొదలగువానియందు తేనెతో అరగదీసి కంటిలో కలికముగ నుపయోగింపవచ్చును. మోతాదు $\frac{1}{2}$ చి|| మొ|| $\frac{3}{4}$ చి|| వరకు. తు 1కి రు 1-8-0.

N. B. ఆరుమాసములు మర్దింపబడినది కాన ప్రైఖరీదు వేరుబడినది.

—* 44 శీతాంశురసము. *—

ఇది (1) అల్లపురసముతో శీతపైత్యజ్వరములు, పైత్యజ్వరములు, సన్నిపాతజ్వరములు, దోషజ్వరములు, ఏకాహిక ద్వాహిక త్రాహిక చాతుర్థికజ్వరములు, (2) తేనెతో దగ్గు, ఆయాసము, శ్లేష్మజ్వరము వీనిని వెంటనే నిశ్చయముగ నాశింపజేయును. దోషజ్వరములు, జలుబు, శిరోభారము మొదలగువానియందు నీటితోగాని, తేనెతోగాని అరగదీసి కంటిలో కలికముగ నుపయోగింపవచ్చును. మాలయశ్వజోషధరత్నాకరమందును బసవరాజీయాదిగ్రంథములయందును అనుపానములు వివరముగ వ్రాయబడియుండుటచే నిచ్చట నితరకంటే వివరించినవాయలేదు. కనుక వివరములకు వానినిచూడుడు. మోతాదు $\frac{1}{2}$ చి|| మొ|| $\frac{3}{4}$ చి|| వరకు. తు 1కి 1-0-0.

—* 45 సన్నిపాతభైరవి *—

దీని గుణములు అందరికిని తెలియును. ఇది (1) అల్లపురసముతో పదమాడు సన్నిపాతములు, దోషజ్వరములు, వాతజ్వరములు, శ్లేష్మజ్వరములు, (2) తేనెతో అతిసారము, జ్వరాతిసారము, ఒడలనొప్పులు, కఫవ్యాధులు, శిరోభారము, జలుబు, దగ్గు, వీనిని వెంటనే నశింపజేయును. తేనెతోగాని నీటితోగాని కంటియందు కలికముగ నుపయోగింపవచ్చును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి|| మొ|| $\frac{1}{2}$ చి|| వరకు. తు 1కి రు 1-8-0.

—* 46 పైత్యాంతకము. *—

దీనిని (1) అల్లపురసముతో సేవించినచో పైత్యవ్యాధులు, అగ్నిమాంద్యము, మలబంధము, వాంతి, ఆరుచి, తలతిరుగుట, తలనొప్పి, నోటసిరూరుట, పైత్యాజీర్ణము, (2) జీలకర్ర లేకధనియాలరసముతో నుపయోగించినచో కడుపులోమంట, వికారముగ నుండుట, నోటిపూత, ఎక్కిళ్లు, ఉడుకువ్యాధులు ఇవి వెంటనే నశించును. దీనిని రసములు లేకనే వట్టిదే చప్పరించినను చప్పరించవచ్చును.

మోతాదు $\frac{1}{2}$ చి|| మొ|| 1 చి|| వరకు.

తు 1కి రు 1-0-0.

భ స లు.

—* 47 అభ్యసనాభ్యసన *—

అభ్యసనము ననేకవిధములగు పరిశోధనలు కావించి శాస్త్రసమ్మతమగుదానినే గ్రహించి శాస్త్రప్రకారముగ తయారుజేసితిమి. దీనిని తయారుచేయుటయందు మాకు ప్రత్యేకానుభవము కలదు. (1) త్రిఫలములు, నేరేడుపప్పు, పసుపు, నేల తాడి, బూడిదగలది వీనియొక్క చూర్ణమును మూడురెట్లుచేర్చి మర్రివూడల కషాయముతో అసాధ్యమగు మధుమేహము, అతిమాత్రము, మాత్రకృచ్ఛము, శుక్ల స్వప్నము (2) రెట్టింపుత్రిఫలచూర్ణము, పంచదార వీనితో నోటివూత, పొడిదగు, ఆయాసము, గుండెదడ, వ్రణములు, భగందరములు, రక్తార్పణము, రక్తాతిసారము, (3) మూడురెట్లు సితోపలాదిచూర్ణం, వెన్న వీనితో మేహక్షయ, కాళ్లుచేతులు మంటలు, (4) వీలక్కాయలు, ధన్యాలు, దాసెనచెక్క, వీనియొక్క రెట్టింపుచూర్ణముతో పైశ్యవ్యాధులు, (5) సమానమగు వడ్డణము, రెట్టింపు పిల్లిపీచరచూర్ణము, గుమ్మ పొలు వీనితో శరీరము కిష్కించుట, బలహీనము, శరీర మెల్లప్పుడు వెచ్చగనుండుట, వీర్యము పరిచగనుండుట, సంభోగశక్తి సరిగలేకుండుట, (6) ముగంధిపాలపొట్టు, చందనపొట్టు, పెన్నేరు, ఆతిమధురము, వీనియొక్క చూర్ణము రెట్టింపు, కలుబంద రసము వీనితో జీర్ణించిన సెగవ్యాధులు, మాత్రనాశమందలి మంట చురుకు పోటు, మాత్రముబంధించుట, మాత్రము సన్నముగవచ్చుట, (7) కర్పూరశిలాజితుఢిస్సు, వినుగపల్లెరు, ఆరెపువ్వు, మామిడిపేరకలోనిపప్పు, వీనిచూర్ణమురెట్టింపు, బియ్యపు కడుగు వీనితో సమస్తప్రదాములు, యోనిదోషములు, గర్భాశయదోషములు, (8) నాలుగురెట్లు సరస్వతీయావచూర్ణము, పంచదార వీనితో ఉన్నాదము, మూర్ఛ, అపస్మారము, భ్రమ, జ్ఞాపకశక్తి సరిగలేకుండుట, స్వరదోషములు, (9) శరీరపేలాలు, పత్తిగింజలలోని పప్పు, వీనిచూర్ణమురెట్టింపు, తేనె వీనితో సమస్తచర్మములు, ఎక్కిళ్లు, గర్భాశయములు, (10) మూడురెట్లు త్రిఫలచూర్ణముతో దీర్ఘకాలమునుండి యున్న జిగురు (బంక) విరేచనములు, గత్తివిరేచనములు, విరేచనముతో రక్తము లేక జిగురుపడుట, వేడివలన కలిగిన మలబంధము వీనిని నిశ్చయముగ మోరించును. అభ్యసనము యోగ వాహి కావున సమశీతముగ పరిచేయుచు వాహిపిత్తశ్లేష్మములవలన కలిగిన వ్యాధుల నన్నిటిని నశింపజేయుననుటలో నెంతమాత్రము సతిశయోక్తి లేదు. శరీరమునకు ఇంద్రియములకు బలమునిచ్చును. కామవృద్ధినిచేయును. వంధ్యాదోషములను పోగొట్టును. శరీరకౌంతిని కలిగించును. ఆయువును వృద్ధిపరచును. ఉడుకువలన కలిగిన సమస్తవ్యాధులయందును ఆమోఘముగ పరిచేయును. కాన లోకమందు కలుగువ్యాధులలో సగమువ్యాధుల నిది నశింపజేయు నామధ్యమము కలిగియున్నది.

మోతాదు ½ చి|| మొ|| ½ చి|| వరకు.

తు 1కి 4-11-11.

—* 48 ఖడ్గలోహాభ్యసన *—

దీనిని ఉప్పులోనా లేక లోహాభ్యసనమునకూడ యందురు. దీనిని బహు

వ్యయప్రయాసలకు లోనై శాస్త్రప్రకారము తయారుచేసితిమి. మిక్కిలి తీవ్రముగ చురుకుగ పనిచేయును. (1) ఉసిరికపప్పు శుంఠి వీనియొక్క రెట్టింపుచూర్ణముతో పొండువు, అజీర్ణము, తిమ్మెర్లు, కామిర్లు, గుంభికామిల, (2) రెట్టింపు త్రికటు లేక సిగోపలాదిచూర్ణముతో నంజా, జీర్ణజ్వరము, క్షయ, కాసశ్వాసలు, వాత వ్యాధులు, అతిసారము, (3) త్రికటుకములు, పంచలవణములు, వీనియొక్క మూడు రెట్ల చూర్ణముతో ఉదరవ్యాధులు, ప్లీహవ్యాధులు, యకృద్వ్యాధులు, కూలలు, (4) తేనెతో శ్లేష్మవ్యాధులు, ఋతుకూలలు, మైల సరిగ వెడలకుండుట, శరీరము లావుసారుట వీనిని పెంటనే హరింపజేయును. రక్తవృద్ధిని శరీరవృద్ధిని చేయును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి|| మొ|| $\frac{1}{2}$ చి|| వరకు. తు 1కి రు 4-0-0.

—* 49 కాంతిలోహ భస్మ *—

ఇది బహుసౌమ్యముగ పనిచేయును. గర్భిణీస్త్రీలకుకూడ వాడవచ్చును. (1) రెట్టింపు త్రిఫలాచూర్ణముతో పొండువు, నంజా, ప్రదరములు, (2) రెట్టింపు పిప్పళ్ళచూర్ణముతో అజీర్ణము, దగ్గు, ఆయాసము, శ్లేష్మవ్యాధులు, (3) తేనెతో చచ్చువాతము మొదలగు సమస్తవాతములు, తిమ్మెర్లు, కామిర్లు, గుండెవ్యాధులు, గర్భిణీస్త్రీలకు కలుగు పొండువ్యాధి ఇవి హరించును. ఇది రక్తశుద్ధిని రక్తవృద్ధిని చేయును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి|| మొ|| $\frac{1}{2}$ చి|| వరకు. తు 1కి రు 3-0-0.

—* 50 మాండూరభస్మ *—

ఇది తీవ్రముగ పనిచేయును. (1) సమానముగు మిరియాలచూర్ణము తేనె వీనితో కాసశ్వాసలు, క్షయ, గుండెవ్యాధులు, ప్లీహవ్యాధులు, యకృద్వ్యాధులు, అగుచి, (2) రెట్టింపు త్రికటుచూర్ణముతో అజీర్ణము, నంజా, తిమ్మెర్లు, ఉదర వ్యాధులు, గుల్మములు, ఋతుకూలలు, కూలలు, పరిణామకూలలు, ఋతురోధము, (3) తేనెతో శ్లేష్మవ్యాధులు, అతిసారము, స్థూల్య్రోగము, జీర్ణజ్వరము ఇవి కడు శీఘ్రముగ హరించును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి|| మొ|| $\frac{1}{2}$ చి|| వరకు. తు 1కి రు 2-0-0.

—* 51 లోహభ్రకసిందూరము *—

ఇది (1) లవంగాలు, తాలీసపత్రి, శుంఠి, వీనియొక్క మూడురెట్ల చూర్ణముతో దగ్గు, ఆయాసము, క్షయలు, శ్లేష్మవ్యాధులు, అజీర్ణములు, నంజా, (2) రెట్టింపు చాతుర్జాతకచూర్ణము, పంచదార వీనితో నోటిపూత, గుండెవ్యాధులు, వైశ్యవ్యాధులు, హింతులు, ఎక్కిళ్ళు, (3) అతిమధురము, ఉసిరికపప్పు, వట్టివేళ్ళు వీనియొక్క మూడురెట్లచూర్ణము, వెన్న వీనితో నోటిపూత, ప్రమేహవ్యాధులు, ప్రదరవ్యాధులు, బలహీనత, కాళ్ళు చేతులు మంటలు, సెగవ్యాధులు, (4) తేనెతో చచ్చువాతము, పక్షవాతము మొదలగు వాతవ్యాధులు, తిమిరవాతము, చర్మవ్యాధులు, రక్తదోషములు, వీనిని నిర్మూలజేయముగ హరింపజేయును. మేహపొండువు, మేహనంజా మొదలగు మేహప్రధానవ్యాధులయందు మేహప్రకృతికలపారలకు, లోహజాతి వేడిచేయునని తోచినప్పుడు దీనిని కొంతకాలముపయోగించినచో చాలాభాగులకు పని

చేయగలదు. ఇది సగము అభ్రకము, సగము లోహము కలసి వుటములు వేయబడి నదగుటచే తగిన అనుపానములతో సమస్తవ్యాధులను నశింపజేయునట్లుగా ఎంత మాత్రము సందేహములేదు. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు. ఈ 1కి రు 4-0-0.

—* 53 సువర్ణభస్మ *—

ఇది కాస్త్రప్రకారముగను, అశుభవపూర్వకముగను చక్కగ భస్మచేయబడి నది. ఇట్టిభస్మ దొరుకుట దుర్లభము. సుమారు వడ్లగింజ మోతాదులతోనే అత్యద్భుత ముగా పనిచేయును. (1) వెన్నతో సమస్తక్షయలు, దగ్గు, ఆయాసము, కృశించుట, గుండెవ్యాధులు, (2) లేనెతో నరముల బలహీనత, సాండువు, అజీర్ణము, శ్వేష్ట వ్యాధులు, వాతవ్యాధులు, (3) పంచదారతో శ్రేష్ఠవ్యాధులు, ప్రదరవ్యాధులు, మార్చ, అపస్మారము, ఉష్మాదము, రక్తపిత్తము, గుండెవ్యాధులు, శరీరము వెచ్చగనుండుట, జీర్ణజ్వరము, శుక్లనప్తము, (4) నేనితో మధుమేహము, అతిమాత్రము, జీర్ణించిన సెగవ్యాధులు, వీనిని దివ్యముగ నశింపజేయును. వీర్యవృద్ధిని, శరీరపుష్టిని, కామోదకమును, శరీరకౌంతిని, ముఖవర్చస్సును, రక్తశుద్ధినిచేయును. ఫలానవ్యాధులను నశింపజేయునని దీని విషయమై వ్రాయ నవసరములేదు. సమస్త వ్యాధులను నశింపజేయును. మోతాదు $\frac{1}{8}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{4}$ చి॥ వరకు.

ఈ 1కి రు 45-0-0.

—* 54 రజతభస్మ *—

ఇది (1) నేలతాడి, మాలగొండివిత్తులు, పిప్పళ్ళు వీనియొక్క చూర్ణము రెట్టింపు, తిప్పనత్తు సమానము, మిగడ వీనితో శుక్లనప్తము, నడుమునొప్పులు, కాళ్ళలాగుట, వీర్యము పలచగనుండుట, శీఘ్రస్థలనము, మధుమేహము, అతి మాత్రము, దగ్గు, ఆయాసము, (2) తుంగగడ్డలు, తాసిక్కాయ బెరళ్ళు, జీలకర్ర, వీనియొక్క రెట్టింపుచూర్ణము, మేడిచెక్క కషాయము, వీనితో శ్వేతరక్త ప్రదరములు, సోమరోగము, నోటిపూత, యోనిదోషములు, రక్తస్రావము, రక్తపిత్తము, ఇరువది ప్రమేహములు, (3) పంచదారతో శరీరము వెచ్చగనుండుట, బలహీనము, తిమ్మిర్లు, గుండెవ్యాధులు, వీనిని నశింపజేయును. పలచనగనుండు శుక్రమును చిక్కపరుచును. శుక్రదోషముచే కలిగిన దుగ్మతల నన్నిటిని నశింపజేయును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు.

ఈ 1కి రు 5-0-0.

—* 55 ముత్యభస్మ *—

ఇది సర్వోత్కృష్టమైనది. (1) లేనెతో సమస్తక్షయలు, దగ్గు, ఆయాసము, ఉర్రుతము, గుండెవ్యాధులు, (2) వెన్నతో శుక్లనప్తము, ఇరువది ప్రమేహములు, శ్వేతరక్తప్రదరములు, మధుమేహము, అతిమాత్రము, ఉడుగు, అజీర్ణము, వాంతి, కాళ్ళచేతులు మంటలు, స్వరదోషములు వీనిని నశింపజేయును. దీనిని తాంబూలముతో నుపయోగింపవచ్చును. వీర్యవృద్ధినిచేయును. ఇదికూడ సువర్ణభస్మవలెనే పని చేయును. మోతాదు $\frac{1}{8}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{4}$ చి॥ వరకు.

ఈ 1కి రు 40-0-0.

—* 55 తామ్రభస్మ *—

ఇది బహుపరిశుద్ధముగ తయారుచేయబడినది. (1) తాలీసపత్రి, అవంగాలు, సన్నరాస్నము, వీనియొక్క మాడురెట్లు చూర్ణము, తేనె, వీనితో దగ్గు, ఆయాసము, తీయలు, గుండెవ్యాధులు, (2) రెట్టింపు పిప్పళ్ళచూర్ణముతో ఉదరవ్యాధులు, గుల్మములు, స్త్రీహవ్యాధులు, యకృద్వ్యాధులు, (3) నాలుగురెట్లు త్రికటుచూర్ణముతో అజీర్ణములు, కూలలు, నంజా, తిమ్మెగ్గు, శ్లేష్మవ్యాధులు, సమస్తవాతవ్యాధులు, కుష్ఠములు, చర్మవ్యాధులు, (4) మాడురెట్లు త్రిఫలాచూర్ణముతో భగందగములు, వ్రణములు, మూలవ్యాధి, వీనిని కడుశీఘ్రముగ హరింపజేయును. వేడితత్వముల మీదకంటే, శ్లేష్మవాతతత్వములమీదనే చక్కగ పనిచేయును. కుష్ఠము, బొట్ట మొదలగు కొన్ని వ్యాధులయందు కొందరు దీనిని ప్రధానముగ వాడెదరు. మోతాదు $\frac{1}{8}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{4}$ చి॥ వరకు. ప్రత్యేకముగ వాడునప్పుడు మోతాదు ఇంతకంటగ్గించవలయును. తు 1 కి రు 1-0-0

—* 56 సీసభస్మ *—

ఇది బహుశ్రమితో తయారుచేయబడినది. (1) నాగకేశరములు, తాలీసపత్రి, వీనియొక్క రెట్టింపుచూర్ణము, పటికబెల్లపుచూర్ణము వీనితోదగ్గు, ఆయాసము, అజీర్ణము, (2) రెట్టింపు త్రిజాతిచూర్ణము, పంచదార వీనితో నోటిపూత, శుక్లనప్తము, ప్రదరవ్యాధులు (3) మంజిష్ఠి, ఎర్రచందనము, బాజికాయ, ఏలక్కాయలు, రెట్టింపు వీనియొక్క చూర్ణము, వెన్న వీనితో ప్రదరవ్యాధులు, సెగవ్యాధులు, రక్తదోషములు, నోరుదుర్గంధముగనుండట, కైత్యవ్యాధులు, కాళ్ళుచేతులు మంటలు, ఇవి వెంటనే హరించును. అధికముగ వీర్యవృద్ధి, సరములకు బలమును కలిగించును. సీసభస్మ శరీరమునకు బలమును కలిగించును. బాలవ్యాధులను నశింపజేయునని కొందరు చెప్పెదరు. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు, తు 1 కి రు 1-0-0

—* 57 వంగభస్మ *—

ఇది (1) చందనంపొట్టు, చలవమిరియాలు, అతిహధురము వీనియొక్క రెట్టింపుచూర్ణము, వెన్న వీనితో శుక్లనప్తము, సెగవ్యాధులు, మాత్రనాశమందలి బాధ, పొడిదగ్గు, కాళ్ళుచేతులు మంటలు, కండ్లుమంటలు, (2) సమానముగ అభకభస్మ, మిగడ వీనితో మధుమేహము, బహుమాత్రము, ఇరువది ప్రమేహములు, శ్వేతరక్త ప్రదరములు, శుక్లము నిరువలెనుండుట, బలహీనత, శీఘ్రస్థలనన, (3) ఏలక్కాయలు, బాపత్రి, వీనియొక్క చూర్ణము రెట్టింపు, భస్మకు సమానముగ పచ్చకర్పూరము, వీనితో నోటిదుర్గంధము, అరుచి, నోటిపూత, స్వరభేదములు వీనిని వెంటనే హరించును. ఉడుకును తగ్గించుటలో మిక్కిలి శ్రేష్టమైనది కనుక ఉడకువ్యాధుల నన్నిటిని నశింపజేయును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు, తు 1 కి రు 2-0-0.

—* 58 వైక్రొంతభస్మ *—

ఇది (1) పెన్నెరు, నేలములగ, పిల్లిపీచర, వీనియొక్క మాడురెట్లు చూ

* ర్ణము, వెన్న వీనితోక్షయలు, శుక్లనష్టము, దగ్గు, ఆయాసము, మధుమేహము, అతి మూత్రము, (2) రెట్టింపు చవ్యపుమాస్తిము, తేనె, వీనితో అజీర్ణము, శ్లేష్మవ్యాధులు, గుల్మములు, (3) రెట్టింపు మోడిచూర్ణముతో ఋతుబద్ధకము, ఋతుశూల, అగ్ని మాంద్యము వీని హరింపజేయును. దగ్గులమీదను మేహవ్యాధులమీదను చక్కగ పనిచేయును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు. తు 1కి రు 2-0-0.

—* 59 కర్పూర శిలాజశోభస్మ *—

ఇది (1) పంచదారతో కాళ్ళునుంటలు, నొటిపూత, నడుమునొప్పులు, శుక్లనష్టము, మేహవ్యాధులు, (2) కలుబందరసముతో సెగవ్యాధులు, మూత్రముబోవున పుడుకాధ, శరీరతాపము, దప్పి, (3) ద్రాక్షపొడరసముతో శ్లేష్మవ్యాధులు, తల నొప్పి, వీని వెంటనే హరింపజేయును. స్వరలో చలువచేయునుండలలో నది శ్రేష్ఠమైనది. కనుక చేడివలన కలిగిన వ్యాధులన్నిటియందును దీనిని వాడనచ్చును. మోతాదు 1 చి॥ మొ॥ $1\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు. తు 1కి రు 0-6-0.

—* 60 పగడపుచూరుభస్మ. *—

ఇది (1) తేనెతో దగ్గు, ఆయాసము, శ్లేష్మవ్యాధులు, అజీర్ణము, (2) వెన్న శుక్లనష్టము, శ్వేతప్రదర్శము, రక్తప్రదర్శము, (3) మిరియాలరసముతో శూల, రిణామశూల, వీని ఖండించును. దీనిని తాంబూలముతో కూడ నుపయోగింప వచ్చును. మోతాదు $\frac{1}{8}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{4}$ చి॥ వరకు. తు 1కి రు 0-8-0.

—* 61 శుభ్రభస్మ *—

ఇది (1) శుంఠ తేక వామురసముతో శూల, అజీర్ణము, కడుపుబ్బరము, కడుపునొప్పి, రిణామశూల, వాంతి, శ్రేణులకంట, (2) తేనెతో శ్లేష్మవ్యాధులు, దగ్గు, ఆయాసము, (3) నిమ్మకాయరసముతో బోసినయెడల చెవిలోపోటు, వీని వెంటనే హరింపజేయును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు. తు 0-6-0

—* 62 కాసీన సిందూరము. *—

ఇది (1) రెట్టింపుశుంఠచూర్ణముతో అజీర్ణములు, అజీర్ణవిరేచనములు, కడుపునొప్పి, (2) రెట్టింపు మోడిచూర్ణముతో ఋతుబద్ధకము, ఋతుశూల, (3) తేనెతో పొండుపు, కామిర్లు, జీర్ణవ్యయము, వీనిని హరింపజేయును. వేడిచేయకుండ అజీర్ణములను హరింపజేయుటలో నది మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనది. మోతాదు $\frac{1}{8}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{4}$ చి॥ వరకు. తు 1కి 0-8-0.

—* 63 గవ్వలభస్మ. *—

ఇది (1) రెట్టింపు మిరియాలచూర్ణముతో అజీర్ణము, దగ్గు, ఆయాసము, శ్లేష్మ ప్రసోపము (2) నిమ్మకాయరసముతో కడుపునొప్పి, శూల, (3) తేనెతో అజీర్ణవిరేచనములు, గ్రహజీవరేచనములు వీని వెంటనే హరించును. చెవిలోపోటును నిమ్మకాయరసములోకలిపి పోయవచ్చును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు. తు 1కి రు 0-6-0.

—* 66 హేమమాక్షికభస్మ. *—

ఇది (1) తేనెతో పొండుపు, అజీర్ణము, గుండెవ్యాధులు, దగ్గు, ఆయాసము, (2) విన్నతో శుక్లవర్ణము, నోటిపూత, బలహీనత, తిమ్మిర్లు, వీనిని హరింపజేయును. ఇది బంగారుయొక్క గుణములను కలిగియుండునని చెప్పెదరు.

మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు,

తు 1కి రు 1-8-0.

—* 67 రసభస్మ. *—

దీనిని (1) నీటితో మెత్తగనూరి మాత్రలుచేసి నీటితో ముద్దగా నూరబడిన శుంఠిచూర్ణముచే నామాత్రలకుకవచమిచ్చి (పైనకప్పి) మ్రొగించినయెడల అజీర్ణములు, అజీర్ణవాహములు, శూలలు, కడుపుబ్బరము, మలబంధము, నీళ్ళవిరేచనములు, అజీర్ణవిరేచనములు, సమస్తమగు వాతవ్యాధులు, శ్లేష్మప్రకోపములు, దగ్గు, ఆయాసము, గుల్మములు, సనాయివ్యాధులు, సనాయిపుండ్లు, ప్లీహవ్యాధులు, యకృద్వ్యాధులు, ఉదరవ్యాధులు, ఋతుబంధములు, ఋతుశూలలు, (2) తేనె లేక అమృతముతోకలిపి యిచ్చినయెడల చంటిపిల్లలకు కలుగు అజీర్ణవిరేచనములు, అజీర్ణము, కడుపుబ్బరము, మలబంధము, ఎగరొప్పు, శ్లేష్మప్రకోపము, దగ్గు, ఆయాసము, జలుబు, ఇవి వెంటనే హరించును. సనాయివ్యాధులకుకూడ హరించును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ 1 చి॥ వరకు.

తు 1కి రు 4-0-0.

—* 68 గంధక భస్మ. *—

ఇది (1) రెట్టింపుతిఫలాచూర్ణము, పంచదార, వీనితో అష్టదశభస్మములు, సనాయివ్యాధులు, చర్మవ్యాధులు, రక్తదోషములు, భగందరములు, మేహవ్రణములు, బొబ్బలు, గ్రంథులు, (2) తమలపామరసముతో రసదోషములు, వీనిని వెంటనే హరింపజేయును. రక్తశుద్ధిని చేయుటలో కడు శ్రేష్ఠమైనది. మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు.

తు 1కి రు 1-0-0.

చూర్ణములు.

—* 67 తాలీసాదిచూర్ణము. *—

దీనిని వేడినీటితోగాని, తేనెతోగాని నేవించినయెడల దగ్గు, ఆయాసము, క్షయ, ఆరుచి, అజీర్ణము, శ్లేష్మప్రకోపము, గుండెవ్యాధులు, మలబంధము, కడుపుబ్బరము, స్వరభేదము, జలుబు మొదలగునవి వెంటనే హరించును. సామాన్య దగ్గులను త్వరలో తగ్గించుటకు నింతటి శ్రేష్ఠమైననుండు వేరొకటిలేదు. మోతాదు $\frac{1}{12}$ తు॥ మొ॥ $\frac{1}{6}$ తు॥ వరకు.

పా 1కి రు 6-0-0.

—* 68 సితోపలాదిచూర్ణము. *—

దీనిని వేడినీటితోగాని, రెట్టింపు పటిక బెల్లపుచూర్ణముతోగాని ఉపయోగించినయెడల పొడిదగ్గు, పొడిఆయాసము, అజీర్ణము, ఆరుచి, కాళ్ళుచేతులు

మంటలు, అగ్నిమాంద్యము, శ్లేష్మప్రకోపము, నాలిక మైద్యగనుడుట, స్వరదోషములు, జలుబు మొదలగునవి నశించును. మోతాదు $\frac{1}{12}$ తు|| మొ|| $\frac{1}{8}$ తు|| వరకు.

పా 1కి రు 6-0-0

—* 69 భాస్కర లవణచూర్ణము *—

దీనిని వేడినీటితోగాని, తేనెతోగాని, పుల్లనిమజ్జగతేటతోగాని నేవించినయెడల ఆజీర్ణము, పుల్లనితేణుపులు, కడుపుబ్బరము, కడుపునొప్పి, అశ్మపిత్తము, అగ్నిమాంద్యము, గుల్మములు, ఉదరములు, కూలలు, అరుచి, గ్రహణివ్యాధులు, గుండెవ్యాధులు, క్రిమివ్యాధులు, ప్లిహవ్యాధులు, యకృద్వ్యాధులు, ఇవి వెంటనే నశించును. వేడినిచేయకుండ ఆజీర్ణములను హరింపజేయుటలో కడుశ్రేష్ఠమైనది.

మోతాదు $\frac{1}{12}$ తు|| మొ|| $\frac{1}{8}$ తు|| వరకు.

పా 1కి రు 4-0-0.

—* 70 హింగ్వష్టక చూర్ణము *—

దీనిని నేతితో ప్రధమకబలమందు పుచ్చుకొనినయెడల అగ్నిదీప్తి కలుగును. వాతవ్యాధులు హరించును. తేనెతోగాని వేడినీటితోగాని నేవించినయెడల సమస్తజీర్ణములు, కడుపుబ్బరము, ప్రేగులరచుట, కడుపునొప్పి, కూల, పరిణామకూల, స్థగ్ధవిరేచనములు, అగ్నిమాంద్యము, అరుచి, శ్రేణుపులువచ్చుట, ఋతుబంధము, ఋతుకూల, ఇవి నివారించును. కడుపుబ్బరము ప్రేగులరచుట మొదలగు క్షణములుకల వాతాజీర్ణసంబంధమగు వ్యాధులనన్నిటిని నశింపజేయుటలో మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనది. మోతాదు $\frac{1}{12}$ తు|| మొ|| $\frac{1}{8}$ తు|| వరకు. పా 1కి రు 4-0-0.

—* 71 త్రివృత్త [తేగడ] చూర్ణము *—

దీనిని రెట్టింపు పంచదారకలిపివేడినీటితో పుచ్చుకొనినయెడల మలబంధము, కడుపుబ్బరము, కడుపునొప్పి, కూల, ఆజీర్ణము, నోటిపూత, యకృద్వ్యాధులు, ప్లిహవ్యాధులు, గుల్మములు, ఉదరవ్యాధులు, మూలవ్యాధి, నంజా మొదలగు మలబంధప్రధానమగు వ్యాధులయల ది మోఘముగ పనిచేయును. వాంతి, వికారము, నీరసము, విరేచనములు హెచ్చుతగ్గులగుట మొదలగు దుర్లక్షణముల నేమియు కలిగింపక బహుచక్కగ విరేచనములను చేయును. విరేచనకారులలో బహుశ్రేష్ఠమైనదని శాస్త్రముందు చెప్పబడినమాట మిక్కిలి తథ్యమైనది. మలబంధప్రధానమగు వ్యాధులలో ఆయా మందులతో దీనిని కలపానచూర్ణముగ చేర్చవచ్చును. మోతాదు $\frac{1}{8}$ తు|| మొ|| $\frac{1}{4}$ తు|| వరకు. ఆరత్నలమువరకు నిచ్చినయెడల 5-6 విరేచనములను చేయును.

పా 1కి రు 4-0-0.

—* 72 దాడిమావ్లక చూర్ణము *—

దీనిని నేతితోగాని, పంచదారతోగాని నేవించినయెడల జిగట [బంక] విరేచనములు, రక్తవిరేచనములు, గ్రహణివిరేచనములు, అజీర్ణవిరేచనములు, అరుచి, రక్తాతిసారము, రక్తాంశు మొదలగువానిని వెంటనే నశింపజేయును.

మోతాదు $\frac{1}{12}$ తు|| మొ|| $\frac{1}{8}$ తు|| వరకు.

పా 1కి రు 4-0-0.

—* 73 నుదర్శనచూర్ణము *—

దీనిని వేడినీటితోగాని, తేనెతోగాని నేవించినయెడల సమస్తమగు జ్వరములు, చలిజ్వరము, తాపజ్వరము, అంతర్గతజ్వరము, సన్నిపాజ్వరము, అజీర్ణజ్వరము, దప్పిక, శ్లేష్మజ్వరము, అయిచి, రక్తదోషములు, చర్మవ్యాధులు, ఆగ్నిమాంద్యము, ఇవి వెంటనే నశించును. మోతాదు $\frac{1}{12}$ తు|| మొదలు $\frac{1}{8}$ తు|| వరకు. పా 1కి రు 3—0—0.

—* 74 ఆశ్వగంధాదిచూర్ణము *—

దీనిని పంచదారతోగాని, వెన్నతోగాని, పాలతోగాని, నేవించినయెడల బలహీనత, శుక్లనప్తము, దగ్గు, క్షయ, శుక్లశుష్కపలచగనుండుట, శీఘ్రస్థలనము, మధుమేహము, ఆతిమూత్రము, శ్వేతప్రదరము, రక్తప్రదరము, ఇరుదీప్రమేహములు, ఉర్రూతియు, ఇవి వెంటనే హరించును. ఇది శరీరపుష్టిని బలమును కలిగించును. మోతాదు $\frac{1}{12}$ తు|| మొ|| $\frac{1}{8}$ తు|| వరకు. పా 1కి 4—0—0

—* 75 త్రిఫలాచూర్ణము. *—

దీనిని వేడినీటితోగాని పంచదారతోగాని వెన్నతోగాని నేవించినయెడల నోటిపూత, శుక్లనప్తము, దగ్గు, మలఙ్గంధము, శ్వేతరక్తప్రదరములు, నేత్రవ్యాధుల భగందరము, రక్తస్రావము, రక్తార్శస్సు, బంకవిరేచనములు, ఇరుదీప్రమేహములు వ్రణములు, మొదలగు ననేక వ్యాధులు నశించును. ఇది నఖవిరేచనమును చేయును. మోతాదు $\frac{1}{12}$ తు|| మొ|| $\frac{1}{8}$ తు|| వరకు. పా 1కి రు 2-0-0.

—* 76 పుష్కాగచూర్ణము. *—

దీనిని బియ్యపుకడుగుతోగాని, తేనెతోగాని, పంచదారతోగాని, నేవించినయెడల సమస్తమగు ప్రదరవ్యాధులు, యోనిదోషములు, రక్తాతిసారము, బంకవిరేచనములు, శుక్లనప్తము, రక్తపిత్తిము, గర్భస్రావములు, ఆతిమూత్రము, రక్తార్శస్సు ఇవి వెంటనే హరించును. మోతాదు $\frac{1}{12}$ తు|| మొ|| $\frac{1}{8}$ తు|| వరకు. పా 1కి రు 5-0-0

—* 77 చందనాదిచూర్ణము. *—

దీనిని పంచదారతోగాని, తేనెతోగాని, బియ్యపుకడుగుతోగాని నేవించినయెడల సమస్తప్రదరములు, రక్తాతిసారము, యోనిదోషములు, శుక్లనప్తము, ప్రమేహములు, కాళ్ళుచేతులుమంటలు, నెగవ్యాధులు, నోటిపూత, రక్తపిత్తిము, పొడిదగ్గు, రక్తార్శస్సు, ఇవి వెంటనే హరించును. మోతాదు $\frac{1}{12}$ తు|| మొ|| $\frac{1}{8}$ తు|| వరకు. పా 1కి రు 4-0-0.

—* 78 జాతీఫలాదిచూర్ణము. *—

దీనిని తేనెతోగాని, పంచదారతోగాని, నేవించినయెడల జిగటవిరేచనములు, రక్తవిరేచనములు, గ్రహణి, దగ్గు, శ్వేతరక్తప్రదరములు, నోటిపూత, రక్త

రృన్సు, వాంతి, అరుచి ఇవి వెంటనే నశించును. మోతాదు $\frac{1}{12}$ తు|| మొ|| $\frac{1}{8}$ తు||
వరకు. పా 1 కి రు 3-0-0.

—* 79 ఏలాదిచూర్ణము. *—

దీనిని వెన్నతో నేవించినయెడల శరీరతాపము, దప్పిక, ఉడుకువ్యాధులు, త్వయ, దగ్గు, శరీరమువెచ్చగనుండుట, ఆతిమాత్రము, అరుచి, వాంతి, శుక్లనప్తము, మాత్రదోషములు, ఇవి వెంటనే హరించును. మోతాదు 2 చి|| మొ|| 4 చి|| వరకు.

పా 1 కి రు 5-0-0.

—* 80 గంగాధర చూర్ణము. *—

దీనిని తేనె, బియ్యపుకడుగు, వీనితోనిచ్చినయెడల ఖంకవిరేచనములు, అతిసారము, రక్తాతిసారము, గ్రహణీవిరేచనములు, ఆతిమాత్రము, సమస్తమగు ప్రదరములు, శుక్లనప్తము, ఇరువది ప్రమేహములు, రక్తపిత్తము, రక్తారృన్సు ఇవి వెంటనే హరించును. మోతాదు $\frac{1}{12}$ తు|| మొ|| $\frac{1}{8}$ తు|| వరకు.

పా 1 కి రు 4-0-0

—* 81 ఆకారకరభాదిచూర్ణము *—

దీనిని వెన్నతో నేవించినయెడల శుక్లనప్తము, ఆతిమాత్రము, శుక్లముపలచగనుండుట, కాశ్యులాగుట, నదుమునొప్పులు, శీఘ్రస్థలనము, దగ్గు మొదలగువ్యాధులు వెంటనే హరించును. మోతాదు $\frac{1}{12}$ తు|| మొ|| $\frac{1}{8}$ తు|| వరకు. పా 1 కి రు 4-0-0.

—* 82 మహాద్రాక్షాదిచూర్ణము *—

దీనిని పంచదారతో నేవించినయెడల దగ్గు, అయాసము, త్వయ, ప్రమేహము, శ్వేతరక్తప్రదరములు, శుక్లనప్తము, సోటిపూత, పైత్యవ్యాధులు, తాపము, దప్పిక, రక్తపిత్తము, ఆరోచకము, ఛర్ది, మెదడువ్యాధులు, యోనిదోషములు, వంధ్యాదోషము, రక్తారృన్సు, మొదలగు వ్యాధులు వెంటనే హరించును. ఇందు అధికము కలయును. మోతాదు తు|| $\frac{1}{16}$ మొ|| $\frac{1}{8}$ తు|| వరకు.

పా 1 కి రు 6-0-0.

—* 83 ఫరంగాదిచూర్ణము *—

దీనిని పంచదారతో గాని వేడినీటితోగాని నేవించినయెడల సవాయివ్యాధులు, అవిజీర్ణించుటచే కలిగినవ్యాధులు, కృష్ణములు, చర్మవ్యాధులు, రక్తదోషములు, వాతవ్యాధులు ఇవి వెంటనే నశించును. మోతాదు $\frac{1}{12}$ తు|| మొ|| $\frac{1}{8}$ తు|| వరకు.

పా 1 కి రు 4-0-0.

—* 84 ఆవిపత్తికరిచూర్ణము *—

దీనిని వేడినీటితో నేవించినయెడల మలబంధము, అజీర్ణము, కడుపుబ్బరము, కడుపునొప్పి, అగ్నిమాంద్యము, అరుచి, అమపిత్తము, మాత్రబంధము, అగ్నిమాంద్యమువలన కలిగినవ్యాధులు, కూల, ప్రమేహములు, మొదలగునవి వెంటనే నశించును. సుఖవిరేచనమునుచేయును. మోతాదు $\frac{1}{8}$ తు|| మొ|| $\frac{1}{4}$ తు|| వరకు.

పా 1 కి రు 4-0-0.

మాత్రలు.

—* 85 వీర్యస్తంభనవటి *—

వీరిని ఆవుపాలతో నుపయోగించినయెడల శుక్లస్వప్నము, శుక్లముపలచగినుండుట, శీఘ్రస్థలనము, దగ్గు, కాళ్ళులాగుట, నడుమునొప్పులు, మధుమేహము, అతిమూతిము, వీనిని నశింపజేయును. శుక్రదోషములను పోగొట్టును. శుక్రమును స్తంభింపజేసి సంభోగశక్తిని వృద్ధిపరచును. మోతాదు 1 మాత్ర. మా 50 కి రు 1-0-0

—* 86 ఆశోకవటి *—

వీనిని తిప్పతీగవేళ్ళరసముతో నుపయోగించినయెడల శ్వేతప్రదరము, రక్తప్రదరము, యోనిశూల, యోనిస్రావములును, నువ్వులు, మోడి వీరియొక్క కషాయముతో బహిష్టాగుటపూర్వము నుమారు నాలుగురోజులనుండియు బహిష్టాద్యైవరహ నుపయోగించినయెడల ఆసాధ్యమైనయుతుశూల, ఋతురక్తముగురిగ వెడలవండుట, ఋతురక్తము నల్లగ వెడలుట, మొదలగునవియు హరించును. ఋతుదోషములను, గర్భాశయదోషములను హరింపజేయుటలో మిక్కిలి శ్రేష్టమైనదిగ చెప్పబడినది. దీని సేవన చేసంతానప్రాప్తికూడ కలుగును. మోతాదు 1-2 మాత్రలు. మా 50 కి రు 1-8-0.

—* 87 యోగరాజ గుగ్గులు *—

వీనిని వేడినీటితో నుపయోగించినయెడల సమస్తమగు వాతవ్యాధులు, శుక్లస్వప్నము, భగందరము, రక్తస్రావము, సహాయవ్యాధులు, సెగవ్యాధులు, వ్రణములు, అతిసారము, రక్తార్శము, గ్రంధులు, అమవాతము, అగ్నిమాంద్యము, గుల్మములు, జలుబు, వడలునొప్పులు, కీళ్ళనొప్పులు, ఉదరవ్యాధులు, అతిమాత్రము, మొదలగువానిని హరింపజేయును. రక్తశుద్ధిని చేయును. మోతాదు 1-2 మాత్రలు. మా 50 కి రు 0-12-0.

—* 88 మహా యోగరాజ గుగ్గులు. *—

వీనిని వేడినీటితో నుపయోగించినయెడల యోగరాజగుగ్గులుయొక్క గుణములనే కలిగియుండును. ఇందధికమగు భస్మము చేరియున్నవి. మిక్కిలి చక్కగపనిచేయును. మరియు ప్రమానిపనులుకషాయముతో మేహములను, గోమూత్రముతో పాండువును, తేనెతో మేవోవృద్ధిని, వేపచెక్క కషాయముతో కష్టమును, తిప్పతీగ కషాయముతో వారరక్తమును, పిప్పళ్ళకషాయముతో నంజును, శూలను, పాడిరివేళ్ళ కషాయముతో ఎలుకవిషమును, త్రిఫలాకషాయముతో దారుణమైన శ్వేతవ్యాధులను, హరింపజేయును. స్త్రీలయొక్క ఆర్తవదోషములను గర్భాశయదోషములను హరించును. మోతాదు 1-2 మాత్రలు. మా 50 కి రు 2-0-0.

—* 89 సుఖవిరేచనవటి *—

వీనిని వేడినీటితో నుపయోగించినయెడల గుల్మము, అజీర్ణము, మైత్ర్యవ్యాధులు, ఉదరము, స్లిహవ్యాధులు, యకృద్వ్యాధులు, అరుచి, అగ్నిమాంద్యము, నంజు, మలబంధము, కడుపుబ్బరము, కడుపునొప్పి, శూల, వాతవ్యాధులు, శ్వేతవ్యాధులు

ఇవి వెంటనే హరించును. ఇవి వికారము, వాంతి మొదలగు దుర్లక్షణముల సేమియు కలిగించక నుఖవిరేచనమును చేయును. మోతాదు 1-2 మాత్రలు. మా. 50 కి రు 0-8-0.

సూచన — నాలుమాత్రలను, ఒకేదఫా ఉదయముననే ఉపయోగించినచో సుమారు 5-6 విరేచనములగును. ప్రత్యేకకృత్రికలవారు అల్లపురసముతో పుచ్చుకొనటమంచిది. 5-6 విరేచనములు అయినచో చారు అన్నముమాత్రమే తినవలయును.

—* 90 సంజీవనీవటి *—

వీరిని చంటిపిల్లలకు కలుగు వ్యాధులయందు పయోగింపవలయును. కనుపాలతో ఆజీర్ణము, కడుపుబ్బరము, విరేచనములగుచుండుట, వాంతులు, జలుబు, జ్వరము, మలబంధము వీరియందును తమల పామరసముతో దగ్గు, ఎగరొప్పు, ఆయాసము, మొదలగువానియందును ఉపయోగింపవలెను. కల లోపుపిల్లలకుకూడ వాడవచ్చును. మోతాదు 1-2 మాత్రలు. మా. 50 కి రు 0-12-0.

—* 91 అగ్నితుండివటి *—

వీరిని వేడిపిటితో సేవించినయెడల ఆజీర్ణము, మలబంధము, గుండెవ్యాధులు, హృదయవ్యాధులు, అగ్నిమాంద్యము, హృద్రోగము, వాతకూలలు, మొదలగు వ్యాధులను నశింపజేయును. ఇందు ముషిణిగింజలుకలియును. కొవ్వన నిది సరములను బలమును కలిగించి సమస్తవ్యాధులను నశింపజేయును. మోతాదు 1-2 మాత్రలు. మా. 50 కి రు 0-12-0.

—* 92 విషూచివటి *—

వీరిని కలరాయందు వాము, మిఠ్యాలు, దాసెన చెక్క, వాయులవంగాలు, మిరపకాయలలోని గింజలు, మోడి, పసుపుకొమ్మలు, అవాలు, నాగకేసరాలు, వీరియొక్క కషాయముతో గంటకొకసారి చొప్పున గాని వ్యాధిఉద్భృతమునుబట్టి అరగటకొకసారి చొప్పునగాని ఉపయోగించినయెడల తీవ్రదశలో నున్న కలరా వ్యాధికూడ తగ్గును. వ్యాధి తగ్గుచున్నకొలదియు మందును అలస్యముగ నుపయోగించుచుండవలయును. ఈ కషాయమందు కొద్దిగ బ్రాందినికూడ కలుపుచున్నయెడల ఇంకను అమోఘముగ పనిచేయును. కలరా ప్రారంభించిన గ్రామమందు ఈకషాయమును పెట్టుకొని సిద్ధముగనుంచుకొని కలరా ప్రారంభించిన వెంటనే ఇచ్చుట ప్రారంభింపవలయును. ఇట్లుచేసినయెడల ప్రతిరోగియు బ్రతుకగలడు.

దాహముగనున్నచో వాముమాడ్చి అందు నీళ్ళనుపోసి వకపాంగురానిచ్చి వడకట్టి అనీటిని ఇచ్చుచుండవలయును.

నాడి నీరసగతినొందుచు కాళ్ళుచేరులు చల్లబడుట ప్రారంభించినయెడల కస్తూరినిగాని కస్తూరిబొగుగకలిపిన మాత్రలనుగాని వాడవలయును.

వ్యాధితిగ్గినకొలదియు చిట్టడుకునీళ్లు, బార్లిజావ, గోధుమజావ మొదలగువాని నిచ్చుట ప్రారంభింపవలయును.

కలరా కల గ్రామమందున్నవారు ఆజీర్ణముచేయు పదార్థములను, అనుకూలము మొదలగువానిని తినకూడదు. బొగుగాకాచి చల్లారిననీటితో త్రాగవలయును.

మా మాత్రలు అనేకమందిని రక్షించినవి. కాన ప్రతివారును ముందుగానే తెప్పించుకొనియుంచుకొనట శ్రేష్ఠము.

వీనిని దాసెనచెక్క, కొడిశపాలవిత్తులు, వీనియొక్క కషాయముతో నుపయోగించినయెడల బంకవిరేచనములు, రక్తవిరేచనములు, అతిసారము, అజీర్ణవిరేచనములు మొదలగునవికూడతగ్గును. మోతాదు 1-2 మాత్రలు. మా 50 కి రు 1-0-0.

—* 93 చంద్రప్రభావతి *—

వీనిని నేరేడుచెక్క, బూరుగచెక్క, వీనియొక్క కషాయముతో నేవించినయెడల శుక్లశస్త్రము, ఇరువది ప్రమేహములు, అతిమాత్రము, సెగవ్యాధులు, అశోకపట్టకషాయముతో నేవించినయెడల సమస్తమగు ప్రదరవ్యాధులు, సోమరోగములు, త్రిఫలాకషాయముతో నేవించినయెడల వ్రణములు, భగంధరములు, నోటిపూత, అండవృద్ధి, రక్తాతిసారము, దగ్గు, రక్తార్శస్సు, మొదలగునవి వెంటనే నశించును. మోతాదు 1-2 మాత్రలు. మా 50 కి రు 1-4-0.

—* 94 సూతికామాత్రలు *—

ఇవి బహుశ్రమతో తయారుచేయబడినవి. సూతికాస్త్రీలకు ప్రాణమునిచ్చుననుటలో సందేహములేదు. ప్రసవమైనదిమొదలు వాడుచుండినయెడల యేవ్యాధిని దరికికూడ చేరనివ్వవు. కాన ప్రసవమైనవెంటనే మామూలుగా వాడుననే రసకర్పూరము లేక కస్తూరి మొదలగువానిని వాడి అపాయంకాలముమొదలు మూడు రోజులవరకు ప్రతిసాయంకాలమునను, పథ్యమునిచ్చురోజు ఉదయమునను, స్నానము చేయించురోజు ఉదయమునను ఒక్కొక్క మాత్రచొప్పున వేడినీటితో నుపయోగింపవలెను. ఇట్లు చేసినచో ఏ వ్యాధియు దరికిచేరదు. మైల సరిగ కావన్నయెడల పిప్పిర్పు, మోడి, చవ్యము, శుంఠి, సన్నరాన్నము, వీనియొక్క కషాయముతో నియ్యవలయును. జ్వరము వచ్చుచున్నయెడల వేపతానెలు, అడ్డసరము, శుంఠి, తిప్పతీగ, నేలవేము వీనియొక్క కషాయముతో నియ్యవలయును. దోషజ్వరములు, సన్నిపాతజ్వరములు, కలరా మొదలగువానియందు కాళ్ళుచేతులు చల్లబడుట, ఆయాసము మొదలగు అపాయలక్షణములు కలిగినప్పుడు జిట్టవరగోగు లేక మునగచెక్క కషాయముతో 2, 3 గంటల కొకసారి చొప్పున వాడవలయును. అధికమగు వేడిని కలిగించును. మోతాదు 1 మాత్ర. మా 5 కి రు 1-0-0.

—* 95 కస్తూరిమాత్రలు *—

ఇవి చక్కని వేడిమిని కలిగించును. వీనిని వేడినీటితోగాన ఆయారసములతోగాని ఉపయోగించినయెడల అజీర్ణము, అగ్నిమాంద్యము, వాతప్రకోపము, శ్లేష్మప్రకోపము, వాతవ్యాధులు, అతిసారము, కాళ్ళుచేతులు చల్లపడుట, చెమటలు కలుగుట, సూతికావాతము, పక్షవాతము, జ్వరము, సన్నిపాతజ్వరము, జలుబు, దగ్గు, పడిశము, ఒడలునొప్పులు, కడుపుబ్బరము, దోషజ్వరము, మొదలగువానిని నశింపజేయును. వాతమునుబోగొట్టి వేడిమిని కలిగించును. మరియు వీనిని తమలపాకులు లేకతులసియాకుల రసముతో నుపయోగించినయెడల చంటిపిల్లలకు కలుగు ఎగరొప్పు, దొక్క

తెగరవేయుట, దగ్గు, అజీర్ణవిరేచనములు, అజీర్ణము, జ్వరము, శ్లేష్మప్రకోపము, జలుబు, మాంద్యము, వాతవ్యాధులు, కడుపుబ్బరము, వాంతులు, మొదలగునవి నశించును. కస్తూరి అధికముగ కలసినది. మోతాదు 1, 2 మాత్రలు. మా 100 కి రు 1-0-0.

—* 95 చందనాదినటి *—

వీనిని చలవమిరియాలు, వెలగచెక్క, నట్టివేళ్ళు, వీనియొక్క కసాయముతో నుపయోగించినయెడల సెగవ్యాధులు, మాత్రకృచ్ఛము, శుక్లనప్తము, శ్వేతరక్తప్రదరములు, మొదలగు వేడివలన కలిగినవ్యాధులు హరించును. సెగవ్యాధులకు హరింపజేయుటలో మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనది. మోతాదు 1 మాత్ర. మా 50 కి రు 1-0-0.

—* 97 చిత్రకాదిమాత్రలు *—

వీనిని శుంఠిరసముతో నుపయోగించినయెడల అజీర్ణము, కడుపుబ్బరము, త్రేణువులు, ప్రేగులరచుట, ఇవియు వామరసముతో నుపయోగించినయెడల కూల, పరిణామకూల, క్రిమివ్యాధులు, ఇవియు శుంఠి, దాసెనచెక్క వీనియొక్కరసముతో నుపయోగించిన యెడల అతిసారమును వెంటనే నశించును. అజీర్ణ ప్రధానమగు వ్యాధులయందు మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనది. మోతాదు 1, 2 మాత్రలు. మా 50కి రు 0-12-0.

—* 98 రజితనవనీతం మాత్రలు. *—

వీనిని వేడినీటితో నుపయోగించినయెడల అతిమాత్రము, నడుమునొప్పులు, దగ్గు, మధుమేహము, అజీర్ణము ఇవి నశించును. చందనాసవముతో నుపయోగించిన యెడల శుక్లనప్తము నశించును. కుమార్యాసవముతో సమస్తమగుప్రదరవ్యాధులు నశించును. ఇవి వీర్యవృద్ధిని వీర్యస్తంభనమును చేయును. కామోదకమును కలిగించును. సంభోగశక్తిని వృద్ధిపరచును. మోతాదు 1 మాత్ర. మా 25 కి రు 1-0-0.

ఆ స వా రి ష్ట ము లు .

—* 99 ద్రాక్షారిష్టము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొదలు $\frac{1}{2}$ జొన్న మోతాదు చొప్పున సమానము లేక రెట్టింపు నీటిలో కలిపి సేవించినయెడల బలహీనత, అజీర్ణము, గుండెవ్యాధులు, మలబంధము, దగ్గు, ఆయాసము, క్షయ, శుక్లనప్తము, వైర్యవ్యాధులు, శ్లేష్మవ్యాధులు, వాతవ్యాధులు, అకోచకము, ఉరఃక్షతము, జీర్ణజ్వరము, రక్తపిత్తము, అర్భున్న మొదలగువానిని నశింపజేయును. రసోషధములలో పూర్ణచంద్రోదయమువలె ఆసవారిష్టములలో నిది శరీరమునకు బలమును, పుష్టిని, కలిగించుచు సమస్త వ్యాధులను నశింపజేయును. పా 1 కి రు 1-8-0

—* 100 అశోకారిష్టము. *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొదలు $\frac{1}{2}$ జొన్న మోతాదుచొప్పున సమానము లేక రెట్టింపు నీటిలో కలిపి సేవించినయెడల స్త్రీలకు కలుగు ఋతుకూల, శ్వేతరక్తప్రదరములు, నెలప సరిగ బహిష్టు కాకుండుట, ఋతురక్తము సరిగ వెడలకుండుట, ఋతురక్తము

ధికముగ వెడలుట, యోనిసావములు, మొదలగు గర్భాశయ వ్యాధులనన్నిటిని నిశ్చయముగ నశింపజేయును. సంతానమును కలిగించును. గర్భాశయమునకు బలము నిచ్చును. పా 1 కి రు 1-8-0.

—* 101 చందనానవము. *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ|| $\frac{1}{2}$ బొన్న మోతాదు చొప్పున సమానముగు నీటిలో కలిపి నేవించినయెడల శుక్లవర్ణము, కాళ్లుచేతులుమంటలు, నెగవ్యాధులు, అతిమూత్రము, మూత్రకృచ్ఛము, గుండెవ్యాధులు, రక్తపిత్తము మొదలగు వేడివలన కలిగినవ్యాధుల నన్నిటిని వెంటనే నశింపజేయును. దీనిని నేవించునప్పుడు వేడిచేయు పదార్థములను భుజింపరాదు. పా 1 కి రు 1-4-0.

—* 102 సారస్వతారిష్టము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ|| $\frac{1}{2}$ బొన్న మోతాదు చొప్పున ఆవుసాలతో వుచ్చుకొనిన యెడల ఉన్మాదము, మూర్ఛ, అపస్మారము, జ్ఞాపకశక్తి సరిగలేకుండుట, బుద్ధిమాంద్యము, మొదలగు మేదదు సంబంధముగు వ్యాధులన్నియు నశించును. మరియు నిద్రస్వరదోషములను, శుక్రదోషములను, రజోదోషములను, గుండెవ్యాధులను శుష్కించుటను, మాటలు సరిగరాకుండుటను హరింపజేయును. బుద్ధివశలతను, శరీరకాంతిని, వీర్యమును, ధైర్యమును, ఆయువును వృద్ధిపొందించును. దీనిని నేవించునప్పుడు ప్రైత్యమును వేడిని చేయువస్తువులను నేవింపరాదు. పా 1 కి రు 2-8-0.

—* 103 వాసారిష్టము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ|| $\frac{1}{2}$ బొన్న మోతాదుచొప్పున సమానములేక రెట్టింపునీటిలో కలిపి నేవించినయెడల దగ్గు, ఆయాసము, క్షయ, రక్తపిత్తము, శ్లేష్మజ్వరము, జలుబు, శ్లేష్మప్రకోపము మొదలగునవి వెంటనే నశించును. శ్లేష్మమును వెంటనే పలచగ చేసి తగ్గించును. దీని గుణములు ప్రసిద్ధములు. పా 1 కి రు 1-4-0.

—* 104 లోహానవము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ|| $\frac{1}{2}$ బొన్నవరకు సమానము లేక రెట్టింపునీటిలో కలిపి వుచ్చుకొనినయెడల పాండువు, అజీర్ణము, నంజు, ఉదరము, కామిష్ట, తిమ్మెర్లు, గుండె వ్యాధులు, రక్తదోషములు, వాతవ్యాధులు, అతిసారము, దగ్గు, ఆయాసము, గుల్మము, స్తీహవ్యాధులు మొదలగునవి వెంటనే హరించును. లోహసంబంధముగు భస్మములుగాని ముప్పెబ్బెషధములుగాని వేడిచేసి పనిచేయనప్పుడు దీని నుపయోగించినచో బహుచక్కగ పనిచేయును. గర్భిణీస్త్రీలకుకూడ వాడవచ్చును. పా 1 కి రు 1-8-0.

—* 105 అమృతారిష్టము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ|| $\frac{1}{2}$ బొన్నవరకు సమానము లేక రెట్టింపునీటిలో కలిపి నేవించినయెడల జీర్ణిజ్వరము, పురాణజ్వరము, విషమజ్వరము, స్పృహతజ్వరము, నూతికాజ్వరము, మనూరి (మనూచిక) జ్వరము, వాతజ్వరము, శ్లేష్మజ్వరము మొదలగు సమస్తజ్వరములు హరించును. ఇది రక్తశుద్ధి, అకలికలిగించును. పా 1 కి రు 1-8-0.

ఆసవాదిష్టములు.

—* 106 కుటబారిష్టము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ బౌద్ధవరకు సమానము లేక రెట్టింపు నీటిలో కలిపి నేవించినయెడల అతిసారము, గ్రహణి, జిగటవిరేచనములు, రక్తముపడుట, రక్తపిత్తము, రక్తార్శస్సు, జ్వరములు, ఇవి వెంటనే హరించును. ఇది ఒకరిని పుట్టించును.

పా 1 కి రు 1-8-0.

—* 107 బబ్బూలారిష్టము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ బౌద్ధవరకు సమానము లేక రెట్టింపు నీటిలో కలిపి నేవించినయెడల దగ్గు, క్షయ, ఆయాసము, నోటిపూర, శుక్లనష్టము, అతిసారము, జిగటవిరేచనములు, రక్తముపడుట, శ్వేతరక్తప్రవరములు, వృష్టము, ప్రమేహవ్యాధులు మొదలగునవి వెంటనే హరించును.

పా 1 కి 1-4-0.

—* 108 అశ్వగంధారిష్టము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ బౌద్ధవరకు సమానము లేక రెట్టింపు నీటిలో కలిపి నేవించినయెడల బలహీనత, శుక్లనష్టము, దగ్గు, క్షయ, గుండెవ్యాధులు, కృశించుట, వాతవ్యాధులు, మూర్ఛ, అసస్మాగము, ఉష్ణాదము మొదలగునవి వెంటనే హరించును. నరములకు బలమును శరీరమునకు పుష్టిని కలిగించును.

పా 1 కి 1—8—0.

—* 109 అహిఫేనాసవము *—

దీనిని 10 చుక్కలు మొదలు 30 చుక్కలువరకు $\frac{1}{4}$ మొ॥ 1 బౌద్ధనీటిలో కలిపి నేవించినయెడల జిగటవిరేచనములు, అతిసారము, రక్తముపడుట, విషూచి (కలరా), పొడిదగ్గు, శుక్లనష్టము, పొడిఆయాసము, గ్రహణి మొదలగునవి వెంటనే నశించును. ఇందు నల్లమందు కలియును. కనుక వెంటనే పనిచేయును.

పా 1 కి రు 8—0—0.

—* 110 కర్పూరాసవము *—

దీనిని $\frac{1}{8}$ మొ॥ $\frac{1}{4}$ బౌద్ధవరకు $\frac{1}{4}$ మొ॥ 1 బౌద్ధనీటిలో కలిపి నేవించినయెడల విషూచి (కలరా), నీళ్ళవిరేచనములు, అజీర్ణవిరేచనములు, దగ్గు, ఆయాసము, గ్రహణివిరేచనములు మొదలగునవి వెంటనే హరించును. పా 1 కి రు 6—0—0.

—* 111 అర్జునారిష్టము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ బౌద్ధవరకు రెట్టింపు నీటిలో కలిపి నేవించినయెడల గుండెసంబంధమగువ్యాధులన్నియు నశించును. గుండెకుబలముకలుగును. పుష్కల(లంగు)సంబంధమగువ్యాధులన్నిటినికూడ నశింపజేయును. కఫమును వెంటనే కరిగించినశింపజేయును. గుండెవ్యాధులకు శ్రేష్టమైనదని అందరికిని తెలియును. పా 1 కి రు 1-8-0.

—* 112 కనకాసవము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ బౌద్ధవరకు రెట్టింపు నీటిలో కలిపి నేవించినయెడల దగ్గు, ఆయాసము, క్షయ, రక్తపిత్తము, ఉరఃక్షతము మొదలగునవి నశించును. ఉష్మోత్త అధికముగకలయుటచే శ్లేష్మజాతిమీద వెంటనే పనిచేయును. పా 1 కి రు 1-4-0.

—* 113 సారిబాద్యాసవము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ జొన్నవరకు సమాసము లేక రెట్టింపునటిలో కలిపి సేవించినయెడల రక్తదోషముచే కలిగిన వ్యాధులన్నియు నశించును. జీర్ణించిన సవాయివ్యాధులు కూడ నశించును. మరియు శుక్లనష్టము, శరీరతాపము మొదలగు వేడివలనకలిగిన వ్యాధులన్నియు నశించును. చర్మవ్యాధులు, ప్రమేహములు, వాతరక్తము, సెగవ్యాధులు, ప్రదరములు, భగందరము, మొదలగు వ్యాధులు కూడ హరించును. పా 1కి రు 1-8-0

—* 114 అభయారిష్టము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ జొన్నవరకు సమాసము లేక రెట్టింపునటిలో కలిపి సేవించినయెడల మలబంధమును పొగొట్టి నుఖవిరేచనమును చేయును. దగ్గు, ఆయాసము, మూలవ్యాధి, భగందరము, ఉదరము, సంజా, గుల్మము, మొదలగునవి నశించును. మలబంధముకలవారికి ఆయాద్రావకములలో కలిపి యివ్వవచ్చును. పా 1కి రు 1-4-0.

—* 115 బలాగిష్టము. *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ జొన్నవరకు రెట్టింపునటిలో కలిపి సేవించినయెడల వాత వ్యాధులు, దగ్గు, క్షయ, బలహీనత, శుక్లనష్టము మొదలగునవి పెంటనే నశించును. శరీరమునకు బలమును, పుష్టిని కలిగించును. పా 1కి రు 1-4-0.

ఘృతములు.

—* 116 బ్రాహ్మి [సారస్వత] ఘృతము. *—

మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ తు॥ వరకు. దీనిని ఆవుపాలతోగాని, కేవలముగాని సేవించినయెడల ఉష్మాదము, బుద్ధిమందముగనుండుట, అపస్మారము, మూర్ఛ, జ్ఞాపకశక్తిసరిగలేకుండుట, మొదలగు మేదడువ్యాధులును, ప్రైత్యసంబంధమగు వ్యాధులును, వేడిసంబంధమగు వ్యాధులును నశించును. దీని సేవనచే ధారణశక్తియు, శరీరకాంతియు, గాఢృద్ధియు, కిన్నరకంతస్వరమును, బలమును, శుక్రబలమును కలుగును. త్వరలో మాటలురానిపిల్లలకు దీనినుపయోగించుట మిక్కిలి శ్రేష్ఠము. జొ॥ 4 కి రు 1-8-0

—* 117 పంచతిక్తగుగ్గులుఘృతము *—

మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ తు॥ వరకు. త్రిఫలకషాయముతోగాని, కేవలముగాని సేవించినయెడల రక్తదోషములు, అస్తాదశకుష్టములు, జీర్ణించిన సవాయివ్యాధులు, జీర్ణజ్వరము, భగందరము, గండమాల, నాడీవణము, ప్రమేహములు, విద్రధి, వాతరక్తము, వణములు, కంతవ్యాధులు మొదలగునవి నశించును. జొ॥ 4-కి రు 1-4-0.

—* 118 అశోకఘృతము. *—

మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ తు॥ వరకు. దీనిని కేవలము సేవించినయెడల శ్వేతరక్త ప్రదరములు, ఋతుకూల, ఋతురక్తము సరిగ వెడలకుండుట, యోనిస్రావములు, యోనికూల, వంధ్యాదోషములు, రక్తగుల్మము, మొదలగునవి హరించును. ఇది గర్భాశయవ్యాధులను నశింపజేసి సత్సంతానమును కలిగించును. జొ॥ 4 కి రు 1-8-0.

(5)

తైలములు.

శ్రీ హనుమంత గ్రంథాలయము, 33
తైలములు.

—* 119 పంచగవ్యఘృతము *—

మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ $\frac{1}{2}$ తు || వరహ. దీనిని పంచదారతో కలిపి నేవించినయెడల అపస్మాము, ఉష్మాదము, మూర్ఛ, మొదలగునవి నశించును. జౌ || 4కి రు 1-4-0.

—* 120 కల్యాణఘృతము *—

మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ $\frac{1}{2}$ తు || వరహ. ఆవుపాలతో నేవించినయెడల గర్భాశయ దోషములును, ఋతుదోషములును నశించి సత్సంతానము కలుగును. గర్భసావము, ప్రదరములు నశించును. దివ్యమైన పుత్రులు కలుగును. జౌ || 4కి రు 1-4-0.

తైలములు

తైలములను సామాన్యముగ నుపయోగించు పద్ధతి.

తైలములను బాధకలప్రదేశమందు రోజుకు 2-3 సార్లు 10-15 నిమిషముల చొప్పున అవసరమైనంత తైలమును మర్దనచేయుచు వెంటనే ఆయాకషాయములతో గాఢ విశేషము వేడిగ లేని వేడినీటితోగాని కడగవలయును. కొన్ని వ్యాధులయందు ఆచమును ఇముటుచుయుండునట్లు యుండుటకు గాను కడగకుండకూడ నుంచవచ్చును. త్రనువాతము మొదలగు కొన్ని వ్యాధులయందు విశేషము నొక్కి మర్దించినయెడల పచ్చిచేసి వ్యాధి యెక్కువకావచ్చును. అట్టి వ్యాధులయందు సామాన్యముగ పూయుటయే శ్రేష్ఠము. కొన్ని వ్యాధులయందు తైలములను మర్దనచేయుచు లోనికి ఆయా మందులు పుచ్చుకొనవలసి యుండును. తైలమును లోనకు నేవించుపద్ధతి విశేష సాంప్రదాయముగ లేదు.

—* 121 అర్కక్షీరతైలము *—

దీనిని మర్దించుటచే పక్షవాతము, అర్ధిరవాతము, సంధివాతము, కంపవాతము, సర్వాంగవాతము, మొదలగు ఎనుబదివాతములును హరించును. జౌ 4కి రు 0-12-0.

—* 122 చందనాదితైలము *—

దీనిని ఊపిరితిత్తులకు శరీరమంతకును పూసినయెడల రాజయక్షు, దగ్గు, ఆయాసము, కృశించుట, శరీర మెల్లప్పుడు వెచ్చగనుండుట, శరీరతాపము మొదలగు నవి నశించును. మరియు రక్తిదోషములును, చర్మదోషములును, కృత్రిమవిషమును నశించును. చర్మమునకు మృదుత్వమును, శరీరమునకు కౌంతియు, బలమును, కలుగును. శిరస్సుకు మర్దించినయెడల శేత్రవ్యాధులును, శిరోవ్యాధులును, మెదడువ్యాధులును నశించును. వెంట్రుకలు మృదుశ్చమును నలుపును కలిగి వచ్చువలె సతిదీర్ఘముగ పెరుగును. కాళ్ళకు మర్దించినయెడల కాళ్ళమంటలు నశించును. జౌ 4కి రు 1-8-0

—* 123 నారాయణతైలము *—

దీనిని మర్దించుటచే ధనుర్వాతము, సర్వాంగవాతము, కంపవాతము, అర్ధిరవాతము, పక్షవాతము, హనుస్తంభము, మన్యాస్తంభము, పంగువాతము, వజ్రవాతము, అపబాహుకము మొదలగు వాతవ్యాధులన్నియు నశించును. పశువులకుకలుగు

వ్యాధులయందుకూడ నుపయోగింపవచ్చును. ఇది అంత్రవృద్ధి, చెమడు, సంధ్యార్థము, మొదలగు వానినికూడ నశింపజేయును. మేహవాతసంబంధమగు వ్యాధులనన్నిటిని నశింపజేయుటలో కడు శ్రేష్ఠమైనది. రాజతైలము. ఔ 4 కి రు 1-4-0.

— * 124 మావత్తైలము * —

దీనిని మర్దించుటచే సంధివాతము, అపహామకవాతము, అమవాతము, చేతులు వణుకు, అర్ధితవాతము, పక్షవాతము, శిరస్సువణుకు, మన్యాస్తంభము మొదలగునవి నశించును. మరియు నిది చెవిలోపోటు, వినపడవండుట, తిమ్మిగు, మొదలగువానిని కూడ హరింపజేయును. మేహముచేగాని వాతముచేగాని మేహవాతములచేగాని, కలిగిన వ్యాధులను నశింపజేయుటలో మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనది. ఔ 4 కి రు 1-0-0.

— * 125 పిండతైలము * —

దీనిని పూయుటచే వాతక్తమ, వృష్ణములు, చర్మవ్యాధులు, మేహవాతనొప్పులు, కాళ్ళుచేతులు మంట, వ్రణములు, వాతవ్యాధులు, శిశ్నోష్పలు, మొదలగునవి నశించును. చర్మమునకు మృదుత్వము కలుగును. ఔ 4 కి రు 1-0-0.

— * 126 భృంగములక తైలము * —

దీనిని శిరస్సుకు మర్దించినయెడల లిలనొప్పి, తలపోటు, మొదలగు శిశ్నోష్పలు, కండ్లుమంటలు, కండ్లుఎరువులు, కండ్లునుండి నీరుకారుట, కండ్లుకొనుట, కండ్లుసరిగ కనబడవండుట మొదలగు నేత్రవ్యాధులను, చెవిలోక చెవిలోనుండి చీముకారుట మొదలగు కర్ణవ్యాధులను, ఉన్మాదము, మూరస్సారము, జ్ఞాపకశక్తి సరిగలేవండుట, మొదలగు మెదడువ్యాధులను, హరి. కాళ్ళకు మర్దించినయెడల కాళ్ళుమంటలు తగ్గును. వెండ్రుకలను నల్లగజేసిపళ్లవలె పెంచును. దీనిని ప్రతిదినము నుపయోగించుచు 5-6 రోజుల కొకసారి యింతో తలరుద్దుకొనుచు అభ్యంగనము చేయుట మంచిది. ఔ 4 కి రు 2-0.

— * 127 విషమిష్టితైలము * —

దీని మర్దనచే పక్షవాతము, సర్వాంగవాతము, ధనుర్వాతము మొదలగు వాతవ్యాధులు వెంటనే నశించును. దీనిని పూసినచో నుప్తివాతము, వృష్ణములు, వాతక్తమ, చర్మవ్యాధులు, నశించును. చర్మమునకు మృదుత్వమును, కొంతయు కలుగును. ఇందు ముషిణిగింజలు కలయుటచే వాతవ్యాధులను హరింపజేయుటలో మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనది. ఔ 4 కి రు 1-0-0.

— * 128 అమృతామలక తైలము * —

ఇది భృంగములక తైలముయొక్క గుణములనే కలిగియుండును. కాని ఇందు చలవచేయు వస్తువులధికముగ చేరును. కొన దానికంటె నధికమగు చలవనుచేయుచు బహు చక్కగ పనిచేయును. ఔ 4 కి రు 0—12—0.

— * 129 బలాతైలము * —

దీనిని మర్దించుటచే సంధివాతము, కంపవాతము, పక్షవాతము, అక్షేపకవా

తమ, చచ్చునాతము, మొదలగు వాతవ్యాధులన్నియు నశించును. దీనిని లోపలకు నేవించినయెడల నూతికానాతము, అంత్రవృద్ధి, ధాతుక్షీణము, వంధ్యాత్వము, శుక్ర దోషములు, ఎక్కిళ్లు, దగ్గుట, మొదలగునవి నశించునని చెప్పబడినది. బల (మూత్రవ పులగము) వాతమును హరించుటలోను పుష్టిని కలిగించుటలోను మిక్కిలి శ్రేష్ఠ మయినది, వాతవ్యాధులందుకాస్త్రుకాయలు దీనినితరుచుగ చెప్పిరి. జ్ఞా 4 కి రు 1-0-0.

—* 180 రాస్నాదితైలము *—

దీనిని మట్టించినచో ఆమవాతము, పక్షవాతము, సంధివాతము, మన్యాస్తంభము, అక్షేపకవాతము, కంపవాతము, అపరామృకవాతము, మొదలగు వాతవ్యాధులు హరించును. రాస్నావాతహరములలో శ్రేష్ఠమైనది. జ్ఞా 4 కి రు 0-12-0.

లేహములు

—* 181 త్రివృల్లేహము. *—

దీనిని రాత్రి పరుండునప్పుడు గాని ఉదయమున నేగాని అరతులము (నుమాదు గచ్చుకాయంత) పుచ్చుకుని కొద్దిగ వేడివర్చు త్రాగినయెడల మలబంధమును పోగొట్టి సుఖవిరేచనమును జేయును. అందుచే మూలవ్యాధి, అజీర్ణము, కడుపునొప్పి, ఆకుచి, పైత్యవ్యాధులు, నరజ, కూల, రక్తదోషములు, గుల్మము, ఉదరవ్యాధులు, యశ్వద్వ్యాధులు, స్తీహవ్యాధులు, కడుపుబ్బరము, మొదలగు వ్యాధులను పెంటనే హరించును. ఉదయముననే 1-1½ తులము పుచ్చుకొనినయెడల 4 మొ॥ రి వరకు విరేచనములు బాగుగ నగును. కడుపులో త్రిప్పట, వాంతి మొదలగు దుర్లక్షణముల నేమియు కలిగింపదు. పా 1 కి రు 2-0-0

—* 182 పాలసుగంధిలేహము *—

దీనిని ½ మొ॥ ¾ తు॥ వరకు తిప్పతీగ కషాయముతో గాని కేవలముగ గాని నేవించినయెడల రక్తదోషములు, శుక్లనష్టము, మేహవ్యాధులు, పైత్యవ్యాధులు, కుష్టవ్యాధులు, వ్రణములు, చర్మవ్యాధులు, మొదలగునవి నిశ్చయముగ నశించును. వేడివలనకలిగిన దగ్గు మొదలగువానిని కూడ నశింపజేయును. ఉడుకును తగ్గించుట కును రక్తకుద్ధిని చేయుటకును మిక్కిలి శ్రేష్ఠమయినది. పా 1 కి రు 2-0-0.

—* 183 అమలక లేహము *—

దీనిని ½ మొ॥ ¾ తు॥ వరకు జీడికర్ర, ధనియాలు, మొదలగువానియొక్క కషాయముతో గాని, కేవలముగ గాని, నేవించినయెడల తలతిరుగుట, వక్కుతిరుగుట, పసరుబాంతియగుట, నోటిపూత, నోరు అసహ్యముగ నుండట మొదలగు పైత్యవ్యాధులును దగ్గు మొదలగు వ్యాధులును పెంటనే హరించును. పా 1 కి రు 2-0-0.

—* 184 వదన కామేశ్వర లేహము *—

దీనిని ½ మొ॥ ¾ తు॥ వరకు ఆవుపాలతో నేవించినయెడల కక్రము 2 కి 1 నండట, శీఘ్రస్వప్నము, శుక్లనష్టము, నడమనిప్పులు, కళ్లలగట, రేపి నత,

దగ్గు, ఆయాసము, ప్రదరవ్యాధులు మొదలగునవి వెంటనే హరించును. ఇది శుక్రదోషములన్నిటిని నశింపజేసి శుక్రమును వృద్ధిపరచును. మన్మథోద్రేకమును, మనస్సుకు ఉత్సాహమును కలిగించును. సంభోగశక్తిని వృద్ధిపరచును. పా 1 కి రు 8-0-0

—* 135 అశ్వగంధాదిలేహము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{3}{4}$ తు॥ వరకు ఆవుపాలతో సేవించినయెడల బలహీనత, శుక్లనప్తము, క్షయ, దగ్గు, ఉత్తాపనశక్తిసరిగలేకుండుట, ధాతుక్షయ, వాతవ్యాధులు మొదలగునవి వెంటనే హరించును. శుక్రదోషములను పోగొట్టి శుక్రవృద్ధి చేయును. శుక్రమును చిక్కపరచును. అధికమగు కామోద్రేకమును కలిగించును. పా 1 కి రు 3-0-0

—* 136 కూష్మాండలేహము *—

దీనిని $\frac{1}{2}$ మొ॥ $\frac{3}{4}$ తు॥ వరకు కేవలము సేవించినయెడల దగ్గు, ఆయాసశక్తిహీనత, శుక్లనప్తము, రక్తపిత్తము, శరీరమువెచ్చగనుండుట, శరీరము కుష్మించుట, శ్వేతరక్తప్రదరములు, ఉరఃక్షతము, క్షతక్షయ, వీనిని నశింపజేయును. బుద్ధికుశలత, జ్ఞాపకశక్తి, గుండెపబలము, వీనిని కలిగించును. ఉడుకువ్యాధులను తగ్గించుటలో మిక్కిలి శ్రేష్టమైనది. బాలురకుకలుగు ఉడుకువ్యాధులయందు కూడచక్కగ పనిజేయును. శరీరపుష్టిని కలిగించును. పా 1 కి రు 2-0-0.

—* 137 వాసావలేహము *—

దీనిని $\frac{1}{2}$ మొ॥ $\frac{3}{4}$ తు॥ వరకు లేనతోగాని, కేవలముగాని, సేవించినయెడల దగ్గు, ఆయాసము, క్షయ, రక్తపిత్తము, శ్లేష్మప్రకోపము మొదలగు వ్యాధులు వెంటనే నశించును. శ్లేష్మమును తగ్గించి ఆయా వ్యాధులను నశింపజేయుటలో మిక్కిలి శ్రేష్టమైనది. పా 1 కి రు 2-0-0.

—* 138 ఫిరంగాదిలేహము *—

దీనిని $\frac{1}{2}$ మొ॥ $\frac{3}{4}$ తు॥ వరకు కేవలము సేవించినయెడల సనాతనవ్యాధులు జీర్ణించుటచే కలిగినపాడలు, మచ్చలు, ముఖనాసిక, కొరుకు, దద్దులు, బొబ్బలు, శిశునోప్పులు, మొదలగునవి వెంటనే హరించును. మరియు సమస్తమగు వాతవ్యాధులు, పుష్టములు, చర్మదోషములు, వ్రణములు, భగందరములు, మొదలగునవి కూడ హరించును. ఇదికొద్దిగ వేడిచేయుచు పనిచేయును. దీనిని సేవించునపుడు పెరుగు, మజ్జిగ, నెయ్యి వీనిని తిత్వానుకూలముగ నధికముగ సేవించవలయును. పా 1 కి రు 3-0-0.

—* 139 చ్యవనప్రాశలేహము *—

దీనిగుణము లందరికిని తెలిసినవే. కాన విశేషించి వ్రాయనవసరము లేదు. దీనిని $\frac{1}{2}$ మొ॥ $\frac{3}{4}$ తు॥ వరకు ఆవుపాలతో సేవించినయెడల క్షయ, దగ్గు, ఆయాసము, ఉరఃక్షతము, స్వరభేదము, ఊపిరితిత్తులసంబంధమగు వ్యాధులు, గుండెవ్యాధులు, శుక్రదోషములు, మొదలగునవి హరించును. బాలురకు, పృథులకును, కూడ శరీరపుష్టిని కలిగించును. బుద్ధికుశలత, జ్ఞాపకశక్తి, శరీరకౌంతి, ఆరోగ్యము,

అయువు, ఇంద్రియబలము, సంభోగకౌంతు, జాతరదీప్తి, బలము, వీటిని కలిగించును. దూరదేశములనుండి యనేకమూలికలను తెప్పించి కాస్త్రప్రకారముగ తయారుచేసి తిమి. అద్వితీయముగ పనిచేయును. పా 1కి రు 3-0-0.

ఇతరౌషధములు.

—* 140 గంధకపుష్పము *—

దీనిని $\frac{1}{2}$ మొ॥ 1 చిన్నం వరకు జీలకర్ర లేక ధనియాలరసముతో గాని పంచ దారతో గాని నేవించినయెడల సవాయివ్యాధులు జీర్ణించుటచే కలిగిన బొబ్బలు, మచ్చలు, పుండ్లు. ముఖనాసిక, చేతులునల్లగనుండుట, అంగముమీదిపుండ్లు, మొదలగునవియు ఆస్తాదశపుష్పములు, భగందరములు, సమస్తమగురక్తదోషములు, సమస్తమగు చర్మదోషములు, మొదలగునవియు నిశ్చయముగ నశించును. ఇందు ఆముదము కలయుటచే సుఖవిరేచనముచేయుచు పనిచేయును. తు 1కి రు 0-8-0

—* 141 భావనకరక్కాయ *—

దీనిని $\frac{1}{2}$ మొ॥ $\frac{3}{4}$ తు॥ వరకు నోటిలోనుంచుకొని చప్పరించుచు రసమును గుంగినయెడల అజీర్ణము, మలబంధము, అరుచి, నోటనీరూరుట, సమస్తమగు పైత్య వ్యాధులు, దగ్గు, ఆయాసము, సమస్తమగు శ్లేష్మవ్యాధులు, అగ్నిమాంద్యము, గుల్మము, గుండెలలోమంట, వికారముగనుండుట, నోరుఅసహ్యముగనుండుట, తలతిరుగుట మొదలగువ్యాధులు నశించును. శేరు 1కి రు 1-0-0

—* 142 మాదీఫలరసాయనము *—

దీనిని $\frac{1}{2}$ మొ॥ 1 తు॥ వరకు కేవలముగాని రెట్టింపునోటిలోకలిపిగాని నేవించినయెడల నోటిపూత, అజీర్ణము, అరుచి, మలబంధము, వికారముగనుండుట, పుల్లని త్రేణుపులు, వాంతి, సమస్తమగు పైత్యవ్యాధులు, కడుపులోమంట, తలతిరుగుట, దద్దుర్లు, తాపము, దప్పిక, రక్తదోషములు, కౌమిర్లు, నోటనీరూరుట, నోరుఅసహ్యముగనుండుట, ఎక్కిర్లు, ఉడుగు మొదలగువ్యాధులు హరించును. గర్భిణీ స్త్రీలకు కలుగు నోటనీరూరుట, అజీర్ణము, వాంతి, మొదలగుసమస్తమగువ్యాధులను హరింపజేయును. దీనిని తగుచు నుపయోగించినయెడల సుఖప్రసవమును ఆరోగ్యసంతానమును కలుగును. కాన మొదటినుండి వాడుట శ్రేష్టము. ఔ 4 కి రు 0-12-0.

—* 143 కర్ణామృతం. *—

దీని 4-5 చుక్కలు చొప్పున రోజుకు 2-3 సార్లు చెవిలోపోసినయెడల చెవిపోటు, హోరుగనుండుట, చీముకారుట, చెముడు, కర్ణస్రావము, దిబ్బడివేయుట, గురగురలాడుట మొదలగు కర్ణవ్యాధులన్నియు నశించును. ఔ 1కి రు 0-4-0.

—* 144 నేత్రబిందు. *—

దీనిని 3-4 చుక్కలు చొప్పున రోజుకు 2-3 సార్లు కంటిలో వేసినయెడల కండ్లు ఎర్రగనుండుట, మంట, పుసికట్టుట, అంటుకొనుట, నీళ్లుకారుట, సరిగకన బడనుండుట మొదలగు నేత్రవ్యాధులు నశించును. ఔ 1కి రు 0-4-0.

—* 145 గంధకరసాయనము *—

దీనిని వకమాత్రచౌప్పన శేవలము నేవించినయెడల అష్టదశకుష్టములు, జీర్ణించిన సవాయివ్యాధులు, భగందరము, పుండ్లు, చర్మదోషములు, కొరుకు, దురద, విషదోషము, కరిమేహము, మేహవ్యాధులచే శరీరము నల్లపడట, మొదలగు వ్యాధులయందు ఆమోఘముగ పనిచేయును. రక్తశుద్ధినిచేయు మందులలో నద్వి తీయమైనది, బహుపరిశుభముగ తయారుచేయబడినది. తిప్పతిగకషాయముతోగాని సుగంధిపాలకషాయముతోగాని నేవించినయెడల నింకను ఆమోఘముగ పనిచేయును. పైత్యప్రకృతికలవారు జీలకర్ర లేక ధియాలరసముతో పుచ్చుకొనుట మంచిది. దీనిని నేవించునప్పుడు నూనె ఆర మొదలగు పైత్యమునుచేయు వస్తువులను నేవింపరాదు. 1 తులము 10 మాత్రలగును. తు 2 కి లేక మా 20 కి రు 0-12-0

—* 146 రసోత్తమాదిలేవము. *—

చర్మవ్యాధులను నశింపజేయుటలో మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనది. దీనిని గొబ్బరి నూనెతోగాని బ్రెవెన్నతోగాని పూసినయెడల తీట, గజ్జ, పుండ్లు, దురద, విసర్పము (చప్పి), కురుపులు, కొరుకువ్యాధి, మొదలగు చర్మవ్యాధులన్నియు నశించును. ప్రారంభదశలోనున్న కుష్టముకూడ నశించునని చెప్పవచ్చును. నిమ్మకాయలునులో కలిపి పూసినయెడల కొద్దిగ మందును కాని తామర వెంటనే చిత్రిముగ మారించును. ఇందు పొదరసము, గంధకము, మొదలగునవి కలసియుండును. కాన కన్ను, నోరు మొదలగువానికి తగలవండుట మంచిది. పా 1కి రు 6-0-0.

—* 147 తిప్పనత్తు *—

మోతాదు $\frac{1}{2}$ మొ॥ 1 చిన్నమువరకు పంచవారతో నేవించినయెడల శరీర తాపము, నోటిపూత, ప్రదరవ్యాధులు, మేహవ్యాధులు, కాళ్లుచేతులు మంట, దగ్గు, పైత్యవ్యాధులు మొదలగునవి మారించును. వంగభస్మము సగము పరిమితిగ కలిపి వెన్నతో నేవించినయెడల శక్తివృద్ధియును, అభివృద్ధియును సగము పరిమితిగ కలిపి వెన్నతోడ నేవించినయెడల మధుమేహమును, ఆతిమాత్రమును, సగము పరిమితిగల కాంతలోహమును రెట్టింపు త్రిఫలచూర్ణమును కలిపి వేడినీటితో నేవించినయెడల జీర్ణజ్వరమును మారించును. తు 1 కి రు 0-6-0

—* 148 అజమోదార్కము [వామ్వాటరు] *—

దీనిని $\frac{1}{2}$ మొ॥ 3 ఔన్నువరకు సమానమగునీటిలో కలిపి నేవించినయెడల అజీర్ణము, కడుపునొప్పి, కూల, పరిణామకూల, ప్రేగులరచట, ఆతిసారము, అజీర్ణవిరేచనములు, వాంతులు, ఆరుచి, కడుపుబ్బరము, కలరా, అగ్నిమాంద్యము మొదలగువ్యాధులు వెంటనే మారించును. ఔ 24 కి రు 0-8-0

—* 149 తామ్రమైనము *—

దీనిని $\frac{1}{2}$ మొ॥ 1 చిన్నమువరకు మంజిష్ఠి, సుగంధిపాలపాట్టు, జీలకర్ర, వీని యొక్క కషాయముతో నేవించినయెడల, సవాయివ్యాధులుజీర్ణించుటచేకలిగినవ్యా

ధులు, కొరకు, చేతులయందును శరీరమందును మచ్చలు, బొబ్బలు, మొదలగునవియు, సమస్తమగువృక్షములును, సమస్తమగు చర్మవ్యాధులును, రక్తదోషములును, భగం దరములును, వ్రణములును హరించును. కేవలము మాత్రలుగచేసి సేవించినయెడల ఆజీర్ణము, నరజా, దగ్గు, వాతవ్యాధులు, శ్లేష్మవ్యాధులు, కరిమేహము మొదలగు నవి వెంటనే హరించును. అనేక వ్యాధులను యాపుమాపును. ఈ 1కి రు 0-12-0.

—* 150 తాలకాదివర్తి *—

దీనిని చనుపాలతోగాని, తేనెతోగాని, అవసరమైనంత ఆరగదీసి కంటియందుంచినచో కండ్లు పొరలుకమ్ముట, ఎర్రగనుండుట, మంట, నీళ్ళుకారుట, పుసికట్టట, సరిగ కనపడకుండుట, మొదలగు వేత్రవ్యాధులన్నియు హరించును. దుర్మోంసములను పొరలను తొలగివేయును. కణికలు 12 కి రు 0-12-0.

—* 151 బాలసుధ (రిజిష్టరు) *—

ఈ మాత్రలు బాలురకు కలుగు జ్వరము, ఆజీర్ణము, ఎగరొప్పు, విరేచనము లగుచుండుట, కడుపుబ్బరము, మలబంధము, వాంతులు, జలుబు, కృశించుట, ఆజీర్ణవిరేచనములు, దగ్గు, యకృత్, (లివరు) పెగుట, కడుపుపెరిగి కాళ్ళుచేతులు సన్నగిలుట, విరేచనము వాసనగనుండుట, విరేచనమందు జిగురు పడుట, విరేచనము అకుపచ్చగాగాని, అనేక వర్ణములుగగాని అగుచుండుట, అప్పుడప్పుడు జ్వరము జలుబు, మొదలగునవి వచ్చుచుండుట, శరీరము వెచ్చగనుండుచుండుట, పాలు సరిగ త్రాగకుండుట, మొదలగు వ్యాధులన్నిటిని అమోఘముగా శాంతింపజేయును. ప్రతిరోజు నొకమాత్ర నుపయోగించుచుండినచో నే వ్యాధియు కలుగనేరదు. పోతపాలనుపోయు ప్రతి పసిపిల్లలకు తప్పక నుపయోగింపదగిన దివ్యామృతము. మద్రాసు, వరంగల్, బెజవాడ, మొదలగు పట్టణములయందలి ధర్మవైద్యశాలలయందు గేను డాక్టరుగ నున్నప్పుడు ముమారు పదివేలమంది బాలురకు నుపయోగించి అమోఘమైన గుణములను కనుగొంటిని. చంటిపిల్లలుకల ప్రతిగృహమందును ఉండెడితగిన పరమామృతము. ఈమందు గృహమందున్నచో చంటిపిల్లలకు వ్యాధులు ఆ సమీపమునకుకూడ రాజాలవు. ఈ మాత్రలను మొదటినుండియు నుపయోగించుచుండినచో పసిపిల్లలు అధికమగు ఆరోగ్యముకలవారుగను, పుష్టివంతులుగను, సౌందర్యవంతులుగను, నుండగలరు. ప్రతిస్త్రీయును స్వయముగ వాడుకొనవచ్చును. నెలలోపు పిల్లలకుకూడ వాడవచ్చును. వాడవలసిన విధానము, తల్లిచేయవలసిన పథ్యమువగైరా కషయములన్నియు నతివిస్తరముగ వ్రాయబడిన నెద్దకాగితము మందుసీసాతో పంపబడును. అందుచే నిచ్చట నింతకంటె వివరముగ వ్రాయలేదు.

శ్రీ వేమన గ్రంథాలయము, 50 మాన్సీ 1కి రు 1-0-0.

పరిశిష్టములు.

—* 152 త్రోలోక్యచింతావణి *—

దీనియొక్క మహామహిమ అందరికిని తెలిసినదే. ఇది బహుశ్రమతో చాలది

సములకు తయారుచేయబడినది. ఆమోఘముగా పనిచేయును. దీనిని తేనెతోగాని అల్ల
పురసముతోగాని శుభ్రపరసముతోగాని నేవించినయెడల శ్లేష్మము ఎదుర్కొనుట,
ఎఱ్ఱాపిరి, ఆయాసము, వాడిసన్నగిలుట, శీలముక్తముట మొదలగు లక్షణము
లను వెంటనే తగ్గించి ఎట్టిఅపాయస్థితిలోనైనా రోగిని నను జీవింపజేయును. మరి
యు దగ్గు, శ్లేష్మవ్యాధులు, తుయ, నూతికావ్యాధులు, దోషజ్వరములు, వాతవ్యా
ధులు, బలహీనత, అజీర్ణము, అగ్నిమాంద్యము, గుండెవ్యాధులు, మొదలగువానిని
కూడ వెంటనే నశింపజేయును. మోతాదు $\frac{1}{2}$ మొ॥ 1 గురివిందనరకు. తు 1 కి రు 24-0-0

—* 153 నూతికాభరణము *—

నిజముగ నిది నూతికాస్త్రీలకు రక్షించునదే. యోగమందు చెప్పబడిన పి
ముల నన్నిటిని బహువ్యయప్రయాసలకులొనై సంపాదించి ప్రత్యేకముగ శ్రద్ధతో
దీనిని తయారుచేస్తేమి. ఆమోఘములైన గుణముల నచ్చుచున్నది. (1) పిప్పళ్లు, మోడి,
సన్నరాన్నము, శుంఠి, చవ్యము, వీనియొక్క కవాయముతో నుపయోగించినయెడ
ల నూతికాస్త్రీకి మైలసరిగ వెడలకుండుట, అధికముగ వెడలుట, నడుమునొప్పులు,
తలనొప్పి, వళ్ళునొప్పులు, ఆకలిసరిగ కలగకుండుట, జ్వరము, మొదలగు వ్యాధు
లన్నియు హరించును. (2) తమల పాపకసముతో నిచ్చినయెడల దగ్గు, వగర్లు,
శ్లేష్మము, అజీర్ణము, (3) తేనెతో నిచ్చినయెడల పక్షవాతిము, అర్ధపాతము,
మొదలగు వాతవ్యాధులు (4) శుభ్రపరసముతో నిచ్చినయెడల సన్నిపాతజ్వరము,
దోషజ్వరము, కఫజ్వరము, ఎక్కిళ్ళు, ఆతిసారము మొదలగునవి హరించును.
దోషజ్వరములు, కలరా మొదలగు వానియందు శీతలము వీడ్చినప్పుడు వేడికలుగు
టకై దీనిని నిస్సందేహముగ నుపయోగింపవచ్చును.

మోతాదు 1 మొ॥ 2గురివిందగింజలవరకు.

తు 1 కి రు 20-0-0

—* 154 కనకబాల నూర్వోదయము *—

ఇది (1) నేలతాడి, బూయగబంక, ఏలక్కాయలు, దాసెనచక్క, వీనియొక్క
రెట్టింపుచూర్ణము వెన్న వీనితో సమస్తముగ ప్రదరములు, శుక్లనప్తము, యోనిస్సావ
ములు, (2) మిరియాలు గుంటగలకరావ (ఎండుది) చూర్ణము, వీనిని రెట్టింపుచేర్చి
తిప్పతీగ తసాయముతో జీర్ణజ్వరములు, శీతపైశ్యజ్వరములు, అజీర్ణములు, అరుచి
(3) లవంగాలు, దాసెనచక్క, తాలీసపత్రి, వీనియొక్క రెట్టింపుచూర్ణము, తేనె,
వీనితో ఆయాసము, దగ్గు, తుయ, శ్లేష్మవ్యాధులు, వాతవ్యాధులు, వీనిని నశింప
జేయును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చిన్నంజలవరకు. తు 1 కి రు 6-0-0.

—* 155 మహాలక్ష్మీవిలాసము *—

దీనిని (1) రెట్టింపు త్రికటచూర్ణముతో తుయ, ఆయాసము, దగ్గు, కృశించుట,
అజీర్ణము, అగ్నిమాంద్యము, (2) రెట్టింపు త్రిఫలాచూర్ణముతో శుక్లనప్తము, సమస్త
ముగ ప్రమేహములు, వ్రణములు, నోటిపూత, కాళ్ళలాగుట, కృశించుట,
సమస్తముగ ప్రదరములు, వీనియందు దియ్యవలయును. ఇది శరీరకాంతిని, బలమును,
ఇంద్రియపుష్టిని కలిగించును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥వరకు. తు 1 కి రు 8-0-0.

—* 156 శ్వాసకారము *—

దీనిని (1) తమలపాకల రసముతో శ్వాస, కాస, అగ్నిమాంద్యము, వాత వ్యాధులు, శ్లేష్మవ్యాధులు, (2) అల్లపురసముతో గుండెవ్యాధులు, ఆజీర్ణము, సన్ని పాతజ్వరము, తిమ్మెర్లు, వాంతి, వీరియందియ్యవలయును. సన్ని పాతము, మూర్ఛ, అపస్మారము, వీరియందు స్పృహతప్పింపబడు దీనిని నస్యము చేయవలసినదిగ కాస్త్రముందు చెప్పబడినది. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{8}$ చి॥ వరకు. తు 1కి 2-0-0.

—* 157 కసకసుందరసము. *—

దీనిని (1) రెట్టింపు పిప్పళ్ళచూర్ణము, తేనె వీరితోగాని రెట్టింపు మిరియాల చూర్ణము, నెయ్యి, వీనితోగాని త్వయ, దగ్గు, ఆయాసము. శ్లేష్మప్రకోపము (2) అల్లపురసముతో సన్ని పాతము, సమస్తజ్వరములు (3) కుంతిరసముతో ఆజీర్ణము, అతిసారము, గ్రహణి (4) సమానమగు నేపాలచూర్ణముతో గుల్మము, ఉదరము, యకృద్వ్యాధులు, కూల, వీరియందియ్యవలెను. దీనిని నేపించునప్పుడు వేడిచేయు వస్తువులను తినకూడదు. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు. తు 1కి రు 4-0-0.

—* 158 శ్లేష్మచింతామణి *—

దీనిని (1) ఆపజెముడాకురసముతో గురక, కఫమునదుర్మోనుట, ఆయాసము, శ్వాస, (2) తమలపాకురసముతో సన్ని పాతజ్వరము, కఫవ్యాధులు, నూతి కావాతము, నూతికాజ్వరము, దోషజ్వరములు, కఫజ్వరములు, విషమజ్వరములు, వీరియందియ్యవలెను. కఫమును వెంటనే ఖండించును. తక్కువ మోతాదులో చంటి పిల్లలకు వైద్యులలో వాడవచ్చును. మోతాదు $\frac{1}{8}$ మొ॥ $\frac{1}{4}$ చి॥ వరకు. తు 1కి రు 8-0-0.

—* 159 రాజమృగాంకరసము *—

దీనిని (1) మిరియాలు, పిప్పళ్లు, వీరియొక్క రెట్టింపు చూర్ణము, నెయ్యి వీరితో దగ్గు, ఆయాసము, త్వయ, (2) అడ్డసరపురసముతో కఫమెదుర్మోనుట, శ్లేష్మప్రకోపము, (3) రెట్టింపు కుంతిచూర్ణముతో ఆజీర్ణము, కూల, పరిణామకూల, అగ్నిమాంద్యము, అట్లుపిత్తము, వీరియందియ్యవలయును. ఇది త్వయలకు ప్రసిద్ధమైనది. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు. తు 1కి రు 8-0-0.

—* 160 క్రిమి కారము *—

ఇది (1) వామరసముతో క్రిమిలు, ఆజీర్ణము, అగ్నిమాంద్యము, అరుచి, కడుపుబ్బరము, కూల, మలబంధము, వాంతి మొదలగువానిని నశింపజేయును. క్రిమి వ్యాధులకు హరించుటలో మిక్కిలి శ్రేష్టమైనది. సమస్త క్రిమివ్యాధులయందు నుపయోగింపవచ్చును. మోతాదు $\frac{1}{2}$ మొ॥ 1 చి॥ వరకు తు 1కి రు 1-0-0

—* 161 ప్రదరాంతక రసము *—

దీనిని (1) రెట్టింపు త్రిఫలాచూర్ణము, మేడిచెక్క- కషాయము వీరితో నేపించినయెడల సమస్తమగు ప్రదర వ్యాధులు నశించును. (2) వెన్నతో నేపించినయెడల

శుక్లనష్టము, దగ్గు, త్తయ, మొదలగునవి సకరించును. ప్రదరవ్యాధులకు నిది ప్రత్యేకముగ చెప్పబడినది. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు. తు 1కి రు 2-0-0.

—* 163 తరుణార్కము *—

దీనిని (1) తమలపాపలరసముతో నిచ్చినయెడల కఫమెదుర్కొనుట, గురక, కాళ్ళుచేతులు చల్లబడుట, చెమటలు, మగత, వాడినీరిసిరిచుట మొదలగునవియు (2) అల్లపురసముతో నిచ్చినయెడల సన్నపాత జ్వరములు, దోషజ్వరములు, విషజ్వరములు మొదలగునవియు సకరించును. అతితీవ్రముగ పరిచేయును. మోతాదు $\frac{1}{8}$ మొ॥ $\frac{1}{4}$ చి॥ వరకు. రు 1కి 20 మా. తు 1కి రు 16-0-0.

—* 163 జ్వరాంకుశము *—

దీనిని (1) మిరియాల రసముతో కఫజ్వరములు, జలుబు, దగ్గు, ఎడలునొప్పులు (2) అల్లపురసముతో ఏకాహిక ద్వ్యాహికాదజ్వరములు, దోషజ్వరములు, సన్నిపాతజ్వరములు, వాతజ్వరములు, వీనియందు య్యవలయును. జ్వరములకు నిజముగ నిది యంతమకమే. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు. తు 1కి రు 1-8-0.

—* 164 మహలోకనాథము *—

దీనిని (1) త్రిఫలా కషాయముతో వంజ, ఆయాగము, త్తయ, దగ్గు, పాండవు, కామిష్ట, (2) సన్నరాన్నపుగంధముతో వాతవ్యాధులు, అగ్నిమాంద్యము, మూతికా వాతము, (3) వామరసముతో కూల, అజీర్ణము, గుండవ్యాధులు, క్రిమివ్యాధులు, వీనియందు య్యవలయును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు. తు 1కి రు 4-0-0.

—* 165 నవలోహ చింతామణి *—

దీనిని (1) అడ్డసరపురసముతో ఏకాదశక్షయలు, దగ్గు, ఆయాసము, శ్లేష్మ వ్యాధులు, వాతవ్యాధులు, (2) అల్లపురసముతో అజీర్ణములు, అగ్నిమాంద్యము, జీర్ణజ్వరము, కూల, (3) రెట్టింపు చంద్రచూర్ణముతో కుష్ఠములు, చర్మవ్యాధులు మొదలగువానియందు య్యవలయును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు. తు 1కి రు 10-0-0.

—* 166 వాతాగ్నికుమారము *—

దీనిని (1) రెట్టింపు మిరియాలచూర్ణముతో జీర్ణజ్వరము, దగ్గు, ఆయాసము, త్తయ, శ్లేష్మవ్యాధులు, శ్లేష్మజ్వరము, (2) తుమ్మి పువ్వులరసముతో శీతజ్వరము, (3) తమలపాపలరసముతో అపలహుకము, సర్వాంగవాతము, గృధ్రసీవాతము మొదలగు వాతవ్యాధులు, (4) రెట్టింపు వాపచీచూర్ణముతో సమస్తమగు కుష్ఠములు, సమస్తమగు చర్మవ్యాధులు, మొదలగువాని యందు య్యవలయును. రక్తశుద్ధిచేయును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు. తు 1కి రు 8-0-0.

—* 167 శ్వాసకాశేత్వర రసము *—

ఇది (1) అల్లపురసముతో పంచకాసలు, శ్వాస, త్తయ, శ్లేష్మ వ్యాధులు, అజీర్ణము, అగ్నిమాంద్యము, మలబంధము మొదలగువానిని సకరించుచేయును. శ్వాసలకు దీనిని ప్రధానముగ వాడెదరు. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు. తు 1కి రు 2-8-0.

—* 168 ద్విగుణసిందూరము *—

ఇది (1) రెట్టింపు సుగంధిపాలచూర్ణముతో జీర్ణించిన సవాయివ్యాధులు, కొరకు, పొడలు, దురద, ఉడుకువ్యాధులు, కాళ్ళచేతులు మంట, శుక్లనష్టము, శరీర మెల్లప్పుడు వెచ్చగనుండుట, రక్తదోషములు, కృమిమంట, దగ్గు మొదలగు వ్యాధులను నశింపజేయును. రక్తశుద్ధిని చేయుచు జీర్ణించిన సవాయివ్యాధులను తగ్గించుటలో మిక్కిలి శ్రేష్టమైనది. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥వరకు. ఈ 1కి రు॥ 3-0-0

—* 169 హహపైత్యంతకము. *—

ఇది (1) శుంఠిరసముతో అజీర్ణము, అగ్నిమాంద్యము, అరుచి, నోటనీరూరుట, చలతిరుగుట, వాంతి, సమస్తమగు పైత్యవ్యాధులు, ఎక్కిళ్ళు, ఉడుకువ్యాధులు, వికారముగనుండుట, కడుపులోమంట నోటిపూత మొదలగువానిని వెంటనే వారింపజేయును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ 1 చి॥వరకు. ఈ 1కి రు॥ 1-8-0

—* 170 పంచలోహరసాయనము *—

దీనిని (1) వెన్నతో శుక్లనష్టము మొదలగు సమస్తమహాములు, (2) తేనెతో నంజా, గుండెవ్యాధులు, కామిష్ట, పొండువు, తిమ్మెర్లు (3) రెట్టింపు త్రిజాతచూర్ణముతో దగ్గు, ఆయాసమువీనియం దియ్యవలయును. ఇందు వంగ లోహ అభ్రకాదులు చేరియున్నవి. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు. ఈ 1 కి రు॥ 4-0-0.

—* 171 వంగేశ్వరరసము *—

ఇది (1) రెట్టింపు తంగెడుపువ్వుల చూర్ణము, పంచదార వీనితో శుక్లనష్టము, పొడిదగ్గు, గుండెదడ, (2) సమానమగు తిప్పసత్తు, వెన్న వీనితో శ్వేతప్రదరము, రక్తప్రదరము, యోనిస్రావము, రక్తార్శస్సు, మాత్రకృచ్ఛము, అతిమాత్రము, మధుమేహము (3) బూరుగబంక, పెన్నేరు, పల్లెరువిత్తులు, నేలతాడి, దూలగొండి విత్తులు, అతిమధురము వీనియొక్క మాడురెట్ల చూర్ణము పంచదార వీనితో శుక్రము నీరువలె పలచగ నుండుట, శీఘ్రస్థలనము, ఉత్థాపనశక్తి సరిగలేకుండుట, మొదలగువానిని నశింపజేయును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥వరకు. ఈ 1 కి రు॥ 2-0-0

—* 172 క్షయకుఠారము *—

దీనిని (1) నేలముసగ వేళ్ళరసముతో క్షయ, దగ్గు, ఆయాసము, శ్లేష్మవ్యాధులు, క్షయవలన కలిగిన వ్యాధులు (2) రెట్టింపు గలిజేరువేళ్ళచూర్ణముతో నంజా, కామిష్ట, పొండువు, జీర్ణజ్వరము, అజీర్ణము, గుల్మము, వాతవ్యాధులు, మొదలగు వానియందియ్యవలయును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥వరకు. ఈ 1కి రు॥ 6-11-0.

—* 173 శూలగజశేనరి *—

దీనిని (1) తమలపాకులతో పుచ్చుకొని వెంటనే శు॥ఇంగువ, శుంఠి, జీలకర్ర, వస, మిరియాలు వీనియొక్క మాడురెట్ల చూర్ణమును పుచ్చుకొని వేడినీళ్లు త్రాగినయెడల సమస్తశూలము, అజీర్ణము, కడుపుబ్బరము, అరుచి, అగ్నిమాంద్యము,

దగ్గు, ఆయాసము, శ్లేష్మవ్యాధులు, అతిసారము మొదలగు నవిహరించును. కూలకు
దివ్యోదధిము. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{3}{4}$ చి॥ వరకు. తు 1కి రు 2-0-0

—* 174 అజీర్ణగజకేశరి *—

ఇది (1) రెట్టింపు త్రికటుచార్ణము, వేడినరు వీనితో సమస్తమగు అజీర్ణ
ములు, అమృపిత్తము, కూల, మలబంధము, పరిణామకూల, కడుపుబ్బరము,
వాంతులు, ప్రేగులరచుట, అతిసారము, గ్రహజీరోగము, శ్లేష్మవ్యాధులు,
మొదలగువానిని వశింపజేయును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{3}{4}$ చి॥ వరకు. తు 1కి రు 2-0-0.

—* 175 అయస్కాంతభస్మ *—

దీనిని (1) నేలతాడి, మియాలు, కటుకకోహిణి, కరకబెరగ్గు, వీని
యొక్క రెట్టింపుచార్ణముతోనంజు, అజీర్ణము, సాండపు, జీర్ణజ్వరము, (2) పిప్పళ్లు
చవ్యము, సన్నరాన్నము, వీనియొక్క రెట్టింపుచార్ణము తేనె వీనితో దగ్గు,
ఆయాసము, క్షయ, శ్లేష్మవ్యాధులు, (3) మూడురెట్లు అతికఠురచార్ణము,
పంచదార వీనితో గుండెదడ మొదలగు గుండెవ్యాధుల ఉన్మాదము మొదలగు
మెదడువ్యాధులు (4) రెట్టింపు మియాలు చార్ణముతో ఒహిష్మ సరిగ కావండుట,
శ్వేతరక్తప్రదరములు, (5) తేనెతో స్థాల్యరోగములు, (6) వాయువిడంగములు,
ముత్రవపులగపువేళ్ళు, మోడి, వీనియొక్క రెట్టింపుచార్ణము, తేనె వీనితో సమ
స్తమగు వాతవ్యాధులు, నూతికావ్యాధులు, గుల్మము, ఉదరవ్యాధులు, ప్లిహ
యకృద్వ్యాధులు, వీనియందియ్యవలెను. రక్తమును కుభ్రపరచి వృద్ధిపరచుట
లో మిక్కిలి శ్రేష్టమైనది. అనుపానభేదముతో రక్తదోషములు, చర్మదోష
ములు, జీర్ణించిన సవాయివ్యాధులు మొదలగువానియందుకూడ నియ్యవచ్చును.
మోతాదు $\frac{1}{4}$ చి॥ మొ॥ $\frac{3}{4}$ చి॥ వరకు. తు 1కి రు 4-0-0.

—* 176 కాంతాభక నిందూరము *—

గుణములు, అనుపానములు వగైరాలకు 51 నెంబరు లోహాభకనిందూరమును
చూడుడు. సమస్తవ్యాధులయందును బహుసౌమ్యముగ పనిచేయును తు 1కి రు 4-0-0.

—* 177 త్రివంగభస్మ *—

దీనిని (1) రెట్టింపు త్రిజాత రేక త్రిఫలాచార్ణము, పంచదార వీనితో
నోటిపూత, గుండెలో మంట, కాళ్ళుచేతులు మంట, శ్లేష్మవ్యాధులు, సమస్త
మగు ప్రమేహములు, నడుము నొప్పులు, కుష్మించుట, (2) వెన్నతో కుక్లన
ప్రము, శ్వేతరక్తప్రదరములు, యోనిస్రావములు, (3) కలకందరసముతో సమస్త
మగు నెగవ్యాధులు, మాత్రకృచ్ఛము, మాత్రనాళమందలి మంట, శరీర మె
ల్లప్పుడు వెచ్చగనుండుట, బలహీనత మొదలగు వ్యాధులయందియ్యవలయును.
ఇందు నీసము వంగము సత్తు ఈ మూడును కలిసియుండుటచే మేహసంబంధమ
గు ప్రతివ్యాధియందును అమోఘముగ పనిచేయును.

మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{3}{4}$ చి॥ వరకు.

తు 1కి రు 3-0-0.

—* 178 సత్తుభస్మ *—

దీనిని (1) చలవమిరియాలు, అతిమధురము, తెల్లచందనంపొట్టు, వీనియొక్క రెట్టింపుచూర్ణము, పంచదార వీనితో సెగవ్యాధులు, మాత్రముబొట్టుబొట్టుగపడుట, మాత్ర నాశమందలిమంట, మాత్రము తొందరగవచ్చుట, (2) మిగిడతో శుక్లశబ్దము, శ్వేతరక్తప్రదరములు మొదలగు ప్రమేహవ్యాధులు వీనియందియ్యవలయును. దీనిని కొన్ని శత్రువ్యాధులయందు పైకి నుపయోగించెదరు.

మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{3}{4}$ చి॥ వరకు.

తు 1కి రు 1-8-0.

—* 179 పగడభస్మ *—

దీనిని (1) తేనెతో దగ్గు, ఆయాసము, శ్లేష్మవ్యాధులు, అజీర్ణము, స్వరభేదము (2) వెన్నతో శ్వేతరక్తప్రదరములు, శుక్లశబ్దము, ప్రమేహవ్యాధులు మొదలగు వానియందియ్యవలయును ప్రతిదిసము తమఃపాకులతో నుపయోగించినయెడల అజీర్ణములను, దగ్గును దరికి చేరనిచ్చును. చూగకొక, అసలుపగడములే భస్మ చేయుబడినవి. మోతాదు $\frac{1}{8}$ మొ॥ $\frac{1}{4}$ చి॥ వరకు.

తు 1కి రు 2-0-0.

—* 180 తారమాక్షిక భస్మ *—

దీనిని (1) తేనెతో అజీర్ణము, పొండుపు, నంజు, గుండెవ్యాధులు, (2) వెన్నతో శుక్లశబ్దము, ప్రమేహములు, దగ్గు, ఆయాసము, క్షయ, రక్తార్థస్సు, మొదలగు వ్యాధులయందు నుపయోగించవలెను. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు.

తు 1కి రు 10-0.

—* 181 శుక్తభస్మ *—

దీనిని (1) తేనెతో దగ్గు, ఆయాసము, శ్లేష్మప్రకోపము, అజీర్ణము, కూల, పరిణామకూల, గుండెవ్యాధులు, అగ్నిమాంద్యము మొదలగువానియందు నుపయోగించవలయును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు.

తు 1కి రు 0-6-0.

—* 182 మూత్యపుచూరు భస్మ *—

ఇది (1) లవంగాలు, మిరియాలు, వీనియొక్క రెట్టింపుచూర్ణముతో దగ్గు, ఆయాసము, క్షయ, అజీర్ణము, అగ్నిమాంద్యము (2) పంచదారతో ప్రమేహవ్యాధులు, శుక్లశబ్దము, సెగవ్యాధి మొదలగువానిని నశింపజేయును. ప్రతిదిసము తమల పాకులతో నుపయోగించుచుండినయెడల క్షయ, అజీర్ణము మొదలగు వ్యాధులను దరికి చేరనిచ్చును. మోతాదు $\frac{1}{8}$ మొ॥ $\frac{1}{4}$ చి॥ వరకు.

తు 1కి 20-0-0

—* 183 తాలక సింహారము *—

దీనిని (1) తేనెతో నుపయోగించినయెడల శ్లేష్మవ్యాధులు, క్షయ, దగ్గు, ఆయాసము, కుష్ఠములు, చర్మవ్యాధులు, సనాయివ్యాధులు, మొదలగునవి వెంటనే హరించును. మోతాదు 1 మొ॥ 2 యవలు వరకు.

తు 1కి రు 2-0-0.

—* 184 ఇంగిలీకసింహారము *—

దీనిని (1) తమలపాకుల రసముతో చంటిపిల్లలకు కలుగు దగ్గు, జలుము, ఆయాసము, క్షయము, శ్లేష్మప్రకోపము (2) తేనెతో గాని చనుపాలతోగాని, చం

టిపిల్లలకు శరీర మెల్లప్పుడు వేడిగనుండుట, చిక్కిపోవుట, మొదలగువ్యాధులు, (3) తేనెతో పెద్దవారలకు కాళ్ళుచేతులు మంటలు ఉడుకువ్యాధులు మొదలగువాని యందియ్యవలయును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ|| $\frac{1}{2}$ చి|| వరకు. తు 1కి రు 1-0-0

—* 185 రాతినారభస్మ *—

దీని (1) పంచదారతో నుపయోగించినయెడల మాత్రకృచ్ఛము, సెగ వ్యాధులు, శుక్లనష్టము మొదలగు వేడివలన కలిగినవ్యాధులను వెంటనే హరించుచేయును. స్వీరలో పనిచేయును. మోతాదు $\frac{1}{2}$ మొ|| చి|| వరకు. తు 1కి రు 0-6-0.

—* 186 సూరేకారభస్మ *—

దీని (1) పంచదార లేక నెయ్యి లేక ఇటితో నిచ్చినయెడల మాత్రకృచ్ఛము, మాత్రనాళమందలి మంట, సెగవ్యాధులు, మాత్రముబంధించుట, మాత్రము బొట్టుబొట్టుగ వచ్చుట మొదలగువ్యాధులు వెంటనే నశించును. అతిత్వరలో పనిచేయును. మోతాదు $\frac{1}{2}$ మొ|| 1 చి|| వరకు. తు 1కి రు 0-6-0

—* 187 స్ఫటిక [వటిక] భస్మ *—

దీని (1) వెన్నతో గాని కలుబందరసముతో గాని నుపయోగించిన యెడల సెగవ్యాధులు, శుక్లనష్టము, నోటిపూత, ప్రదరవ్యాధులు, ప్రమేహములు మొదలగు నవి వెంటనే హరించును. మోతాదు $\frac{1}{2}$ మొ|| 1 చి|| వరకు. తు 1కి రు 0-6-0.

—* 188 త్రికాతచూర్ణము *—

దీని (1) తేనెతో సేవించినయెడల నోటిపూత, గుండెలలో మంట, ఉడుకు, తాగుజ్వరములు, (2) వెన్నతో సేవించినయెడల మేహవ్యాధులు, శుక్లనష్టము, శుక్లముపలచనగానుండుట, నీరసము, ప్రదరవ్యాధులు, ఉడుకుజ్వరములు. మొదలగునవి వెంటనే హరించును. మోతాదు $\frac{1}{16}$ మొ|| $\frac{1}{8}$ తు|| వరకు. పా 1కి రు 6-0-0.

—* 189 త్రికటుచూర్ణము *—

దీని (1) ఉడుకు రళ్ళతో సేవించినయెడల అజీర్ణము, కడుపుబ్బరము, ప్రేగులరచుట, అగ్నిమాంద్యము, వాతవ్యాధులు, కూలలు, పులి ప్రేమపులు మొదలగు నవి (2) తేనెతో సేవించినచో జ్వరములు, శ్లేష్మము, జలుబు, అయాసము, మొదలగునవి వెంటనే నశించును. మోతాదు $\frac{1}{12}$ మొ|| $\frac{1}{6}$ తు|| వరకు. పా 1కి రు 4-0-0.

—* 190 చాతుర్జాతచూర్ణము *—

దీని (1) పంచదారతో నుపయోగించినయెడల మేహవ్యాధులు, ఉడుకు వ్యాధులు, నోటిపూత, శుక్లనష్టము, సెగవ్యాధులు, ప్రదరవ్యాధులు, మాత్రకృచ్ఛము, సహమేహమువల్ల జీర్ణించినవ్యాధులు, అరచి, దగ్గు, క్వాస మొదలగునవి నశించును. మోతాదు $\frac{1}{12}$ మొ|| $\frac{1}{6}$ తు|| వరకు. పా 1కి రు 5-0-0.

—* 191 స్థాలీచూర్ణము *—

దీని (1) ఉడుకురళ్ళతో సేవించినయెడల నులబంధము, శోథ, అయాసము,

అగ్నిమాండ్యము, ఆజీర్ణము, కడుపుబ్బరము, క్రేగులరచుట, కడుపుపెరుగుట మొదలగునవి వారించును. మోతాదు $\frac{1}{12}$ మొ॥ $\frac{1}{8}$ తు॥ వరకు. పా 1కి రు 4-0-0.

—* 192 గోక్షురాదిచూర్ణము. *—

దీనిని (1) పంచదారతో నేవించినయెడల సెగవ్యాధులు, మూత్రనాళమందు మంట, మూత్రకృచ్ఛము, మూత్రాఘాతము, చిగురు, పోటు మొదలగు మూత్రవ్యాధులు వెంటనే నశించును. మోతాదు $\frac{1}{12}$ మొ॥ $\frac{1}{8}$ తు॥ వరకు. పా 1కి రు 3-0-0.

—* 193 అగ్నిముఖచూర్ణము *—

దీనిని (1) మద్యముతో పుచ్చకొనినయెడల ఆజీర్ణము, కడుపుబ్బరము, క్రేగులరచుట, అగ్నిమాండ్యము, కూల మొదలగునవియు, (2) వేడినీటితో నేవించినయెడల శరీరపీడ, విషవ్యాధులు, మూలవ్యాధి, ఉదరము, గుల్మము మొదలగునవియు వారించును. మోతాదు $\frac{1}{12}$ మొ॥ $\frac{1}{8}$ తు॥ వరకు. పా 1కి రు 3-0-0.

—* 194 స్ఫటికాదిచూర్ణము *—

దీనిని (1) తేనెతోగాని, కేవలముగాని పండ్లపేరుద్దినయెడల చిగుళ్లుపుట్టుట, చీముకారుట, రక్తము స్రవించుట, దంతములపోటు, దంతములు కదలుట, మొదలగునవి నశించును. (2) వైశచల్లనతో దుర్మాంసములను కోసి వ్రణములను మాన్పును. (3) నేతితోకల్పి పూసినయెడల నోటిపూత మానునది. (4) తేనెతోకల్పి కొండనాలుకకు పట్టించినయెడల కొండనాలుక తగ్గిపోవును. దీనిని ప్రతిదినము పండ్లపొడిగ నుపయోగింపవచ్చును. మోతాదు అషురమైనంత. పా 1కి రు 3-0-0.

—* 195 తాంబూలవటి *—

దీనిని (1) ప్రతిదినము తాంబూలముతో నుపయోగించుచుండెనయెడల ఆరుచి, నోరు అసహ్యముగనుండుట, ఆజీర్ణము, మలబంధము, దగ్గు మొదలగునవి నశించును. మంచి నువాసనను గలిగియుండును. మోతాదు 1 మొ॥ 2 మా॥ వరకు. మా॥ 50 కి రు 0-12-0.

—* 196 గోక్షురాదిగుగ్గులు *—

దీనిని (1) కొండపిండి కషాయముతోగాని, నీటితోగాని, యుపయోగించినయెడల మూత్రకృచ్ఛము, శుక్లశవ్తము, సెగవ్యాధులు, లింగమండలివ్రణము, మొదలగునవి నశించును. మోతాదు 1 మొ॥ 2 మా॥ వరకు. మా॥ 50 కి రు 1-0-0.

—* 197 కైశోర గుగ్గులు *—

దీనిని (1) నుగంధిపాల కషాయముతోగాని, నీటితోగాని యుపయోగించినయెడల వాతరక్తము, వాతశోణితము, వాతవ్యాధులు, జీర్ణించిన సవాయివ్యాధులు, సెగవ్యాధులు, కుష్టములు, భగందరము, అర్చన్లు, మేహపిటికలు, వ్రణములు, మొదలగునవి వెంటనే నశించును. మోతాదు 1 మొ॥ 2 మా॥ వరకు. మా॥ 50 కి రు 0-12-0.

—* 198 త్రిఫలా గుగ్గులు *—

ఇది (1) కుంకగడ్డల కషాయముతో భగందరము, వ్రణములు, నోటిపూత, శత్రువ్యాధులు, (2) నుగంధిపాల కషాయముతో ప్రవేహములు, శుక్లశవ్తములు, కుష్టములు,

అనువాదము, ప్రదర వ్యాధులు, బొల్లి, సెగ వ్యాధులు, మొదలగు వానిని నశింప చేయును.
మోతాదు 1 మొ॥ 2 మా॥ వరకు. మా 50 కి రు 0-12-0.

—* 199 ఇచ్చాభేది *—

దీని (1) రాత్రిపగిందున వచ్చుడు ఒక మాత్రము మింగినచో ఉదయముననే సుఖపరచనము అవును (2) ఉదయమున మూడు, లేక నాలుగు మాత్రలు మింగి కొద్ది వేడినీళ్ళను త్రాగినయెడల అయిదు, లేక ఆరు విరేచనములు సుఖముగా అవును. దీని వేడినీటితో నుపయోగించినయెడల గుల్మము, ఉదర వ్యాధులు, స్త్రీహ వ్యాధులు, యకృత్ వ్యాధులు, మలబంధము, కడుపుబ్బరము, మూలవ్యాధి, పైత్యవ్యాధులు, జీర్ణము మొదలగునవి వెంటనే హరించును. ఇంక నేనాళములు కలిసినను, దుర్బలములను కలిగింపకయే పనిచేయును.

మోతాదు 1 మొదలు 4 మా॥ వరకు.

మా 50 కి రు 0-12-0.

—* 200 శంఖపిటి *—

దీని (1) వేడినీటితో నుపయోగించినయెడల సమస్తమగు అజీర్ణములు, గుల్మము, కూల, నంజా, కడుపుబ్బరము, ప్రేగులగచట, పరిణామకూల, జ్వరము, ఉదరము, మాత్రకృచ్ఛము, వాతరక్తిము, కఫవ్యాధులు, మూలవ్యాధి మొదలగు వ్యాధులు అగ్నిచే దూదవలె వెంటనే నశించును. (2) వాము మొదలగు అనుపానములతో కూడ వాడవచ్చును. మోతాదు 1 మొ॥ 2 మా॥ వరకు. మా 50 కి రు 0-12-0.

—* 201 కిరారా తారిష్టము *—

దీని $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ ఔస్సువరకు సమానము లేక రెట్టింపునీటితో కలిపి యిచ్చినయెడల పురాణజ్వరములు, జీర్ణజ్వరములు, చలిజ్వరములు, క్షేష్ణజ్వరములు, అజీర్ణము, ధాతుగతజ్వరము, మలబంధము, చర్మవ్యాధులు, అరుచి, అగ్నిమాంద్యము మొదలగునవి వెంటనే హరించును. ఇది రక్తశుద్ధిని చేయును. పా 1 కి రు 1-4-0.

—* 202 జీర కాద్యష్టము *—

దీని $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ ఔస్సువరకు రెట్టింపు నీటితో కలిపి యిచ్చినయెడల నూతికా వ్యాధులు, గ్రహణీరోగము, అతిసారము, అరుచి, అగ్నిమాంద్యము, పైత్యవ్యాధులు, మొదలగునవి వెంటనే హరించును. పా 1 కి రు 3-0-0.

—* 203 పునర్న వారిష్టము *—

దీని $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ ఔస్సువరకు రెట్టింపునీటితో కలిపి సేవించినయెడల నంజా, పొండుపు, అజీర్ణము, గుండెవ్యాధులు, ఉదర వ్యాధులు, గుల్మము, స్త్రీహ వ్యాధులు, యకృత్ వ్యాధులు, దగ్గు, ఆయాసము, వాత వ్యాధులు, అతిసారము, జీర్ణజ్వరము, కామిష్ట ఇవి వెంటనే నశించును. పా 1 కి రు 1-4-0.

—* 204 భృంగరాజాసవము *—

దీని $\frac{1}{4}$ మొదలు $\frac{1}{2}$ ఔస్సువరకు రెట్టింపునీటితో కలిపి సేవించినయెడల

సాండువు, నంజ, జీర్ణజ్వరము, కామిర్లు, అజీర్ణము, దగ్గు, ఆయాసము, గుండెవ్యాధులు, కృశించుట, శుక్రము క్షీణించుట, ఇవిహరించును. పా 1 కి రు 1-4-0.

—* 205 కుమార్యాసవము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ|| $\frac{1}{2}$ బొన్నవరకు రెట్టింపు నీటిలోకలిపి నేవించినయెడల దగ్గు, క్షయ, ఆయాసము, హృద్రోగము, శుక్లవస్త్రము, సమస్తమగు ప్రమేహములు, సమస్తమగు సెగవ్యాధులు, సమస్తమగు ప్రదరములు, మూత్రకృచ్ఛము, రక్తపిత్తము మొదలగు వేడివలన కలిగిన వ్యాధులన్నియు నిశ్చయముగ హరించును. పా 1 కి 1-4-0.

—* 206 తక్కారీప్తము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ|| $\frac{1}{2}$ బొన్నవరకు సమానము లేక రెట్టింపు నీటిలోకలిపి నేవించినయెడల మూలవ్యాధి, అజీర్ణము, అగ్నిమాంద్యము, అరుచి మొదలగునవి వెంటనే నశించును. కఫవాతములకొనలోమ్యము కలుగును. జతరదీప్తియు, శరీరకాంతియు, గలుగును. దీనిని మేము ప్రత్యేకమగు మార్పుతో తయారుచేస్తామి. పా 1 కి 1-4-0.

—* 207 దశమూలారిప్తము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ|| $\frac{1}{2}$ బొన్నవరకు సమానము లేక రెట్టింపు నీటిలోకలిపి నేవించినయెడల పక్షవాతము మొదలగు సమస్త వాతవ్యాధులు, సూతికావాతములు, క్షయ, దగ్గు, ఆయాసము, అగ్నిమాంద్యము, అజీర్ణము, భాతుక్షయ, అరుచి, కూల, మొదలగువ్యాధులు వెంటనే నశించును. నరములకు బలమును, శుక్రవృద్ధిని, సంభాసమును, కలిగించును ఇందు కస్తూరి కలయును. పా 1 కి రు 1-4-0.

—* 208 ఉశీరాసవము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ|| $\frac{1}{2}$ బొన్నవరకు సమానము లేక రెట్టింపు నీటిలోకలిపి నేవించినయెడల రక్తపిత్తము వృష్ణములు, రక్తార్థన్ను, దప్పిక, తాపము, రక్తదోషములు, సమస్తమగు ప్రమేహములు, గుండెదడ, శుక్లవస్త్రము, శరీర మెల్లప్పుడు వెచ్చానుండుట మొదలగు వేడివలన కలిగిన వ్యాధులన్నియు వెంటనే నశించును. దీనిని వేసవికాలమందు నేవించినచో వేసవిభయముండనేరదు. పా 1 కి రు 1-4-0.

—* 209 ఖదిరారిప్తము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ|| $\frac{1}{2}$ బొన్నవరకు సమానము లేక రెట్టింపు నీటిలోకలిపి నేవించినయెడల సమస్తమగు వృష్ణములు, దగ్గు, గుండెవ్యాధులు, స్లిహవ్యాధులు, శ్లేష్మవ్యాధులు, చర్మవ్యాధులు, రక్తదోషములు, ఇవి హరించును. పా 1 కి రు 1-4-0.

—* 210 అజ్జనఘృతము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ|| $\frac{1}{2}$ తు|| వరకు ఆవుపాలతో నేవించినయెడల గుండెదడ, గుండెనొప్పి, గుండెకూల, గుండెబలహీనముగనుండుట మొదలగు సమస్తమగు గుండెవ్యాధులును నశించును. శరీరమునకు పుష్టికలుగును. బొ 4 కి రు 1-4-0.

—* 211 అశ్వగంధఘృతము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ|| $\frac{1}{2}$ తు|| వరకు ఆవుపాలతో నేవించినయెడల శరీరమునకు అమితమగు పుష్టికలుగును. శుక్రము తక్కువగనున్నవారలకు మిక్కిలి శ్రేష్టమైనది. భాతు

క్షయ, క్షయ, ఉరఃక్షతము, సంధ్యాత్వము, వీనిని నశింపజేయును. ఔ 4కి రు 1-8-0.

—* 212 కేతకీతైలము *—

దీనిని పైసరుద్దినచో మేహవాతనొప్పులు, అర్దితవాతము, ఆమవాతము, ధనుర్వాతము, అపబాహుకవాతము, తిమిరవాతము, సర్వాంగవాతము, మొదలగునవి వెంటనే హరించును. వాతహరములలో శ్రేష్టమైనది. ఔ 4కి రు 1-0-0.

—* 213 హింగుత్రిగుణతైలము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ|| 1తు|| వరకు వేడిపిటితో కూడ నేవించినయెడల నుఖపిశేచన మగుచు గుల్మములు, ఉదరవ్యాధి, అంత్రవృద్ధి, క్షయ, కూల, శ్లేష్మవ్యాధులు, వాతవ్యాధులు, నశించును. పసిపిల్లలకు సమస్తవ్యాధులందు పనిచేయును. చెవిలో వేసినయెడల కర్ణవ్యాధులన్నియు హరించును. ఆముదముతో తయారు చేయబడినది. ఔ 4కి రు 1-0-0.

—* 214 ఛాగమాషతైలము *—

దీనిని ఉపయోగించినయెడల, పక్షవాతము, అర్దితవాతము, అపబాహుకము, చెముడు, తిమిరము, కంపవాతము, మన్యాస్తంభము, చెక్కిళ్ళుపట్టుకొనుట, పంగువాతము, చెవిలో పోటు మొదలగునవి హరించును. దీనిని త్రాగుట, వస్త్రీకర్మ, అభ్యంగనము, నగ్యము, చెవిలో వేయుట, కంటిలో వేయుట, మొదలగునవి నశింపయోగించవచ్చునని శాస్త్రమందు చెప్పబడినది. ఔ 4కి రు 1-4-0.

—* 215 భృంగరాజతైలము *—

దీనిని శిరస్సుయందు మర్దించినయెడల వెంట్రుకలు పూడిపోవుట, వెంట్రుకలు తెల్లబడుట, వెంట్రుకలు పెరుగకుండుట, వెంట్రుకలు పెరుగునకుండుట, బట్టతల, కర్ణవ్యాధులు, నేత్రవ్యాధులు, మొదలగునవి నశించును. వెంట్రుకలను లగని గ్రహకాశించుచు వచ్చువలె నధికముగ పెరుగునట్లు చేయును. ఔ 4కి రు 1-0-0.

—* 216 నిర్గుండ్యాది తైలము *—

దీనిని చెవులో వేసినయెడల చెముడు, చెవులయందు ధ్వని, బాధ, క్రిములు, చీము, మొదలగునవి నశించును. పైసపూసినచో వాతవ్యాధులన్నియు కూడ హరించును. వాతములను హరించుటలో శ్రేష్టమైనది. ఔ 4కి రు 1-0-0.

—* 217 నారసింహ శతమూలికాది లేహము *—

దీనిని $\frac{1}{2}$ తు|| మొ|| $\frac{1}{2}$ తు|| వరకు అవుపాలతో నేవించి హితమైన ఆహారమును భుజింపుచుండినచో ముసలివాడు కూడ యవ్వనవంతుడగును. అధికమగు శుక్రవృద్ధియు సంభోగకాంక్షయు కలుగును. శుక్రము పలుచగనుండుట, శీఘ్రస్కలనము, శుక్లనప్తము, బలహీనత, నడుమునొప్పులు, నశించును. అధికమగు బలమును, శరీర కాంతియు కలుగును. మరియు జీర్ణించిన సవాయివ్యాధులను, సమస్తకుష్ఠములను, చర్మవ్యాధులను, రక్తదోషములను, వాతవ్యాధులను, సమస్తమగు మేహవ్యాధులను, క్షయను, కాసశ్వాసలను హరించును. మిక్కిలి శ్రేష్టమైనది. పా 1కి రు 5-0-0.

—* 218 పంచతి క్తపానకము *—

దీనిని $\frac{1}{2}$ మొ॥ $1\frac{1}{4}$ తు॥ వరకు 2-3 తులముల నీటిలో కలిపి నేవించినయెడల పురాణజ్వరములు, జీర్ణజ్వరములు, విషజ్వరములు, శీతపైత్య (చలి) జ్వరములు, యకృద్వా్యాధులు, స్త్రీహవ్యాధులు, స్ఫోటకము, అరుచి, అగ్నిమాంద్యము, నోటిపూత, ప్లేగు, మొదలగు వ్యాధులను నశింపజేయును. మరియు శరీరమెల్లపుడు వెచ్చగనుండుట, నవాయివ్యాధులు జీర్ణించుటవల్ల కలిగినవ్యాధులు, చేతులు నల్లగనుండుట, చిడుము, దురద, కామిష్ట, మలబంధము, అజీర్ణము, చర్మవ్యాధులు, రక్తిదోషములు, బలహీనత, శరీరతాపము, వీనిని కూడ హరింపజేయును. ఔ 4 కి రు 0-12-0.

—* 219 జంబీరాది పానకము *—

దీనిని $\frac{1}{2}$ మొ॥ $1\frac{1}{4}$ తు॥ వరకు 2-3 తులములనీటిలో కలిపి నేవించినయెడల సమస్తమగు పైత్యవ్యాధులు, అగ్నిమాంద్యము, అరుచి, నోటిపూత, అజీర్ణము, నోటనీళ్ళూరుట, కడుపుబ్బరము, పుల్లనిత్రేణువులు, తలతిరుగుట, వాంతి, వేడిమి, దద్దురు, తాపము, దప్పిక, రక్తిదోషములు, యకృద్వా్యాధులు, కామిష్ట, వికారముగనుండుట, మొదలగు వ్యాధులు వెంటనే హరించును. ఇది గర్భిణీస్త్రీలకుకలుగు ఆయాలక్షణములను పైవ్యాధులను పోగొట్టుటయేగాక సుఖప్రసవమును ఆరోగ్యంతానమును కూడ కలిగించును. మిక్కిలి శ్రేష్టమయినది. ఔ 4 కి రు 0-12-0.

—* 220 శంఖద్రావకము *—

దీనిని 5 మొదలు 8 చుక్కలువరకు ఆయాద్రావకములలోగాని, వాము మొదలగు వాటికషాయములలోగాని నీటిలోగాని కలిపి నేవించినయెడల కూల, అజీర్ణము, కడుపుబ్బరము, స్త్రీహాభివృద్ధి, యకృత్ వ్యాధులు, పరిణామకూల, ప్రేగులరచుట, మొదలగు నవి హరించును. ప్రైసపూసినయెడల తామరను, తేలు పాము యెలుక మొదలగు వాటివిషమును కూడ హరించును. ఔ 1 కి రు 1-0-0.

—* 221 కర్పూరాదివటి *—

వీనిని కాచి చల్లారిన నీటితోగాని, వాము మొదలగు వానిరసముతోగాని ఉపయోగించినయెడల అతిసారము, గ్రహణి, అజీర్ణము, జలుబు, గురక మొదలగు నవి వెంటనే నశించును. కలకాయండు ప్రధానముగ నుపయోగింపవచ్చును. కోరింతదగ్గులమీదకూడ చాల బాగుగ పనిచేయును. మోతాదు 1, 2 మాత్రలు. మా 50 కి రు 1-0-0.

—* 222 పంచవక్త్రసము *—

ఈ మాత్రలను (1) జిల్లేడువేళ్ళు, త్రికటుకములు వీనియొక్క కషాయముతో సన్నిపాతజ్వరములు, దోషజ్వరములు, శీతజ్వరములు (2) తేనెతో దగ్గు, ఆయాసము కఫకోగములు (3) అల్లపురసముతో అజీర్ణములు, అగ్నిమాంద్యము మొదలగువాని యందియ్యవలెను. మోతాదు 1, 2 మాత్రలు. మా 50 కి రు 0-12-0.

—* 223 మాణిక్యరసము *—

దీనియొక్క మోతాదు గుణములు మొదలగువానికి సం 183 తాళిగిండియారమును చూడుము. దీనికిని దానికిని విశేషభేదములేదు. తు 1 కి రు 1-8-0.

—* 224 గోమూత్రశిలాజతు *—

దీనిని ఆవుపాలతోగాని ఆయాకషాయములతోగాని లేనతోగాని నేవించిన యెడల శుక్లశస్త్రము, మధుమేహము, అతిమాత్రము, పాండువు, ఆజీర్ణము, ప్రదర వ్యాధులు, వాతవ్యాధులు, క్షేష్ణవ్యాధులు, దీనిని నశింపజేయును. వీర్యవృద్ధిని చేయును. ముసలితనమును వ్యాధులను నశింపజేయును. సమస్తమగు వ్యాధులు దీనిచే నశించుననియు, దీనిని నేపించునప్పుడు శేడిచేయు వస్తువులను తినకూడదనియు, శాస్త్రమందు చెప్పబడినది. మోతాదు 1 చి|| మొ|| 1/2 చి|| వరకు. తు 1 కి రు 3-0-0.

—* 225 నారీకేశాలజనము. *—

దీనిని కొద్దిగ కంటియం దుపయోగించిన యెడల నిశ్చుకగుట, పుడికట్టుట, ఎరువులు, మంటలు, సరిగ కనబడకుండుట, మొదలగునవి నశించును. నీ 1 కి రు 1-8-0.

—* 226 అమృతభల్లాతకీ *—

దీనిని 1/2 మొ|| 1/2 తు|| వరకు తిప్పతిగ కషాయముతో నేవించినయెడల సమస్త మగు వృష్టిమాలు, చర్మవ్యాధులు, రక్తదోషములు, వ్రణములు, వెంట్రుకలు, నెర యుట, ఆర్శస్సు, భగదరము, బొల్లి, జీర్ణించిన సవాయివ్యాధులు మొదలగునవి వెంటనే హరించును. తినఁడిన చెవులు వేళ్ళు ముక్కు కలిగినట్టియు, క్రిములతో కూడినట్టియు, చికిత్సాఫలమునుపొందనట్టియు, వృష్టితోగి దీనినేవనచే, ఎండినవృక్షము వన్నముచే క్రమముగ చిగిర్చి ప్రకాశించునీతి ప్రకాశించును. శీ 1 కి రు 2-0-0.

—* 227 భావనజీలకర్ర *—

దీనిని నుమారు పావుతులము చొప్పున నోటిలోనుంచుకొని చప్పలించిన యెడల సమస్తమగు వైర్యవ్యాధులు, ఆజీర్ణము, అగ్నిమాంద్యము, రుతిరుగుట, నోట నీరూరుట, ఆరుచి, గ్రహణి, ప్రైదద్దులు, గురద, వాంతి, మలబంధము, వికార ముగ నుండుట, ఎక్కిళ్ళు మొదలగునవి వెంటనే హరించును. శీ 1 కి రు 1-8-0.

—* 228 భావనశుంఠి *—

దీనిని నుమారు పావుతులముచొప్పున నోటిలోనుంచుకొని చప్పలించిన యెడల ఆజీర్ణము, కడుపుబ్బరము, శ్రేణువులు, కడుపునొప్పి, ఆరుచి, సమస్తమగు వైర్యవ్యాధులు, ప్రేగులరచుట, మలబంధము, అతిసారము, రుతిరుగుట, నోట నీరూరుట, మొదలగునవి వెంటనే హరించును. శీ 1 కి రు 1-4-0.

—* 229 భాండవము *—

దీనిని 1/2 మొ|| 1 చి|| వరకు చనుపాలతోగాని, ఆముదముతోగాని, రమలపొకు రసముతోగాని, నుపయోగించినయెడల చంటిపిల్లలకుకలుగు ఆజీర్ణము, కడుపుబ్బరము, మలబంధము, వాంతులు, జలుబు, క్షేష్ణ మెదురుకొనట, దగ్గు, ఆయాసము, దొక్కలెగరవేయుట మొదలగునవి వెంటనే నశించును. 1 మొ|| 2 చి|| వరకు కొంత చూర్ణము మొదలగువానితో మాటువగ్గి పెద్దవారిల నుపయోగించినయెడల సమస్త మగు వాతవ్యాధులు, అర్ధశివానము, చచ్చువారము, కీళ్ళనొప్పులు, ఆజీర్ణము, అతిసారము, కూల, మేహవారనొప్పులు, జీర్ణించిన సవామేహములు మొదలగు నవి హరించును. కలరాయఁడుకూడ నుపయోగించవచ్చును. తు 1 కి రు 5-0-0.

—* 230 యవాన్యర్కము *—

దీనిని 1 మొ॥ 1 జాన్యవరకు సమానమగు నీటిలో కలిపి నేవించినయెడల మేహవ్యాధులు, అగ్నిమాండ్యము, నోటిపూత, శుక్లవర్ణము, రక్తవోషములు, పిరములు, కడుగు, తాపము, దప్పిక మొదలగునవిఁ జెందును. జా 24 కి రు 0-12-0

—* 231 సుధూచ్ఛిష్టాదిలేపము *—

దీనిని కొబ్బరినూనెలో కలిపి పూసినయెడల దురద, పుండ్లు, కాయపుపుండ్లు, చిడుము, గర్భి, శిరస్సనందు పుండ్లు, శరీరముత్రేలుట, కాళ్ళపగుళ్ళు, మొదలగునవి నశించును. సవాయిపుండ్లగుఁగాడి నుపయోగింపవచ్చును. గుడ్డుకుపూసి పట్టిలుగ వేసినచో వ్రణములు నశించును. నోటికిని కంటికినెఱిగి నెఱుఁగ వ్రమాదములేదు. కావున పసిపిల్లలకుకూడ పైవ్యాధులయందు నిర్భయము గానుకయోగి చేవచ్చును. నీ 1 కి రు 0-8-0.

—* 232 తామ్రలోహానిసాయనము *—

దీనిని (1) గంటభారంగి, పిప్పళ్ళు, లవంగాలు, మోడి వీనియొక్క కషాయముతో శ్లేష్మసంబంధమగు దగ్గు, ఆయాసము, తుయ, శ్లేష్మవ్యాధులు, శ్లేష్మప్రకోపము (2) రెట్టింపు ఫిరంగిచెక్క చూర్ణముతో పుష్టములు, చర్మవ్యాధులు, వాతవ్యాధులు, (3) గోవు, మిరియాలు, ఉత్తరణివేళ్ళు వీనియొక్క కషాయముతో అజీర్ణము, శూల, కడుపుబ్బరము, (4) తేనెతో పొండుపు, కొమ్మి, నంజా, తిమ్మి, ఉదరము, వీనియందియ్యవలయును. మోతాదు 1 మొ॥ 1 చి॥ వరకు. ఈ 1 కి రు 4-0-0.

—* 233 రజతమేహనంగరాజీయము *—

దీనిని (1) ద్రాక్షపండ్ల రసముతో మేహవ్యాధులు, నోటిపూత, పైత్యవ్యాధులు, (2) వెన్నతో శుక్లవర్ణము, శీఘ్రస్థలసము, శుక్రముపతచగనుండుట, నడుమునొప్పులు, కాళ్ళుటగుట, దగ్గు, బలహీన, శ్వేతరక్తప్రవరములు, (3) కలుబందగుజ్జతో సెగవ్యాధులు, మాత్ర వాళిమందలి మంట, వీనియందియ్యవలయును. ఇందు వంగమున వెండియుకూడ ప్రధానముగ కలియుటచే మేహవ్యాధులయంద మోఘముగా పనిచేయును. మోతాదు 1 మొ॥ 1 చి॥ వరకు. ఈ 1 కి రు 5-0-0.

✱ 234 మహాకామసంజీవనీరసము ✱—

ఈమగ్గుడు అమోఘముగా పనిచేయునది అనేకమంది అనేక విధములుగ పొగడియున్నారు. ఈయోగమును మేము అనేక వ్యయప్రయాసలకు లోనై సంపాదించి అందరికి తెలియునట్లు ప్రచురించితిమి. మాన్నేహితులనేకమంది యొక్క ప్రోత్సాహముచే మేముస్వయముగ బహుశ్రద్ధగ దీనిని తయారుచేసితిమి. ఇందుచెప్పబడిన గుణములనన్నిటికిని అమోఘముగా పనిచేయుచున్నది. జాజికాయలు, జాపత్రి, చందనంపొట్టు, లవంగాలు, ఏలక్కాయలు, పిప్పళ్ళు, వీనిని సమభాగములుగ గ్రహించి చూర్ణముచేసి, మాత్రమ 3 రెట్లు గ్రహించి, ఆచూర్ణముతో సమానమగు పంచదారను గ్రహించి యీరెండిటిని కలిపి అందుకొద్దిగ తేనెవేసిముద్దగచేసి దానిని మాత్రచుట్టునపొదిగి అరటిపండ్ల ముక్కయందుంచి రాత్రిపనుండునప్పుడు పుచ్చుకొనవలెను. ఈవిధానమంతయు సందర్భము కానియెడల వీలుఅయినంతవరకు పుచ్చుకొనవలెను.

చేయవలెను. లేదా వట్టిమాత్రను వేనుకొని కొద్దిగ ఆవుపాలుత్రాగవలెను. ఆవుపాలుకూడ సందర్భముకొనియెడల చన్నిటినే కొద్దిగ త్రాగవలెను. దీనిసేవనచే గుర్రపుదండమువలె నివారింపశక్యముగాని దండము (అంగము) కలవాడై మస్మికోద్రేకముతో మదించి న గొప్ప ఏనుగువలె ఎల్లప్పుడును మహాగాఢమైన రతినిచేయుటయందు సామర్థ్యము కలవాడై మూడుబాములలో నూర్గురు స్త్రీలను రమించి జయించును. పంచదాగవేయబడిన పాలను తక్కుగత్రాగవలయును. పచ్చకర్పూరముతో కూడిన తాంబూలము నెల్లప్పుడు సేవించవలయును. ఈయావధమువృద్ధునకుకూడ వీర్యస్తంభనము చేయును. నిమ్మకాయరసమునుగాని పుల్లనిపండ్లయొక్క రసమునుగాని నోటియందుంచుకొనినచో క్షణకాలములో నీమందు యొక్క ఉద్రేకమునశించును. మరియు దీనిని రాజౌషధముగ అనగా సందర్భముసారముగ కొంతకాలము సేవించినయెడల లింగముకృశించుట, నపుంసకత్వము, లింగదోషములు, నడుమునొప్పి, శుక్రదోషములు, ఇరువదిప్రమేహములు, ఏకాదశక్షయములు, అగ్నిమాంద్యము, గ్రహణీవ్యాధులు, అజీర్ణము, దగ్గు, అతిమాత్రము, మధుమేహము, శ్వేతప్రదరము, రక్తప్రదరము, బలహీనత మొదలగునవి నశించును. దీనిని బహుభాగరూకత గలవాడై సమస్తవ్యాధులయందును ప్రయోగింపవలయును. మోతాదు 1 మొదలు 2 మాళి వరకు. తు 1కి రు 16-0-0

—* 235 కఫచింతామణి.*—

దీనిని (1) నల్లేరురసముతో కఫమెరుక్కొని ప్రాణాపాయ సితియందుండుట, దగ్గు, గురక, ఆయాసము, కఫముఅడ్డుపడుట, క్షయ, శ్లేష్మవ్యాధులు, (2) మోడిరసముతో వాతవ్యాధులు, (3) తమలపానీయరసము మొదలగువానితో చంటిపిల్లలకు కలుగు శ్లేష్మవ్యాధులు మొదలగువానియందు ఔషధవలయును. చక్కని వేడిమిని వెంటనే కలిగించును. మోతాదు $\frac{1}{8}$ మొ|| $\frac{1}{4}$ చి||వరకు. తు 1కి రు 10-0-0

—* 236 పాషాణవాతరాక్షసము *—

ఇది (1) అల్లపురసముతో పదమూడు సన్ని పాతములు, దోషజ్వరములు, శీతపైత్యజ్వరములు, (2) నల్లఉప్పిచెక్కరసముతో నూతికాజ్వరములు, నూతికావాతములు (3) నేలగొలిమిడివేళ్ళరసముతో అర్ధితవాతము, పక్షవాతము, సర్వాంగవాతము, చర్మవాతము, కంపవాతము, మొదలగువానిని వెంటనే నశింపచేయును. ఇందు ఉల్లిపాషాణముచేరుటచే పైవ్యాధులయందు చురుకుగ బహుచక్కగ చనిచేయుననివేరుగ వ్రాయనవసరములేదు. మోతాదు $\frac{1}{8}$ మొ|| $\frac{1}{4}$ చి||వరకు. తు 1కి రు 3-0-0.

—* 237 కృమిముద్గరగసము *—

దీనిని తేనెతో సేవించి వెంటనే తుంగగడ్డలు లేక వాము కషాయమును త్రాగినయెడల సమస్తమగు క్రిములును, క్రిములువలన కలిగినవ్యాధులును, అజీర్ణము మొదలగునవియు నశించును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ|| 1 చి||వరకు. తు 1కి రు 1-8-0.

—* 238 ప్రతాపలంకేశ్వరము *—

దీనిని (1) అల్లపురసముతో నూతికావాలములు, నూతికాజ్వరములు, (2) తిప్పతిగ, అల్లము, త్రిఫలములు వీనియొక్క కషాయము గుగ్గులు వీనితో వాతవ్యాధులు, శ్లేష్మవ్యాధులు, అర్చుస్సు, (3) శౌంఢిరసముతో సన్నిపాతజ్వరములు, కఠినజ్వరములు, గ్రహణి, అజీర్ణము, శ్లేష్మదగ్గు, ఆయాసము, అతిసారము వీనియందు య్యవలయును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ|| $\frac{1}{2}$ చి|| వరకు. తు 1కి రు 3-0-0.

—* 239 కంచుభస్మ. *—

దీనిని (1) కరక్కాయగంధముతోగాని లేనతోగాని యిచ్చినయెడల శ్లేష్మసంబంధముగు దగ్గు, ఆయాసము, త్వయ, శ్లేష్మప్రకోపము, వాతవ్యాధులు, అజీర్ణము మొదలగునవి హరించును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ|| $\frac{1}{2}$ చి|| వరకు. తు 1కి రు 3-0-0

—* 240 సారస్వతచూర్ణము (బృహత్). *—

దీనిని $\frac{1}{12}$ మొ|| $\frac{1}{6}$ తు|| వరకు లేనతోగాని నేతితోగాని నేవించినయెడల మంచి స్వరమును, మనోధైర్యమును, బుద్ధిశలతయు, కవనశక్తియు కలుగును. ఈ సారస్వతచూర్ణము బుద్ధిశలత లేనట్టియు, మనస్సు సరిగ లేనట్టియు ప్రజలయొక్క హితము కొరకు బ్రహ్మచే న్యయముగ చెప్పబడినది. పా 1కి రు 5-0-0.

—* 241 రోహితకారిష్టము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ|| $\frac{1}{2}$ జౌన్సువరకు శెట్టింపునటిలో కలిపి నేవించినయెడల సమస్తముగు ప్లేహవ్యాధులు, గుల్మము, ఉదరము, అష్టిలావ్యాధి, గ్రహణి, అర్చుస్సు, కామిష్ట, కుష్టము, నంజా, ఆహచి, మొదలగునవి నశించును. పా 1కి రు 1-8-0

—* 242 మహాభల్లాతక లేహము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ మొ|| $\frac{1}{2}$ తు|| వరకు తిప్పతిగ కషాయముతోగాని ఆవుపాలతోగాని నేవించినయెడల బాల్లి, సమస్తముగు కష్టములు, దురద, దద్దురు, జీర్ణించినసవాయి వ్యాధులు, సమస్తముగు చర్మవ్యాధులు, వ్రణములు, క్రిమివ్యాధులు, మూలవ్యాధి, దగ్గు, ఆయాసము, భగందరము, జీర్ణించిన నెగవ్యాధులు, వెంట్రుకలు నెరయుట, మొదలగునవి వెంటనే హరించును. పా 1కి రు 3-0-0.

—* 243 దదుహరతైలము (తామరతైలము) *—

దీనిని తామరగల ప్రదేశమందు పిడక మొదలగువానితో బాగుగా గోకిదూది చుట్టిన పుడక మొదలగువానితో పూసినయెడల తామర వెంటనే హరించును. మరియు చిడుము, గజ్జిపుండ్లు, దురద, చర్మవ్యాధులు మొదలగునవి కూడ వెంటనే హరించును. పైవ్యాధులను హరించుటలో అత్యుత్తమమైనదని స్వానుభవముచే చెప్పగలము. చాలదినములనుండి యున్న వ్యాధి కూడ నశించును. నీ 1కి రు 0-12-0.

—* 244 శృంగ [శృంగి] భస్మ *—

ఇది (1) లేనతో శ్లేష్మదగ్గు, ఆయాసము, గొంతుకలో వుండపెట్టినట్లుండుట, వాతవ్యాధులు, (2) నేతితో గుండెవ్యాధులు, కూల, పరిణామకూల, అజీర్ణము, గ్రహణి, అతిసారము, ఉదరము, (3) వెన్నతో ప్రదరవ్యాధులు, (4) పటి

క బెల్లపుచూర్ణముతో పొడిదగు వీరిని నశింపజేయును. కూలలుమీద బహుచక్క-
పనిచేయును. మోతాదు $\frac{1}{2}$ మొ॥ 1 చి॥ వరకు. తు 1 కి రు 0-8-0.

—* 245 అఘేనాదివటి *—

వీరిని రెండేసిమాత్రాలు చొ॥ ఉదయము సాయంకాలముదాచెనచెక్కరస
ముతోడను, మధ్యాహ్నము రాత్రియు చన్నీటితోడను కలిపియిచ్చి యెడల ఎట్టి ఉద్భృత
సితిలోనున్నను జిగట (బంక) విరేచనములుగాని, రక్తవిరేచనములుగాని వెంటనే
శమించును. ఒకరోజున కేమించిగుణముకలును. దీనిని సేవించినప్పుడు అన్నముమాని
బావలుతీనుకొనుట శ్రేష్టము ఇందు నల్లమందుకొద్దిగ కలియును. మా 50 కి రు 1-0-0

—* 246 త్రిఫలాఘృతము *—

దీనిని $\frac{1}{4}$ తు॥ మొ॥ $\frac{3}{4}$ తు॥ వరకు పంచదారతోగాని, పాలతోగాని
శేవలముగ గాని సేవించినయెడల నీళ్ళుకాకుట, ఎర్రగనుండుట, మండుట, పుసి
కట్టుట, వెంటునును మాడనివ్వకుండుట, మసకగనుండుట, పొరకమ్ముట మొదలగు
శ్లేత్రవ్యాధులన్నియు నశించును. శ్లేత్రవ్యాధులను నశింపజేయుటలో మిక్కిలి
శ్రేష్టమైనదని ఆయుర్వేదమందు స్పష్టముగ చెప్పబడినది. ప్రదరములు, రక్తదోష
ములు, నెట్టుకలునెరయుట, విసర్పమువీరినికూడ నశింపజేయును. బొ 4 కి రు 1-4-0

—* 247 సువర్ణ మేహవంగ రాజీయము. *—

దీనికి శేవల పేరుమాత్రమే గాదు. ఇందు బంగారము కలిసి నది. కొంత
మది కొరికపై దీనిని యాచుచేస్తేమి అమోఘముగ పనిచేయును. స్వర్ణవంగమునకు
గాని మేహవంగ రాజీయమునకుగాని రజతమేహ వంగ రాజీయమునకుగాని చెప్ప
బడిన అనుపానములతో ఆయా వ్యాధులయందు బహుచక్క-గ పనిచేయును. సువర్ణము
కలయుటచే వీర్యవృద్ధి, నరములపటుత్వము మొదలగువానినికూడ కలిగించును. మరియు
క్షయ, అతిమాత్రము మొదలగువానినికూడ నశింపజేయును. సువర్ణము కలిసి నమందు
లభి. చుట దుర్లభము. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు. తు 1 కి రు 12-0-0

—* 248 శ్లేష్మవిధ్వంసి. *—

దీనిని నేలములగ లేక అడ్డసాపు రసముతో నుపయోగించినయెడల దగ్గు,
ఆయాసము, క్షయ, కాసత్వాస, శ్లేష్మప్రకోపము మొదలగు శ్లేష్మవ్యాధులు వెం
టనే నశించును. మోతాదు $\frac{1}{4}$ మొ॥ చి॥ వరకు. తు 1 కి రు 2-0-0.

—* 249 ప్రదగారిరసము *—

దీనిని ఆఘోకపట్టకషాయముతో సేవించినయెడల శ్వేతప్రదరమును, రక్త
ప్రదరమును, వెంటనే నశించును. ఆఘోకపట్ట, తిప్పతీగ, కొడిశ పాలపట్ట, రసాం
జనము, తుంగగడ్డలు, ఎర్రచందనము వీరియొక్క-క షాయముతో సేవించినయె
డల రక్తసావము, జ్వరము, అతిమాత్రము, శ్వేతప్రదరములు, రక్తప్రదరములు
మొదలగునవి వెంటనే నశించును. మోతాదు 1-2 మాత్రలు. తు 1 కి రు 3-0-0.

—* 250 వ్యాధిహరణరసము. *—

దీనిని లేనతోగాని ఇంక అనుపానములతోగాని సేవించినయెడల కొరకు, ముఖ

శాసిత, మచ్చలు, పొక్కు-సవాయి మొదలగు సమస్త సవాయివ్యాధులను హరించును. సవాయివ్యాధులు జీర్ణించుటచే కలిగినదుష్టక్షణముల నన్నిటిని తీర్చివేయును. సవాయి వ్యాధిజీర్ణించుటచే కలిగిన నపుంసత్వమునకు అమోఘముగా పరిచేయును. ఇప్పటి కాలములో సంతానము కలుగపొందుటకుగాని కలిగినసంతానము వెంటనే నశించుటకుగాని, సవాయివ్యాధులే చాలవరకు కారణము. అట్టివ్యాధులను మొదలంట నశింపజేసి సంతానమును కలిగించుటయేగాక కలిగినసంతానము నశింపకుండకూడ చేయును. తమలపాపల రసముతో నుపయోగించినయెడల వాత శ్లేష్మవ్యాధులు, కూలలు, బాలురకుకలుగు శ్మేష్మజాతివ్యాధులు మొదలగువానినికూడ నశింపజేయును. ఈకాలమున దీనిని చాలామంది వాడవచ్చును.

మోతాదు : మొ॥ $\frac{1}{2}$ చి॥ వరకు.

కు 1 కి ను 4-0-0.

సూచన:—పైనవ్రాసిన యాషధములేకొక నింకను మానికొన్ని యాషధములు మావద్దకలవు. మిక్కిలి సరసమయిన ధరలకిచ్చెదము.

సూచన:—ఒక్కొక్కవ్యాధియొక్క లక్షణములను క్రమముగ ఎత్తుకొనుచు దేశకాలతత్వానులనుబట్టి ఒక్కొక్క లక్షణమునకే అనుపానములు వ్రాయబూనినచో వకమందునుగూర్చి వక పెద్దపుస్తకము వ్రాసినను చాలదు. కాస్తాభిపాయమునకు అంతములేదు. అందుచేతను, మా ఆయుర్వేదాషధ రత్నాకరముయొక్క ద్వితీయమద్రణములో అనుపానములయొక్క ఉద్దేశములు, నేనివాదకములు, మొదలగు ననేకసంగతులు విమర్శించి వ్రాసియుండుటచేతను ఇంతకంటే వ్రాయుట అనవసరమని తలంచి మార్గదర్శకముగ మాత్రము వ్రాస్తిమి.

జ్ఞప్తి—ఆంధ్రదేశమందలి ప్రసిద్ధప్రక్రియలన్నిటిని మేము గ్రంథముల రూపముగ వ్రాసినసంగతి అందరికిని తెలిసినసంగతియే. ఈకేట్లాగునందలి ప్రక్రియలన్నియు మామాడు గ్రంథములయందును కలవు. రసాషధములన్నియు ఆయుర్వేదాషధరత్నాకరమునందును అసవ్యరిష్టచూర్ణలేహఘృతతైలాదులన్నియు ఆంధ్రభైషజ్యరత్నావళియందును, భస్మలు తామ్రమైనము గంధకపుష్పము మొదలగునవన్నియు భస్మప్రకాశికయందును కలవు. కాన ఈమాడుపుస్తకములను చూచినచో మాకేట్లాగునందలి ప్రక్రియలన్నియు, మందుయందు కలయునస్తువులు ప్రక్రియావిధానము గుణములు మొదలగు వానితో లేటతెల్లముగ ప్రతివారికని తెలియగలవు. మరియు మేము క్రొత్తగ్రాసిన అనుభవదీపికను చూచినచో ఏనస్తువులు ఎప్పుడు ఎట్లు చేర్చినదియు ఏగంటలో మొదలుపెట్టి ఏగంటలో ఎట్లుచేసినదియు మొదలగు సంగతులు తెలియగలవు. కాన ప్రతి ఔషధమువద్దను పుస్తకముపేరు మొదలగుననింకను వివరముగ వ్రాయలేదు.

అనుపాన వివరములు.

1. కషాయమునకు చెప్పుబడిన ద్రవ్యములను మెత్తగ నలియకొట్టి సుమారు 5, 6 రెట్లు నీళ్ళనుపొసి నుమారు నాల్గవంతు మిగులునట్లుగ కాచవలెను. చల్లారిన

పిదప కావలసిన పరిమితిగ వడకట్టుకొనవలయును. మిగిలినది ఆవస్తువులతో ఆటలే యుంచవలయును. ప్రతిరోజు కషాయము యాగుచేసుకొనుచుండుట మంచిది. లేదా ఆ కషాయము మూడురోజులువరకు నుపయోగింపవచ్చును. అయిదురోజులు వరకుకూడ నుపయోగింపుట సామాన్యపక్షము. 3 లేక 5 రోజులు వ్రుమికునే కుడల ప్రతిరోజు వ్రుదయము ఒకసారి కొద్దిగ వెచ్చచేయుచుండవలయును. లేనిచో బూజా కట్టి చేడిపోవును. ఉదయము వెచ్చపెట్టిన కషాయమును మరల వెచ్చపెట్టవండగనే తాత్రి పరుండువరకు నుపయోగింపవచ్చును. అయిదురోజులు, అయినపిదప మరల త్రొత్తకషాయము పెట్టుకొనవలయును. కషాయము కొంచునప్పుడు పైన మూతపెట్ట కూడదు. ఇతరసమయములలో మూత తప్పకయుండవలయును. కషాయమును త్రొత్త వండలో పెట్టుకొనుట మంచిది. మోతాదు 3, 4, 5 రులములవరకు.

2. చూర్ణములు, మాత్రలు, భస్మములు, మేత్తగచేయబడిన రసావధములు మొదలగు వానిని నోటితో వేసుకొని మ్రింగి, పెంటనే కషాయము మొదలగు ద్రవానుపానమును త్రాగవచ్చును. లేదా దానిలో కలుపుకొని త్రాగవచ్చును.

3. ఆయారసములు వేసి ఆయామాత్రలు మొదలగునవి కట్టుకొనమని చెప్పినప్పుడు కొద్దిగరసమును పోయుచు అన్నియుకలసి మేత్తనగువరకుమర్దించి అసలుమందుయొక్క మోతాదుకు సరిపోవునట్లు మాత్రలు మొదలగువానిని చేసుకొనవలయును.

4. వసంతకుసుమాకరము మొదలగువానిని మాత్రలు చేయునపుడు చేతికి అంటుచున్నయెడల త్రిఫలాచూర్ణము మొదలగువాని చేతికి వూసుకొనవచ్చును.

5. క్రవ్యాది మొదలగువానిని మాత్రలుగచేసి నీసాలో వేసినప్పుడు కలసి ముద్దగ అగునవి తోచినచో అందు త్రికటుచూర్ణము మొదలగువానిని చల్లవలయును.

6. కషాయమువకు చెప్పబడిన ద్రవ్యమునకు పరిమితి చెప్పనియెడల, ఆకషాయమున్నిదినములకు నుపయోగింపదలచినో అదినములనుబట్టియు, వస్తుసముదాయమునుబట్టియు వక్కొకటి సుమారు 5-6 రులములచొప్పున గ్రహించవలయును.

7 వేడినీళ్ళు, పాలు, మొదలగు సామాన్యములనుపానములు చెప్పినప్పుడు గ్రుక్కడు వేడినీళ్ళు పావుశేరు లేక పావుశేరులో సగము ఆవుపాలు ఇట్లు యుక్తిబట్టి స్రాహింపవలయును.

8. ఈ మందు ఈ మోతాదులో వాడమని చెప్పినప్పుడు వ్యాధిస్వభావమును బట్టియు, మందుయొక్క స్వభావమునుబట్టియు రోజువారీ 2-3-4-5-6 నార్లు వాడవలెను.

9. మాత్రలు మొదలగు కొన్నిటికి ద్రవానుపానము చెప్పనియెడల కొద్దిగా వేడినీటినిగాని చల్లినీటినిగాని అనుపానముగా నుపయోగింపవచ్చును.

10. మేమువ్రాసిన అనుపానదినుసులలో కొన్ని దొరకనియెడల వానికసమానగుణముగల వస్తువులను చేర్చుకొనవలయును. లేదా ఆవస్తువులమాలి మిగతా వస్తువులను గ్రహింపవలయును. సరిగ గ్రహించుటయే శ్రేష్టము.

11. 2, 3, 4, వస్తువులు చెప్పి 2, 3 రెట్లు అని చెప్పినప్పుడు అన్నిటియొక్క చూర్ణమును కలపియే 2, 3 రెట్లు అని గ్రహింపవలయును.

12. లేనె, నెయ్యి, పంచదార మొదలగు అనుపానములను మందు బాగుగ

కలయునంతవరకు నుపయోగించవలయును.

13. మేము వ్రాసిన అనుపానములు ఏకారణముచేతనైనను సందర్భపడనియెడల సామాన్యముగ సందర్భపడు లేనె, నెయ్యి, పంచదార, వెన్న, జలము మొదలగు అనుపానములతో వాడవలయును.

14. మేము వ్రాసిన అనుపానములను దేశకాలతత్వానుసారము బట్టి మార్చి వేరు విధముగ పరికల్పించుకొనవచ్చును.

15. మేము మామందులయొక్క స్వభావమునుబట్టి అనుపానములను వ్రాసి మిక్కిలి ఈ అనుపానములను ఇంకొకరిమందులకు సమకూర్చుట అంతమంచిదికాదు.

16. మందులకు చిగురున చెప్పబడిన $\frac{1}{4}$ చి|| $\frac{1}{2}$ చి|| మొదలగు మోతాదులు అసలుమందునకే, అనుపానచూర్ణములతో కూడినదానికకాదు.

17. ఏదైన నొకమందును ఏకతులము నుపయోగించ దలచుకొన్నను అంత మందును ఏకేసారి పొట్లములు కట్టుటకంటే సుమారు పావుతులము చొప్పున కట్టుకొనుచుండుట అనేకవిధముల మంచిది.

18. రసోష్ణధములు, భస్మములు, చూర్ణములు, అసవారీష్టములు మొదలగు వానినివ్యాధుల ననుసరించి 2-3-4 రకములను యేకముగకలుపుకొనివాడవచ్చును. ఎన్నిక లిపి నను మోతాదుమాత్రమువడిమందునకుండు మోతాదుకంటె విశేషము హెచ్చుకూడదు.

19. ఒకపూట ఒక అనుపానముతోడను ఇంకొకపూట ఇంకొక అనుపానముతోడను లేక ఒకపూట కేలము మందును ఇట్లు వాడవచ్చును.

20. కొన్ని సార్లు రసోష్ణధాదులను కొన్ని సార్లు అసవారీష్టాదులను వాడవచ్చును.

21. అల్లము, ఎండుఖర్జూరపుకాయలు మొదలగు వానియొక్క గంధములను అనుపానముగ చెప్పినప్పుడు వానిని నీటితో సానమీద గంధముగ అరగితీసి అందు మందును కలిపియివ్వవలయును.

22. $\frac{1}{4}$ చి|| మొ|| $\frac{1}{2}$ చి|| వరకు అని సామాన్యముగ చెప్పినపుడు ఆరెండిటిలో నొకదానినిగాని ఆరెండింటికీ మధ్యలోగాని మోతాదును పరికల్పించుకొనవచ్చును.

23. మేము చెప్పిన మోతాదునకు రోగతిత్వానుసారముబట్టి కొంచెము హెచ్చుగాగాని తక్కువగాగాని మోతాదును స్థూరణ చేసికొనవచ్చును.

24. మామందులలో నొకదానియొక్క అనుపానమును ఇంకొకదానికి యుక్తినిపట్టితనగా? ఆమూలక్షణములనుబట్టియు, సందర్భమునుబట్టియు, జేర్చుకొనవచ్చును. (అందుచేతనే ప్రతిమందునకు ఇంకన అనేక అనుపానములు వ్రాయలేదు.)

25. పుత్రిపట్టతిప్పతీగ మొదలగు పచ్చిగమండు ద్రవ్యములను, కషాయములకు పచ్చివిగను చూర్ణములకు ఎండువిగను నుపయోగింపవలయును.

26. అనుపాన చూర్ణములకుగాని కషాయములకుగాని కొన్నివస్తువులను చెప్పి వానికి భాగములుచెప్పకపోయినప్పుడు వానిని సమభాగములుగనే గ్రహింపవలెను.

27. అల్లము, జీలకర్ర మొదలగువానియొక్క రసములను చెప్పినప్పుడు— వానిని కొద్దిగ నిర్బుపాసి నూరి, 2-3 పొంగులు రావచ్చిగాని వట్టిదేగాని వడకట్టి అరసము నుపయోగించవలయును. మోతాదు 2-3 తులములు.

28. పొట్టములు మొదలగువానిని ఏమోతాదున కా మోతాదు కట్టుకొనుట కంటే $\frac{1}{8}$ లేక $\frac{1}{4}$ తులంచొప్పున వానికి చెప్పబడిన ఆయారెట్ల ద్రవ్యములతో గాని వట్టి వేగాని, వకేదఫా కట్టుకొనుట మంచిది.

29. గట్టిగనుండు కొంతవల్లభరసము మొదలగువానిని మొదట మెత్తగనూరి పిదప అనుపానచూర్ణమును చేర్చి పొట్టములను కట్టవలయును.

30. ఎసంతకము మాకగము, అనందభైరవి మొదలగు మందులను మాత్రలుగ కట్టునప్పుడుగాని వాతవిధ్వంసి మొదలగుమందులను మార్దగ మర్దించి మాత్రలుకట్టు నప్పుడుగాని వకతులము కట్టదలచినచో వాలుగు లేక ఆరు లేక ఎనిమిది మార్దలుగ చేసి తులము ఎన్నిమాత్రాలు కట్టదలంచితిమో దానికి తగినట్లు వక్కొకమార్దను 17-15-11 మొదలు గాగల మాత్రలుగ చేసికొన్నచో హెచ్చుతగ్గులును శ్రమయు లేకుండ అన్నిమాత్రలు సరిగా రాగలవు. పొట్టముల విషయమైకూడ ఇట్టి విభాగము చేసికొనుట మంచిదే.

31. మందులు, ఒకపూటఒకరకముఇంకొకపూటయింకొకరకముయియ్యవచ్చును.

32. చాలదీనములు వాడదలచిన నువ్వునూర్యావర్తి, రజతలోహ రసాయనము మొదలగు కొన్ని మందులను కొండరు ఆయా అనుపానములతో ఆరగదీసి యిచ్చెదరు. మెత్తగ గంధమువలె ఆరగి పుచ్చుకొనటకు శ్రేష్ఠముగా నేయుండదు. కాని ఉజ్జాయింపుగ ఆరగదీయబడటచే మోతాదులో కొంత హెచ్చుతగ్గులు కలుగవచ్చును. కాన సమానమగు పొట్టములుగకట్టి ఉపయోగించుటయే శ్రేష్ఠము.

33. కొంతవల్లభరసము, నువ్వునూర్యావర్తి మొదలగు మందులయొక్కటప్పేలను ఎప్పటికప్పుడు కొద్దిగా నూరుకొనుచుండుటకంటే, 1, 2 తులములు నూరి వుంచుకొని దానినిండి కావలసినది పొట్టములనిమిత్తముపయోగించుకొనట మంచిది.

ప థ్యా ప థ్య ము లు.

భుజింపదగినవి:— పొట్లకాయ, బీరకాయ, ఆనప (సార) కాయ, దోసకాయ, పెండలమా, పెరుగుతోటగూర, మొత్తికూర, ఆవుపాలు, పాతచింత కాయపచ్చడి, పానిమ్మకాయఊరకాయ మొదలగునవి.

అప్పుడప్పుడు భుజింపదగినవి:— మెత్తగానుడికిన కందిపప్పు, తీగ దొండకాయ, బంగాళాదుంపలు, చారు మొదలగునవి.

భుజింపకూడనివి:— వంకాయ, గోంగూర, కంద, అరటికాయ, నూనె, ఆన, బచ్చలి, గోరుచిక్కుడుకాయ, కొయ్యతోటగూర, బెండకాయ, పెరుగు, పెనగ పప్పుతో చేయబడినవి, విశేషమగుకారము, విశేషమగుచింతపండువులును మొదలైనవి.

జావలు:— సగ్గుబియ్యపుజావ, గోధుమనూకజావ, బియ్యముకొద్దిగావేయించి విసరబడిననూకలజావ, మొదలగునవి. వానిని వ్యాధినిబట్టియు తత్వదులను బట్టియు నేపింపవలయును. జ్వరముయొక్క ప్రారంభస్థితిలోను తీర్ణకోకము బల

హీనముగ నున్నప్పుడును, జావలయొక్క పైతేటనే ఉపయోగింపవలయును. అపు డాతను కలపిగాని కలపకగాని ఉపయోగింపవచ్చును. తీసినికోరినచో కొద్దిగా పటిక బెల్లపు మార్గమున వేయవలయును. పాలుపోవినచో ఉప్పును వేయగూడదు. జావలనునే వించునపుడు పాతదింతకాయపచ్చడి మొదలగువాని నుపయోగించుట శ్రేష్ఠముకాదు.

గంధకధస్సు, గంధకర సాయనము, గంధకపుష్పము మొదలగు గంధక ప్రధానముగ బోషధములను సేవించునప్పుడు నూనె, ఆవ, వంకాయ, చింతపండు పులుపు, విశేషకారము మొదలగు పైత్యమును వేడియు చేయువస్తువులను సేవించకూడదు.

ఇచ్ఛాప్యమనగా నూనె, ఆవ, కంద, ఆరటికాయ, గోంగూర, వంకాయ, విశేషము చింతపండు, విశేషము కారము, పెరుగు, బచ్చలి, గుమ్మడి మొదలగు కేవలము వేడిచేయువస్తువులనుగాని కేవలము చలవచేయు వస్తువులనుగాని కాకుండ సమశీతముగ వస్తువులను వ్యాధిని తత్వముచు బట్టి భుజింపవలయునని కొందరిమతము. ఆయా వ్యాధులకును, తత్వములకును సరిపోవు ఆహారవిహారములను ఆచరింపచేయుటయే యిచ్ఛాపథ్యమని మామతము.

విషయము:—పైసప్రాసిన పథ్యాపధ్యములు సామాన్యదృష్టితో ప్రాయబడినవి. ఒక్కొక్కప్పుడు వ్యాధిసన సరించి పైపథ్యములు కొన్ని అపథ్యములు గను అపథ్యములు కొన్ని పథ్యములు గనునుండవచ్చును. ఉదాహరణము—పాతవ్యాధి యందు అనపకాయ అపథ్యముగను కంద పథ్యముగను యుండవచ్చును. మరియు వస్తువులను సామాన్యముగ చెప్పినను పాటియుక్క భేదముననుసరించి గుణభేదముండునని తెలిసికొనవలయును. ఉదాహరణము—పెద్దదోసకాయ గుణము వేరు, చిన్నదోసకాయగుణము వేరు. కాలమునుబట్టియు దేశమునుబట్టియు చిన్న దోసకాయయందుకూడ గుణభేదములు కలవు. మరియు పాకభేదమును వస్తుసంయోగభేదమును అనుసరించి గుణభేదముండును. ఉదాహరణము—మినుముతో తయారుచేయబడిన గారలు గుణము వేరు. మేనూనాతములను హరించున. బియ్యపుపిండికలిపి నీటిఆవిరిమీదనడికించిన హాసెనకుడుము (ఇడ్లను) గుణము వేరు. మేనూనాంతిచేయును. బియ్యపుపిండి కలిపి కార్చిన మినపర్కొట్టె గుణము వేరు. వేడిని మందమున చేయును. ఇట్టి గుణభేదముల నన్నిటిని సమన్వయించుకొనుచు పథ్యాపథ్యాగులను నిర్ణయము చేయవలయును.

—* పారిభాషిక పదముల కర్థము *—

1. త్రిఫలములు:—కలకాయ, తానిక్కాయ, ఉసిరికపప్పు.

2. త్రికటుకములు:—కొంతి, పిప్పళ్ళు, మిరియాలు.

3. చాతురాత్రకములు:—దాసెనచెక్క, ఏలక్కాయలు, అకుపత్రి, నాగకేసరములు.

4. త్రిదాత్రకములు:—దాసెనచెక్క, ఏలక్కాయలు, అకుపత్రి.

సూచన:—నీతోపహాది మార్గము మొదలగునవికొన్ని అనుపాద మార్గము

లలో చెప్పబడియున్నవిడలవాని విధానమును మా అంధ్రక్షేత్రజ్యోతిషశాస్త్రాచార్యులు

—* ఇతరవిషయములు *—

(1) మందులకు ఖరీదులను వేయునప్పుడు ఉజ్జాయింపుగ వేయలేదు. ఆయా మందులకు వ్యయము (ఖర్చు)ను ప్రత్యేకముగ వ్రాసి గమనించి కిట్లుబాటునుబట్టి సరియైన ఖరీదులను వేసితిమి. అందుచే మా మందుల ఖరీదులు సరిగ నుండగలవు.

(2) అనేకమంది, ఫలానిమందులను పంపమని వ్రాయుచు వాని పథ్యమును కూడ వ్రాయుదు అని వ్రాసివారు. సామాన్యముగ పథ్యమునది రోగముబట్టియుండునుగాని మందునుబట్టియుండుట బహుఅరుదు, అందుచే మందునుబట్టి పథ్యమును వ్రాయుటకు వీలులేదు. అందుచేతనే ఈ కేటలాగునందు పథ్యములు వ్రాయబూనలేదు. పథ్యమును రోగతత్వాదులనుబట్టి చేయింపవలెను.

(3) మందులయొక్క రంగు, బరువు, చిక్కన, పలచనినము, దుచిమొదలగువానినిబట్టి మందులయొక్క మంచిచెడ్డలను నిర్ణయించుటకు వీలులేదు. కాస్త్ర విరుద్ధముగ తయారుచేయబడినవే వక్రొక్కప్పుడు పైకి అనేకవిధములగు బాగుండవచ్చును. వస్త్రపులను భాగప్రకారము తూచి చూర్ణించి వేసి తయారుచేయబడిన సువర్ణనూర్యావర్తిర గువేరు. చూర్ణించినవస్త్రపులనే తూచి వేసి తయారు చేయబడిన నుల్లనూర్యావర్తిరంగువేరు. మిరియాలను భాగప్రకారం తూచి వస్త్రకాళితముచేసి వేసి తయారుచేసిన లోకనాథము బరువువేరు. మిరియాలను వస్త్రకాళిము చేసినపిదప తూచివేసి తయారుచేసిన లోకనాథముబరువువేరు. కాస్త్రమందు చెప్పబడినప్రకారము వక్రొక్క రసముచే మూడేసిరోజులు మర్దనచేసిన సన్నిపాతిభైరవియొక్క మైత్తదనమువేరు. గుణాధిక్యము కలుగును గదాయని వక్రొక్క రసముచే చాలదినములు మర్దనచేసిన సన్నిపాతిభైరవియొక్క మైత్తదనమువేరు. ఒకసాంప్రదాయప్రకారము తయారుచేయబడిన ఆసవారిష్టములు పలచగను ఇంకొక సాంప్రదాయముగ తయారుచేయబడిన ఆసవారిష్టములు చిక్కగను వుండును. కాన మంచిచెడ్డలను సామాన్యముగ నిర్ణయించుటకు వీలులేదు. గుణమునుబట్టియే నిర్ణయింపవలెను.

(4) మందును నిర్ణయింపవలసినదిగ వ్రాయుబాబులో రోగలక్షణములను కొందరు బహుతక్కువగ వ్రాసెవారు. చాలవివరముగ వ్రాయుటమంచిది.

(5) ఈ నియమములలోకంటె ప్రత్యేక విధమగు కమిషకా మేముఎరక్తనను ఇచ్చుచున్నయెడల ఆసంగతిని ప్రతిర్థులతోను తెలుపుదుచేయుచుండవలెను. లేనినో నావిధమగు కమిషకు మినహాయించి పంపుటకు వీలుకలుగదు.

(6) మావద్ద ఎవరైనను ఒక సంవత్సరములోపుగ అప్పుడప్పుడు చిల్లరగ వరిమారు రూపాయలు ఖరీదుగల మందులను తెప్పించియుండి, అదివరలో ఏవిధమగు కమిషకా పొందియుండనియెడల, ఏతేదీలలో తెప్పించుకొన్నదియు మాకు వివరములు వ్రాసినయెడల, అనూటికిన్ని రు 1కి రెండణాలు చొప్పున కమిషకా మందులు రూపకముగ యిచ్చెదము.

(7) ఒక చిన్నమనగా నాలుగుగురివిదగంజల ఎత్తు, ఇంగ్లీషుపరిమాణము 6 గ్రేనులు. 1 కులమునకు 30 చిన్నములు లేక 180 గ్రేనులు.

(8) మాకేట్లాగును సాంతముగచూచి వారి తత్వాలను బట్టి బౌద్ధవిద్వత్తమును చేసికొని మాకు వ్రాసినచో ఆపంగును పంపగలము. లేనిచో వ్యాధిలక్షణముల నన్నిటిని మాకు పూర్తిగ వ్రాసినచో బౌద్ధవిద్వత్తమున కూడ మేమే చేయగలము.

(9) మానిమిత్తము యిచ్చుటకు వెచ్చువారు “వర్మపక్షేట”లో అని అడిగినచో మావైద్యకాలను త్వరలోకనుగొనగలరు. లేనిచో బుద్ధవాండ్ల మోసముచే నొక్కక్కప్పుడు కొద్దిశ్రమపడవలసివచ్చును. స్వంతగృహమగుటచేగృహముమారదు.

(10) మాకొత్తాదామలలో నెఱిగిదెసను యడ్రస్సునుంరిసెచో మాకు తెలుపుట అనేకవిధముల మంచిది. మారిజిప్టర్ లోకూడామార్పును జాలులు పగ్గరాగరిగా వ్రాయుచుండుము.

ఆయుర్వేదౌషధరత్నాకరము.

ఇంతటి ఉపయోగకరమైన గ్రంథము ఆయుర్వేదమందు వేరొకటిలేదు. అందును ఆంధ్రులకు అధికముగను పకౌరముకలిగించుచున్నది. ఆంధ్రదేశమందుగాని, ఆయుర్వేదమందుగాని, ప్రసిద్ధములైన వంటః జ్వరబౌద్ధములన్నియు మతభేదములతో కూడ నిందు అతివివరముగ కలవు. ప్రతియోగమునకు శ్లోకమును చక్కని వ్యాఖ్యయు కలవు. అట్లుండుట సామాన్యవిషయమే. - - - కంటే గొప్పసంగతియేమనగా ప్రతిమందుకును అనేకవిధములగు విమర్శనలుకలవు. ఎట్లనగా ఏమందునందు ఏవస్తువులు ఎప్పుడు ఎట్లు చేర్చుకొని ఏవిధముగాతయూ చేరువలసివదియు మొదలుకొని కుప్పె ఎట్లు కట్టవలసివదియు, మొదలగు అన్నిసంగతులును వ్రాయబడినవి. సందేహముకలప్రతి విషయమును ఎత్తుకొని చక్కని సమాధానములు వ్రాయబడినవి. అందుచేయిగ్రంథము దగ్గరనున్నచో ప్రతివారును ప్రతిమందును ఏవిధమగు సందేహమునులేకుండగనే తయారుచేసుకొనగలరు. ఈగ్రంథమునందలి యోగములు తెలియుటకై కొన్నిటిని యిందు ఉదహరించుచున్నాము. కౌంతివల్లభరసము, సువర్ణకౌంతివల్లభరసము, రజతలోహరసాయనములు, వాతరాక్షసము, సువర్ణవాతరాక్షసము, పాషాణవాతరాక్షసము, త్రైలోక్యచింతామణి, వాతవిధ్వంసి, మహావాతవిధ్వంసి, నవగర్భచింతామణి, సూర్యావర్తులు, స్వర్ణవంగము, వంగరాజీయము, మేహవంగరాజీయము, రజతమేహవంగరాజీయము, సూతికౌభరణము, మహాసిందూరభూషణము, వసంతకుసుమాకరము, వంటవసంకుసుమాకరము, తరుణార్కము, మహాతరుణార్కము, సమగర్భోరుణార్కము, సువర్ణక్రవ్యాది, మహాక్రవ్యాది, అక్షివిలాసం, మహాలక్షివిలాసం, క్రమృద్ధిమహాలక్షివిలాసం, బాలనూర్యోదయం, కనకబాలనూర్యోదయం, కాలకూటము, పాషాణకౌలకూటము, మేహాంతకం, మహామేహాంతకం, రజతచంద్రోదయం, తారచంద్రోదయం, ఆనందభైరవి, షైత్యాంతకం, ముతాశనం, రాజమృగాంకరసం, కనకనుందరరసం, వింకేశ్వరం, హిమరజతరసాయం, సువర్ణశ్రవ్వరసాయం, ప్రతాపలంకేశ్వరం మొదలగు సమస్తయోగములును కలవు. మేము యింతకంటే విశేషించి వ్రాయదలచుకొనలేదు. చూచినవెంటనే అధికముగు ఆశ్చర్యమును పొందగలరు.

వెల రు 3-10-10 లు.

ఆంధ్ర భైషజ్యరత్నావళి.

ఈ గ్రంథముకూడ అత్యుపయోగకరమైనదియే. సుమారు ఇరువది సంవత్సరములనుండి నాకు వైద్యానుభవములనున్న అనుభవ విషయములన్నియు ప్రతియోగమునకును వ్రాయబడియున్నవి. ఈ గ్రంథసహాయమున కొందరు అడవాగ్రదుకూడ అసహారీష్టదులను చేసుకొని వైద్యముచేయుచు జీవించుచున్నారు. ఇందలి యోగములను వినినవో మీరీ గ్రంథమునకు వెంటనే ఆర్థరివ్వగలరు. కొన్ని యోగములను వ్రాయుచున్నాము గమనింపుడు. అశోకారిష్టము, అశ్వగంధారిష్టము, అర్జునారిష్టము, సారస్వతారిష్టము, ద్రాక్షారిష్టము, నాసారిష్టము, అమృతారిష్టము, జీరకాద్యారిష్టము, సారిభాద్యాసవము, లోహాసవము, చందనాసవము, అశ్వగంధాదిచూర్ణము, పుష్కరగచూర్ణము, తాలీసాదిచూర్ణము, నీతోపలాదిచూర్ణము, భాస్కరలవణచూర్ణము, త్రివృత్ (తెగడ) చూర్ణము, అగ్నిముఖచూర్ణము, మహాద్రాక్షాదిచూర్ణము, స్థాలీచూర్ణము, యోగరాజగుగ్గులు, మహా యోగరాజగుగ్గులు, ఇచ్చాభేదివటి, వీర్యస్తంభవటి, శంఖవటి, అశోకవటి, అగ్నితుండివటి, చంద్రప్రభావటి, కైళారగుగ్గులు, చందనాదివటి, తాంబూలవటి, అశ్వగంధాది (పెన్నేరు) లేహము, సుగంధిపాలలేహము, కూష్మాండలేహము, మదనకామేశ్వరలేహము, చ్యవనప్రాళలేహము, నారకంహ (శలిచూలికాది) లేహము, త్రివృత్లేహము, అశోకఘృతము, పంచతిక్తగుగ్గులుఘృతము, సారస్వతఘృతము, పంచగవ్యఘృతము త్రిఫలాఘృతము, నారాయణతైలము, విషమస్తీతైలము, మాషతైలము, ఛాగమాషతైలము, చందనాదితైలము, భృంగామలకతైలము, అమృతామలకతైలము, పిండతైలము, భృంగరాజతైలము, పంచతిక్తపానకము, జంబీరాదిపానకము, మాడిఫలరసాయనము, శంఖద్రావకము, భావనకరక్కాయ, భావనశుగ్రి, భావనజీలకర్ర, మొదలగునవిన్నియు వ్రాయబడినవి. మీరీ గ్రంథమును చూచినచో యీ యోగములనన్నిటిని చేసికొనగలరు.

చెలరు, 2-11-01 లు.

భస్మప్రకాశిక.

మీచేరచింపబడిన ఆయుర్వేదావధ రత్నాకరమందలి మందులను తయారు చేయునప్పుడు, మీచే చెప్పబడిన భస్మలనే జేయవలెననివున్నది అని అనేకమంది జాబులు వ్రాయుటచే అనేకకాస్త్ర ప్రామాణ్యములతోనే గాకుండ నాకుగల అనుభవముతో గూడ యీ గ్రంథమును వ్రాసినది. అనేక గ్రంథములయందు అనేకప్రక్రియలుండవచ్చునుకొని ప్రక్రియను చెప్పుటయేకొని దానినిగూర్చి విషయమును, అనగా శస్త్రసుఖములనుకూడ యిచుమంతయును ఎవరును చెప్పియుండలేదు. ఇట్టి విషయమును వ్రాయుటకు మేమే ప్రధమములమని సగర్వముగ వ్రాయుచున్నందులకు మన్నింపవలెను. ఆ విషయమును చూచినచో మీరీ ఆశ్చర్యమునపొందగలరు. ప్రతిభస్మమును చేసుకొనవలసిన విధానములు, అతివివరముగ వ్రాయబడియున్నవి. భస్మమిష్టిము వస్తువును గ్రహించుట మొదలు దానిని నీసాలావేసి కొనువరకు ఏమి చేయవలసినది

యు, మధ్యయందు కలుగుకష్టసుఖములును, తత్పరిహారములును, ఏరంగులో తయారగునదియు, ఎంతమొత్తము తయారగునదియు, గుణభేదములు మొదలగునవన్నియు, విపులముగ వ్రాయబడినవి. ఇట్లు నువర్ణ, రజత, అభ్రక, తీక్షణి, కాంతి, కాంతి, మాండూర, వంగ, సీస, మాక్తిక, తామ్ర, గంధక, ఇంగిలీక, తాళక, శంఖ, కాసీస, ప్రవాళ, వరాటాదులను గురించి అతివివరముగ వ్రాయబడినది. అంతియేకాకుండ ఇంగిలీకమునుండి రసముతీయు విధానము, గంధకభస్మ, గంధకతైలము, గురు (మైలతుత్త) భస్మలు, యింగిలీకపుకట్లు, యింగిలీకపు మైసములు, యింగిలీక భస్మ, సమస్త పాషాణములయొక్కయు శుద్ధులు, భస్మలు, మైసములు, కట్లు, మాత్రలు, పాలాస్త్రులు మొదలగునవియు, వారికేళర సాయనము, తామ్రమైసము, గంధక పుష్పము, తామ్రవంగము, రజతసవసితము, వంగసవసితము, మాడుజీరుపట్లు, తామర తైలము, గడ్డలు వ్రణములు మొదలగువానికి పట్టీలు మొదలగు అనేక ప్రక్రియలు వ్రాయబడినవి. ఈగ్రంథము ఏమిత్తము త్వరపడుడు. వెల రు 1-0-0.

చరకసంహిత చికిత్సాస్థానము.

దీనియొక్క మహామహిమచే నిది సమస్తభాషలలోనికీగూడ తర్జుమా చేయబడినది. కాని యిదివరలో దీని నెవ్వరును ఆంధ్రములోనికి తర్జుమా చేయక పోవుటకు గల కారణము తెలియకున్నది. దీనిని యంతకాలమునకు మేమే ఆంధ్రీకరించితిమి. దీనిని ఆంధ్రీకరించుటకుగల వ్యయప్రయాసలను గూర్చి మేముకూడ మొదట చాల భయపడితిమి. కాని యిట్టిగ్రంథమును ఎటులైనను తప్పక ఆంధ్రీకరింపవలెననెడి, నేను చదువుకొనుచున్నప్పటినుండియు యున్న మూడు 10 సంవత్సరముల అభినివేశముతో దీనిని ఆంధ్రీకరించితిని. చికిత్సావిషయమైన గ్రంథములలోనికల్ల నిది అద్వితీయమైనదని మహామహులచేగూడ ఒప్పుకొనబడియున్నది. దీనియందు వ్రాయబడినట్టి చికిత్సా విధానములు ఏ గ్రంథమునందు వ్రాయబడి యుండలేదు. దీనికి చికిత్సాస్థానమని సామాన్యముగా పేరు కలిగినది. కాని యిందు రోగనిదానముకూడ అతివివరముగ వ్రాయబడినది. నిదానమును గ్రహిణి వెంటనే చికిత్సవ్రాయుటఁ జాలమంచినది యితడీపద్ధతిని ఆవలంబించినాడు. కాస్త్రముతెలిసి వైద్యమా చేయుచున్నామని అనుకొనదలచినచో యీ గ్రంథము తప్పక దగ్గరవుండి తీరవలెను. ఇందు చికిత్సావిధానములును, రోగనిదానమును వివరముగ వ్రాయబడియుండుటయేగాక ప్రసిద్ధములగు యోగములుకూడ వ్రాయబడినవి. కావున యిట్టి యుద్గ్రంథమును ప్రతివారును వెంటనే తెప్పించుకొనెదరని నమ్మచున్నాము. వెల రు 6-0-0 లు

N. B. క్యాలికోబైండు, దళసరి కాగితము, గొప్పగ్రంథము మొదలగు కారణములచే రు 12-0-0 లు వెలవేయవలసియున్నను అందరికిని నులభిసాధ్యమగు నట్లు సగముధరకు అనగా రు 6-0-0 లకే యిచ్చుచున్నాము.

అనుభవదీపిక.

ఇదియొక ఆపూర్వ అత్యద్భుత సూతనవిషయ విమర్శనగ్రంథము. దీనియొక్క ప్రాశస్త్యమునుగూర్చి ఏమి వ్రాయవలయునో మాకే తెలియకున్నది. మా ఘోరకీ యందు తయారైన మందులకు మేము ఏ నిమిషమందు ఏమిచేసినదియు, క్రితివిషయ మును ఎప్పటికప్పుడూ వ్రాసియుంచెదము. ఇట్లు కొన్ని సంవత్సరములకు వ్రాయ బడిన విషయమునంతను గ్రంథరూపమున అనుభవదీపికయనెడి పేరుతో ప్రచురిం చితిమి. కాస్త్రమందు చెప్పబడి ఆప్రకారముగ చేయబడిన విధానములనేగాక మాయొక్క బుద్ధికుశలతతో అనేకవిధములగు మార్పులనుచేసి చూచి వ్రాసితిమి. ఎంతటి ఘనవైద్యులు తయారుచేసినన కూడ ఒకేమందు ఒకప్పుడొక విధముగను, మరియొకప్పు డింకొకవిధముగను తయారగుచున్నది. అందుచే అనేక విధములగు నష్టకష్టములు కలుగుచున్నవి. అట్టి కష్టమును రూపుమాపి ఎల్లప్పుడును ఒకేవిధముగ తయారగునట్లు చేయుటకై యీ పరిశోధనల నన్నిటిని చేసి లాభోపకారార్థమై పైవానినిగూడ ప్రకటించితిమి. ఒకరూపాయిమాత్రమే ఖర్చుచేసినచో మీకు సంగ తులన్నియు తెలియగలవు. దీనివలన కలుగు అనుభవము ఎంత శ్రమపడినను ఎన్నివేల ధనము ఖర్చుచేసినను లభింపజాలదు. వెల రు 1—0—0.

N. B. కొన్ని పుస్తకములను ఏకముగా ఒకేసారి తెప్పించుకొన్నచో ఆసం దర్భానుసారముగ తప్పక తగ్గించి పంపెదము.

విజ్ఞప్తి.

సుమారుఒకసంవత్సరములోనే వచ్చిన యోగ్యతాపత్రములను కొన్నిటిని మాత్రమే యిందు వ్రాయుచున్నాము. మాకుగల సుమారు యిరువది సంవత్సరముల వైద్యానుభవములోను యోగ్యతాపత్ర ములు మొదలగువాని నెన్నిటిని పొందితిమో వీనినిబట్టి మీరే వూహించుకొనగలరు.

మిస్ట్రీస్ కాస్త్రీగారు (కాకినాడలోనుండు ఈస్టుగోదావరి డిస్ట్రిక్టు సర్జను గారి భార్యగారు) 22-3-33 చేదీని యిట్లువ్రాయుచున్నారు.

మీ మందువలన నాకుకొంచెము గుణముగావున్నది. వికీదముగా మరియొక పుత్తిరములో వ్రాసెదను.

అయ్యా! తమవద్దనుండి రప్పించిన బాలనుధవాడిచూడగా ఆమోఘముగా పనిచేసినందున నేను అశ్చర్యమున పొందితిని. మాదిం అప్పలస్వామి,

24—10—32

నేటివ్ డాక్టరు. కాండాగ్గే, రంగూవ్.

గురువరా! మీ గ్రంథములను మీ ఔషధములను శ్లాఘించుటకు వలనుపడను. శ్లాఘించుటమాత్రమేగాక ఆనందమును తస్మయ్యమును మీయందు అనురాగమును జనించుచున్నది. మహాశయా! పిల్లలకు పుష్పాధ్యాయులు బోధించురీతిగా చిన్నచిన్న మాటలతోను వ్రాసినవిషయము నే బుద్ధికి సుబోధమగునట్లుగా పలుమారు వ్రాసి విద్యతెలియని వైద్యబృందమునకు సహితము తెలుసుకొన నంతటి పికతోను తాము వ్రాసిన గ్రంథముల ప్రాశస్త్యమునుగూర్చి నేను శ్లాఘించుట యందతిశయోక్తి కానరాదు. మీగ్రంథములను మీకును వేయి నమస్కారములు.

16—9—32 పి. మునిస్వామినాయుడు, కోసువారిపల్లి, చిత్తూరుజిల్లా

అయ్యా! మీఫోటో కాగితమును ఒకటిమాకు ఉచితముగాపంపేది. మేము అద్దములో వేసుకొని మిమ్ములను గురువుగాభావించెదము. మీ గ్రంథములు మాకు చాలా ఆనందముగావున్నవి.

5—4—32

యస్. పి. బాలన్న,
జిల్లేళ్ళ, కర్నూల్ జిల్లా.

అయ్యా! తాముపంపిన ద్రాక్షార్పిత, చ్యవనప్రాశలేహ్యము ఒక అడవిడ్డుకు పుపయోగించితిని. ఆవిడ్డుకు దృఢమైన శక్తికలిగినందున చాలా సంతోషమైనది. ప్రజాఆనందము వ్రాయుటకు యీ కృష్ణచాలదు.

28—2—32

నీలా నృశింహాచార్యు,
వేపరాల, కడపజిల్లా.

అయ్యా! మీరు నేయుచున్న సేవ వర్ణనాతీతము. ఆంధ్రదేశమునకు వన్నె తెచ్చినవారిలో మీరొకరని నేను వర్ణింప నవసరములేదు. మీస్వలాభాపేక్షయేగాక సోదరవైద్యులకుగూడ చేయూత నొసంగుచు చేయుచున్న సేవకు సర్వేశ్వరుడు మీకు చిరాయురారోగ్యము లిచ్చుగాత. మద్దూరి. వి. యర్. యస్. అప్పారావు,
8—2—33 మిరాశీదారు, వడ్డిప, నర్సాపట్నం, విశాఖపట్నంజిల్లా.

అయ్యా! లోకపూజ్యులగు తమనంటి మహానీయులను జిల్లాకొక్కరినైనా సృజించగలందులకు దేవుని పదేపదే ప్రార్థించుచున్నాను. గుండారపు వెంకన్న,
26—11—32 బార్బిపేట, తూర్పుగోదావరిజిల్లా.

అయ్యా! అద్భుతమైన గ్రంథములు రచించి లోకమునకు వెల్లడిచేసినందుకు పదివేల వందనములు.
5—5—32 కంధం సిద్ధారెడ్డి,
చీకటిపల్లి, చిత్తూరుజిల్లా.

మహాశయా! ప్రతిదినము ప్రతిపత్రికొరాజములలోను తమ నామధేయమును తమ నుప్రసిద్ధ ప్రకటనలను గాంచి మీదేశసేవకు మాకవసేవను మిగులసంకరించుచున్నాడను. 25—1—33 ఆర్. నరదరాజులు, కొశమాస్తే, చిత్తూరుజిల్లా.

అయ్యా! స్వర్ణవంగము మీరు వ్రాసినప్రకారము చేయగా అత్యాశ్చర్యముగా స్వర్ణతుల్యమైన రంగులో నలరారినందున చాలా సంతోషించినారము. ఇట్టిరంగు యిదివరలో నేను చేసినవాటికి లేదు. రంగుతోపాటు గుణాధిక్యముకూడ నిదర్శనమైనది. తమరు విశేష అనుభవనీయముగా గ్రంథములు రచించినారని యిట్టికి నేనున్నా, మా గురుశ్రేష్ఠులైన ఏడిద సంగప్పగారున్నా మిగుల సంతుష్టులచే నోలలాడుచున్నాము.

3-2-33

డి. శోభనాద్రిరావు,
పెట్టి ఆఫీసరు, పెంటకోట, వికాఖపట్నం జిల్లా.

అయ్యా! మీరు పంపించిన ఆయుర్వేదాషధరత్నాకరము, భిస్మప్రకాశిక, అనుపానకశ్చిపల్లి అను గ్రంథములు కన్నులపండువై తోచినవి. అంధకారమునకు అర్కునిభంగి మా మనస్సుకు తమ నిర్మితములైన గ్రంథములు చాలా సంతోషమును కలుగజేసినవి.

5-11-32.

తామరపల్లి వీరబ్రహ్మం,
బొల్లెద్దుపాలెం, తూర్పుగోదావరి జిల్లా.

ఆర్యా! మీ దర్శనముకొరకు మనస్సు చాలా తహ తహపడుచున్నది. చాలా దూరదేశమగుటచే తమ దగ్గరకు వచ్చుటకు వీలుపడకున్నది. కొంది కాలములోనే తమ దర్శనముచేసి చాలా సంతోషించెదను. మహాత్మా మిమ్ములను తెలంపని దినములేదు.

7-10-32

సి. తిరువెంగళయ్య,
ఆయుర్వేదిక్ డాక్టర్. పుయ్యాలవాడ, కర్నూల్ జిల్లా.

అయ్యా! తాము బహు ప్రయాసతో ఔషధములను చేయు క్రమమును పరీక్షించి వ్రాసినందులకు అనేక కృతజ్ఞతావచనములు. పరమేశ్వరుడు మీయొక్క సంగల్పమునకు తోడ్పడుగాక.

7-9-32

మీసాల సత్య నారాయణమూర్తి,
ఆయుర్వేదిక్ డాక్టర్, చించినాడి, పల్లె గోదావరిజిల్లా.

ఆర్యా! మీరు వ్రాసినప్రకారము కొన్ని భిస్మలను తయారుచేయగా సక్రమముగా శయ్యారైనందుకు మీకనేక నమస్కారము లాచరించువాడను. వైద్యులకు మిక్కిలి అనుకూలమగు త్రోవనుబాపి చిరకీర్తిని సంపాదించుకొంటిది.

20-3-32.

యం. సదాశివరావు, బ్రాంచి పోస్టుమాస్టరు,
గులూరు, కోలూరుజిల్లా.

పండితవర్యా! తాము పంపిన లోహాభ్రకనిందూరము తమ సలహా ప్రకారము వాడుచున్నందుకు కోజాకోజాకు వ్యాధి తగ్గుదశకు వచ్చుచున్నందుకు తమకు వందనశతంబులర్పించుచున్నాను.

18-1-33.

ఎ. శంకరయ్య,
బంగినిపల్లి, నెల్లూరుజిల్లా.

అయ్యా ! తమచే వ్రాయబడిన ఆయుర్వేదావధరత్నాకరము ప్రజలకెంత
యు నుపయోగంబై ఆలరారుచున్నది. ఇందన నారాయణమూర్తి,
14—1—33, తాటిపర్తి, తూర్పుగోదావరిజిల్లా.

అయ్యా ! తమసలహా ప్రకారము తైలమును తయారుచేసి అనేక డాక్టర్లు
స్నేహితులకు యిస్తే. వారి అభిప్రాయం చాలాబాగుగా ఏర్పడినది.
కె. సీతా రామజోయిన్, రతన్ మిశ్రడిపో,
13—10—32, నగరత్ పేట, బెంగుళూరుసిటీ.

మహాశయా ! మీ అనుభవదీపిక నాకంఠయు చాలా సహాయకారిగా
నున్నది. శెట్టలూరి విజయసారధి, నేటివ్ డాక్టరు,
3—11—32, బూరుగుపల్లి, పల్లె గోదావరిజిల్లా.

అయ్యా ! మీరంపిన మహావాతవిధ్వంసి అతిబరుగురుఅగు కాలములో ఒక
వైద్యునికిష్టగా చాలా చక్కగ పనిచేసినదని సంతసించిరి.
కె. వీరభద్రరావు, ఆయుర్వేదిక్ డాక్టరు,
22—2—33, మెంటాడ, వికాఖపట్నంజిల్లా.

అయ్యా ! తమచే చేయబడిన గ్రంథరత్న సముదాయములు కొందరిస్నేహితుల
వద్ద చూచి ఆనందార్జవమగునులమైతిమి. మంగోలు రాఘవులు,
25—2—32, హైదరాబాద్.

అయ్యా ! తమగ్రంథములు అనుభవమైనట్టివని లోకప్రసిద్ధమైనట్టివని నేను విని
తమయొక్క యోగములన్నిటిని తమపై అనితిపెట్టి తమరే గురువులని భావించిచేయ
వలయునని యత్నించుచున్నాను. వుట్టి రంగప్ప,
2—3—32, కన్నెలూరు, కడపజిల్లా.

అయ్యా ! మీరు వంపిన పుస్తకములను సాంతిముగా చదువుచుంటిని. చదు
వగుల కష్టములను గ్రహించి అట్టి విషయములను పూసగుచ్చినరీతిని విశదీకరించినం
దుకు చాలా సంతోషము కలిగినది. కె. శ్రీనివాసరావు,
3—4—32, కరప, తూర్పు గోదావరిజిల్లా.

అయ్యా ! మీరుమాకు పంపించిన వైద్యగ్రంథములుమాకు చాల సహాయకర
ముగా నున్నవి. చిలకమర్రి నందెరుమాళ్లచార్లు,
5—5—32, సిరిందోబాద్

బాబూ! తమరు పంపిన లఘుసిందూరభూషణం వాడుకచేస్తే చాలామ
ట్టుకు గుణమిచ్చినది. టి. నూకయ్య, ఆసిస్టెంటు ట్రైను ఎగ్జామినరు
25—5—32 భోజాడి, మాంభంజిల్లా, కలకత్తా ప్రెసిడెన్సీ.

విన్నపములు! నేనిదివరలో వికాఖపట్నమునుంచి నా కుమారునికి వున్న
దేహాస్థితి తెలియజేసి తమవలన చేయబడిన మహాకామసంజీవనీరసమును తెప్పించి
నేనింపజేసి వాని శరీరమందు చాలామట్టుకు గుణము కనుగొంటిని.

పూర్వ వెంకటసుబ్బారావు,
3—10—32 పేష్కారు, దేవిడి, గంజాంజిల్లా.

అయ్యా! బాలసుధ నీసా ఒకటి అర్జంటుగాపంపవలయును. ఇదివరకు తాము
పంపిన నీసా చాలా బాగుగాపనిచేసినందున మరల వ్రాసినాను.

షేకు మస్తాన్ సాహెబు,
14—11—32 సిద్ధవరం, నెల్లూరు జిల్లా.

అయ్యా! తాములోగడ పంపిన లోహాభ్రక సిందూరం చాలా గుణమిచ్చి
నది. యస్. నీవరావు,

11—11—32 సిగ్నలరు, ఖడ్గపూర్, కలకత్తా ప్రెసిడెన్సీ.

అయ్యా! మీ ఔషధములన్నవాడు మితలేని గురికలవి.

చెలసాస మాధవరాయుడు, గ్రామమునసబు
28—11—32 పోతునూరు, ప॥ గోదావరి జిల్లా.

అయ్యా! తమరుపంపిన బాలసుధ చాలా బాగుగాపనిచేసినది.

సి. హెచ్. వెంకట సుబ్బారావు,
లోకల్ ఫండు ఆయుర్వేదిక్ డిస్పెన్సరీ డాక్టరు,
16—12—32 నక్రికల్. గుంటూరు జిల్లా.

అయ్యా! మీ భస్మప్రకాశక నేను చదివి వైద్యం చేస్తూ కృతార్థుడనై అన్న
వస్త్రములకు లోటులేకుండా జీవించుచున్నాను.

గంధం వీరాస్వామి నాయుడు,
3—1—33 విలస, తూర్పు గోదావరి జిల్లా.

అయ్యా! తాముపంపిన మందువల్ల చాలా గుణముకనపడినది.

యస్. వెంకటాచారి,
9—9—32 చోడవరం, వికాఖపట్నం జిల్లా.

మహాశయా! మీవద్ద మహామేహాంతకం వగైరా తీసుకువెళ్ళివాడినాను. తమ
ఆశీర్వాదమువలన చక్కనిగుణమిచ్చినది. గొల్లపూడి రాఘవరామయ్య,
19-3-32 చందవరం, గుంటూరు జిల్లా.

అయ్యా! తాముపంపిన భృంగామలక తైలము చాలా బాగుగాపనిచేసినది.
కొట్టాపు రామస్వామి,
7-6-32 మాడుగుల, విశాఖపట్నం జిల్లా.

అయ్యా! నేను స్వయముగా మీతో మాట్లాడి మందు తీసుకొనివుంటిని
వ్యాధి చాలాభాగము నెమ్మదించినది. యం. సత్యనారాయణ.
19-4-32 ఫిరంగిపురం, గుంటూరుజిల్లా.

అయ్యా! మీ మందులు సంతృప్తికరముగా పనిచేయుచున్నవి.
కె. వీరభద్రరావు, ఆయుర్వేదిక్ డాక్టర్
5-4-32 మెంటాడ, విశాఖపట్నంజిల్లా.

అయ్యా! తమ ఔషధములు చక్కగా పనిచేయుచున్నందున సకాశ్రీయ
ములని నమ్ముచున్నాను. బి. సీతారామరాజు, ఆయుర్వేదిక్ డాక్టర్,
7-3-32 మాడుగుల, విశాఖపట్నంజిల్లా.

అయ్యా! తమరు యిదివరలో పంపిన పంటబాలనూర్యోదయం అందినది.
ఆ మందు మా తమ్ముడు పుచ్చుకున్నాడు. చాలా గుణమిచ్చినది.
ఎ. నూర్యనారాయణ, సిగ్నలరు,
10-2-32 ఖడ్గపూర్, కలకత్తాపెసిడెన్సీ.

అయ్యా! తమ ఔషధములు చాలామట్టమే ఉపకారము చేయుచున్నవి.
వ్యర్థమగుటలేదు. నీలా నృసింహాచార్యులు,
21-1-32 వేపరాల, కడపజిల్లా.

అయ్యా! ఇదివరలో తాము పంపిన శతమూలికాదిలేహ్యం బాగుగా పని
చేసినది. ఆయిలూరి సిద్ధయ్య, ఆయుర్వేద వైద్యులు,
6-1-32 అత్తిలి, పి. గోదావరిజిల్లా.

అయ్యా! తాము పంపిన పుస్తకములు యితరపుస్తకములకంటె ఎక్కువ
తోడ్పడుచున్నవి. ఆర్. సి. పి. శర్మ, టేటివ్ డాక్టర్,
5-1-32 కోసమల, గంపాంజిల్లా.

అయ్యా! తమయొక్క ఆయుర్వేదౌషధరత్నాకరమును సాంగముగా చదివి
పరమానందమును బొందితిని. యం. మల్లయ్య, ఆయుర్వేదిక్ డాక్టర్,
1-1-32 ప్రొద్దుటూరు, కడపజిల్లా.

అయ్యా! తమ ఔషధములు ఆంధ్రదేశమున బహుఖ్యాతివహించినవని నా
న్నే హితులవలన వినియున్నాను. ఎ. యస్. భాస్కరరావు,
7-2-32 ఖడ్గపూర్, కలకత్తా ప్రెసిడెన్సీ,

అయ్యా! మీ ఔషధములయందు నాకు గొప్పనమ్మకముగలదు.
14-12-32 వి. రామసుబ్బారాయుడు, కొల్లూపురం, కర్నూల్ జిల్లా.

అయ్యా! తమబాలసుధ ఆమోఘముగా పనిచేయుచున్నదని వినియుంటిని.
పి. రామ కోటేశ్వరరావు, లోకల్ ఫండు ఆయుర్వేదిక్ డిస్పెన్సరీ డాక్టరు,
30-11-32 శ్రీమిడిచెర్ల, గుంటూరు జిల్లా.

అయ్యా! మీతామ్రమైనమువలన నెగవుండ్లు, నోటియందలిపుండ్లు బాగా నష్ట
30-1-32 నంది రంగయ్య, తమడపల్లె, కర్నూల్ జిల్లా.

అయ్యా! మీ గంధకపుష్పమును వాడగా కురుపులు అన్ని నివారణఅయినవి.
7-9-32 బి. వీరయ్య, హోనూరు, కర్నూల్ జిల్లా.

అయ్యా! తమవద్దనున్నటువంటి మందులు శ్రేష్టముగా నున్నవని కొందరిన్నే
హితులవలన వినియు, మీగుచేసిన గ్రంథములు చదివియును మనసునకు ధృఢమైన
నమ్మకము కలిగినది. యన్. సత్యనారాయణశాస్త్రి,
25-2-32 జాగీర్దార్, హైదరాబాద్.

అయ్యా! మీ అనుపాసకల్పవల్లిలో వ్రాసినవిధమున ఔషధములను వాడి
గుణములను బాగుగకనుగొనుచుంటిని. వి. వి. రామయ్య, మెడికల్ ప్రొఫెస్సర్,
2-4-32 కొత్తూరు జగన్నాథపురం, తూర్పు గోదావరిజిల్లా.

అయ్యా! మీరిదివరలో పంపిన గంధకరసాయనము గుణమిచ్చినది,
3-5-32 పూసపాటి కోటయ్య, మందపాడు, గుంటూరుజిల్లా.

అయ్యా! మీరు పంపించిన గ్రంథములందలి విషయములు నాకు చాలా
సంతోషముగా యున్నవి. కందేపు వెంకటేశ్వర్లు,
25-5-32 అల్లూరు, నెల్లూరుజిల్లా.

సరిగ రెండు నెలల కేవచ్చిన యోగ్యతా పత్రములు

మామందులకుగాని పుస్తకములకుగాని మాకు వ్రాయునపుడు 8-4-31 మొదలు 8-6-31 వరకు అసగా సరిగ రెండు నెలలలోనే వ్రాసిన కొందరియొక్క యోగ్యతా పత్రములను కొన్నిటిని కొంతవరకు మాత్రము క్రింద వ్రాయుచున్నాము. వానినిబట్టి మాకుగల 20 సంవత్సరముల వైద్యభవములో యెన్ని యోగ్యతా పత్రములను పొందినదియు మీరే ఊహించుకొనగలరు.

ఇట్లు విన్నవించు సకలసజ్జన విశేషులు,
శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి, బెజవాడ.

నేను యిదివరలో యెన్నియో ఆయుర్వేద పుస్తకములు తెప్పించితిని కాని తమయొక్క పుస్తకములవంటివి భవము వేగుపుస్తకములలో యింతచక్కని అనుభవముకాదు. తమయొక్క గ్రంథములవలననే ఆర్ ఇండియా కాన్ఫరెన్సు మొదలగు సభలయందు తమశాస్త్రప్రకారము అనుభవములు చేసి యోగ్యతా పత్రములు, పతకములు పొందితిని. వెయ్యేల, మవల్లనే పండితుడని పేరుపొందితిని.

పండిత, కె. నారాయణయ్యర్,

8-4-31.

నందిహిల్స్, బెంగళూరు జిల్లా.

అయ్యా! తాము వైద్యలోకమున కెంతయు పరోపకారములగు గ్రంథములను రచించి వైద్యబృందమును సంతోషమున నోలలాడించిరి. శిశువులకు వచ్చేడి రోగములు వాటికి తగియుండు చికిత్సలతో ఒక గ్రంథము రాయరు చేయించి ప్రచురించినచో వైద్యలోకమునకు అత్యధిక పరోపకారార్థ పాఠకులయి తమ పేరు జగద్విఖ్యాతమై విలసిల్లుచుండగలదు.

దొంకెన అప్పారావు,

8-4-31

విజయనగరం, వికాఖపట్నం జిల్లా.

అయ్యా! ఆయుర్వేదవైద్యమున చికిత్సాభాగవిషయములో తాము శ్రమపడి పరిశీలనా విమర్శనలతో ప్రచురించిన గ్రంథములవల్ల, అంగ్లేయవైద్యము అనుభవయుక్తముగా ప్రాక్టికల్ గా యున్నదనియు ఆయుర్వేదము స్థలముగా యున్నదనియు చెప్పుకొనువాడుక కాగినది.

మణుగూరి నరసింహాచార్యులు,

10-4-31

నందివెలుగు, తెనాలి తాలూకా, గుంటూరు జిల్లా.

తమ పుస్తకములు మిక్కిలి పుష్కలముగా వున్నవని తెలియజేయుచు
మిక్కిలి సంతసించుచున్నాను.

ఆయుర్వేదిక్ డాక్టరు, మాకెన రంగయ్యపాత్రుడు,

12—4—31

చోడవరం, విశాఖపట్నం జిల్లా.

సంస్కృతభాషయందు శిలమగుచున్న ప్రాచీన ఆయుర్వేద వైద్యగ్రంథ
ములు మరుగుపడియున్నవనిని తమబోటి పరోపకారపాఠీయులు, ధీనిధులు, విద్యా
వివేకసంపన్నులు యెల్లరమను నుబోధమగునట్లు వునరుద్ధరింపగలరు. అట్టి ప్రయ
త్నము యాధన్వంతరి కలుగజేయ ప్రాధికరించుచున్నాను.

పెన్మళ్ళ బాపిరాజువర్మ,

13—4—31

సుసరా, కళింగపట్నం పోస్టు, గంజంజిల్లా.

భిషగోద్ధారకా! ఇదివరలో నామరచించిన వైద్యవిషయగ్రంథములన్నియు
తెప్పించి అందలి అనుభవయోగములన్నియు పరిశీలించి వానిలో చాల యోగములు
చేసియుంటిని. మీభస్మప్రకాశిక వైద్యప్రకాండలగు శ్రీమాన్ గోపాలాచార్యు
లవారి వ్యాఖ్యానసహిత రసప్రదీపికకు మిన్నయని నిష్పక్షపాతముగ జెప్పవలసి
యున్నది. ధీమంతులగు పెద్దలు గురువులకు మించిన శిష్యులు గావలయుననియే
ఆశీర్వాదించు చుందురు. ఆచార్యులవారి దీవన మీయందు సాధకకమయ్యెను. ఆం
ధ్రలోకమున మీ రొనర్చుచున్న దివ్యసందేశము స్వర్గీయులగు మీ గురువర్యుల
అత్మానంద మొనగూర్చెననుటలో అతిశయోక్తి గన్పట్టదు.

యం చెంగయ్య, నేటివ్ డాక్టరు,

13—4—31

వల్లూరు, రాజంపేట పోస్టు, కడపజిల్లా.

మీరంపిన అనుపాన కల్పవల్లి నే జూడ మీ విజ్ఞానమునకు అద్భుతాశ్చర్యా
యుక్తి చిత్తమగుచున్న వేనోళ్ళ శ్లాఘించువాడ. నేయేల మీరు తొలుత ప్రకటించిన
పాత్తరశ్చ త్రయములే సాక్ష్యత్వము నిచ్చినదనుట అతిశయోక్తిగాదు. ఆర్యా! మీరు
నూతనముగా దేశోద్ధరణగూర్చి ప్రకటించు అనుభవదీపికయను పాత్తము సిద్ధము
అయినపుడు నొకటిపంపు మకూచును. మృతజీవులగు ఆయుర్వేదమార్తాండ రత్న
లగు గోపాలాచార్యులుగారి శిష్యులుగాన సారభమబ్ధిన చందమున మీ పుస్తకము
లు జగత్ ప్రసిద్ధములు. జగత్తునకు మీరుచేయు మేలు అచం దార్కతారావనీశశర
ధిస్థాయిగ వెలుగునట్లు పరాత్పరుని ఆహర్నిశములు ప్రకటించుచున్నాను.

వైద్యధాన్య, పి. రామకృష్ణారావు,

17-4-31

కళింగపట్నం, గంజంజిల్లా.

తమవద్దనుంచి తెప్పించుచున్న ఆవుషధములు చాలా బాగా పనిచేయుచున్నవి.

నేదునూరి సన్యాసయ్య,

18-4-31

పోచినపెద్దిఅగ్రహారం, విశాఖపట్నం జిల్లా.

ఇదివరలో తాము ప్రకటించిన గ్రంథములను తెప్పించి చూచియుంటిని. చాలా అనుభవపూర్వకములుగను వుపయోగకారులుగను వున్నవని ప్రాయుట కెంతయో సంతోషించుచున్నాను.

టి. రామచంద్రారావు,

21-4-31.

చక్రధరపూర్, బి. యన్. ఆర్.

అయ్యా! మీరు పంపించిన సిద్ధమకరధ్వజము తృప్తికరముగా పనిచేయుచున్నది. ఇంకొక పావుతులమును పొట్లములుకట్టి పంపుడు.

4-5-31

సి. రాజగోపాలరావు,

టవున్ హాల్ స్ట్రీటు, విశాఖపట్నం.

తమవద్దనుండి తెప్పించిన ద్రాక్షారీషము మొదలగు మందులను యిచ్చటవాడితిని. చాలా గుణములను నామనస్కులైగా పనిచేసినవి.

చిత్రకవి అనంతాచార్యులు,

4-5-31

చిత్రకవివారిపాలెం, కందుకూరిపోస్టు, నెల్లూరుజిల్లా.

తమరు పంపిన గంధకరసాయనమును సేవించినాను. దురద, మేహనాంతగతతమైన తెలుపు తగ్గినవి.

కలిదిండి బంగారురాజు,

5-5-31

కోటిపల్లె, బండారుపోస్టు, పెద్దగోదావరి జిల్లా.

మీరు చేసిన గ్రంథములన్నియు చూచితిని. మీరు జేసే పకారాధనముయొక్క గ్రంథములను చాలా కష్టించి వ్రాసినారు. ఈగ్రంథములుచూచి నామనస్సు చాలా సంతోషమయినది.

యం. పరిపావతిరావు,

9-5-31

నక్కలపల్లి, బెళుగుప్పపోస్టు, ఆంధ్రపురం జిల్లా.

తాము 17-4-31 తేదీన నాకొరకు పంపిన స్ఫటికాది మూలమును, యోగ రాజగుగ్గులును వాడితిని. రక్తస్రావము కొంత తగ్గినది.

మహాంకాళి రామమూర్తి,

17-5-31

కోటిపల్లె, ఈశ్వరగోదావరి.

అయ్యా! తమరు పంపిన అనుపాసకత్వము చేరింది. చాలా సంతోషపడితిని.

18-5-31

బి. అప్పలనరసయ్య,
కురదాలోడ్డు, జిట్టిపాట్లు, బి. ఎన్. ఆర్.

తమచే విరచితమైన కృష్ణపండితీయమును, ఆయుర్వేద ఆవుషధ మూగరత్నా
కరమును, శిష్టప్రకృతికాయము వందనములతో నందుకొని చూచి ఆనందించితిని.

21-5-31

ఆయుర్వేదవైద్య, ముక్తేవి కుటుంబాచార్యులు,
వాళ్ళపాలెం, బండరుపాట్లు, కృష్ణజిల్లా.

అయ్యా! మీవద్దనుండు మందులు చాలా గుణముగలవని నేను అనేకమంది
వల్ల తెలుసుకొంటిని. గాన దిగువ కనపరిచిన రోగమునకు తగుమందు పంపవలెను.

31-5-31

ఆర్. వెంకట రమణప్ప,
పెదపల్లి, కదిరితాలూకా, అనంతపురంజిల్లా.

మీరు పంపిన తక్కువ మన సేవనచే అధికభాగము గుణము అయినది. కను
యింకొక పాసు పంపవలెను.

2-6-31

వడ్డ బండెప్ప,
నరిమెట్ల, పుర్యకొండపాట్లు, అనంతపురం జిల్లా.

మీ మందులు చాల మంచివిని మా మిత్రులు, పి. ధనరాజుగారు చెప్పిరి.
గాన క్రిందిమందులను పంపును.

3-6-31

సి. తానియ్యనాయుడు,
మోరీవాలము, అంబ్రుపాట్లు, తూర్పు గోదావరిజిల్లా.

నేను ఆయుర్వేద ఆవుషధరత్నాకరమును తెప్పించి ధగవంతునినమ్మి, మీ
పుక్తకములోవుండిన శ్రీవాద కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారు నాకు గురువులు అనియెంచు
కొని ఔషధములు చేయబూనికొని ముందు మకరధ్వజమును జేసితిని. అప్పుడు
చాలామంది సంతోషించిరి. పిదప పూజాచంద్రోదయము, సునానాకాంతవల్లభర
సము, వాతాగ్నికుమారము, మొదలగువానిని జేసితిని. అప్పుడు నామిత చాలా
మంది పెద్దమనుష్యులకును, వైద్యులకును చాలా దయగలిగింది.

6-6-31

అయ్యర్ దాసు,
పగిదాలగ్రామము, కర్నూలుజిల్లా.

ఆవుషధపాకానుభవములను వెల్లడిజేయుగ్రంథములలో తమ అనుభవదీపిక
మొదటిది. రహస్య మింతేలేక వైద్యానుభవమును వెలుపరచునుండు తమ సమర్థుడే
మంతయు స్తవరియము.

8-6-31

వైద్యము విశ్వనాథరావు,
ధర్మవరం, అనంతపురంజిల్లా.

వ ర్త క ని యోగ ము లు .

1. జాబుల ప్రకారముగ మామందులను మాపు స్తకములను వాల్క్యాపేయబుల్ (వీ. పి.) పార్శిల్ ద్వారా పంపెదము.

2. జాబులందిన రోజుననే మందులను తప్పక పంపెదము. జాబులందిన తరువాత తయారు చేయవలసియున్నగాని ఆదివారము మొదలగు ప్రత్యేక కారణములున్నగాని 1,2 రోజులు ఆలస్యములో తప్పక పంపెదము.

3. మందులధికబరువుకలవిగ నున్నయెడల రైల్వే పార్శిల్ ద్వారా సమీపముననున్న రైల్వే స్టేషనుకు తెప్పించుకొని ప్యాస్ వీ. పి. చేయించుకొనుటమంచిది. ద్రావకములమొత్తము రెండు పౌనులకధికముగనున్నచో పోష్టులో పంపుటకష్టము. రైలులో అయినచో ఎన్ని పౌనులు అయినను బహుభద్రముగ చేరుటయేగాక ఖర్చుగూడ బహు తక్కువగును.

4. పంపుటకగు ఖర్చునంతయు కొనువారలే భరింపవలెను.

5. ప్రతి జాబునందును పంపవలసిన యడ్డెస్సును తెనుగుతోగాని ఇంగ్లీషుతోగాని వినకముగ వ్రాయుచుండవలయును.

6. రు 25. లకుమించిన ఆర్డరునకుగాని బరువధికముగానుండు మందుల ఆర్డరునకుగాని 4వ వంతు పెకమునుముందుగ పంపవలయును.

7. మందులు మంచి అనుభవశాలురచే చక్కగ కట్టిపంపబడును ఏకారణముచేనైనను సీసా బ్రద్దలగుట మొదలగునవి సంభవించినయెడల ఆనష్టమును కొనువారలే భరింపవలయును.

8. ఒకేసారి కొనేయెడల రు 25 లకు రు. 1కి 0-1-0 చొ॥, రు 50 లకు 0-1-6 లు చొ॥, రు 100 లకు 0-3-0 లు చొ॥, కమీషన్ యిచ్చెదము. మందుల ప్రాశస్త్యమునుబట్టి అంతకు హెచ్చుకమీషన్ యిచ్చుటకు వీలులేదు.

N. B. పోష్టు రూల్సు ప్రకారము వీ.పి.లు పోష్టులో హెచ్చు రోజులు నిలవడండువు. కాన వెంటనే పుచ్చుకొనుచుండవలెను.

వలయువారు వ్రాయవలసిన విలాసము:—

డాక్టర్ శ్రీపాదకృష్ణమూర్తి శాస్త్రి, బెజవాడ.

ఓం.

శ్రీరస్తు.

ఆరోగ్యమస్తు.

ఆంధ్రదేశమందు అతి ప్రసిద్ధులును, మందులను చేయించుటయందు
అతి నేర్పరులును, అనేక గొప్పగొప్ప ప్రక్రియలను రహస్య
ప్రక్రియలను గ్రంథముల రూపమున లోకప్రఖ్యాత
మొనరించినవారును, పరోపకార పరాయణు
లును, కృష్ణాఘోరశ్రీ ప్రాప్తియొందురులును,
ఆయుర్వేదభూషణ భిషగ్వర సుదలగు
విరుదములతో కూడికొన్నవారు.

అగు

డాక్టర్, శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారు,

బెజవాడ

మనసు ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	19601013125
పుస్తకం పేరు	మనసు కలెక్షన్
తారీఖు	24-10-24
ముందు లభ్య	Yes
వెనుక లభ్య	Yes
మొత్తం పేజీలు	89
విద్య సైజు పేజీలు	no
భాగ పేజీలు	no
లేని పేజీలు	no
తయారు చేసినది	Pragathi
పేజీలు విడదీసినది	no
స్కాన్ చేసినది	monika
పరీక్ష చేసినది	pragathi
పేజీలు సరిచూసినది	
బైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
స్కాన్ చేయబడింది	
తప్పులు	no
పరిస్థితి	good